ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 3ης Μαρτίου 2011 *

Στην υπόθεση Τ-110/07,

Siemens AG, με έδρα το Βερολίνο (Γερμανία) και το Μόναχο (Γερμανία), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους I. Brinker, T. Loest και C. Steinle, στη συνέχεια, από τους I. Brinker και C. Steinle, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τους F. Arbault και O. Weber, στη συνέχεια, από τους X. Lewis και R. Sauer, και, τέλος, από τον R. Sauer και την A. Αντωνιάδη,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

με αντικείμενο αίτημα περί μερικής ακυρώσεως της αποφάσεως C(2006) 6762 τελικό της Επιτροπής, της 24ης Ιανουαρίου 2007, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/F/38.899 – Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου), καθώς και, επικουρικώς, αίτημα μειώσεως του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Pelikánová (εισηγήτρια), πρόεδρο, K. Jürimäe και S. Soldevila Fragoso, δικαστές,

γραμματέας: K. Andová, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Δεκεμβρίου 2009,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Η προσφεύγουσα Siemens AG είναι εταιρία εισηγμένη στο χρηματιστήριο, η οποία δραστηριοποιείται στους τομείς της ηλεκτρομηχανικής και της ηλεκτρονικής. Εδρεύει στο Βερολίνο (Γερμανία) και στο Μόναχο (Γερμανία).

2 Ο εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου (στο εξής: ΕΜΜΑ) χρησιμοποιείται για τον έλεγχο της ροής ενέργειας στα δίκτυα ηλεκτρικού ρεύματος. Πρόκειται για βαρέος τύπου ηλεκτρικό υλικό που αποτελεί το κύριο εξάρτημα ετοίμων προς λειτουργία υποσταθμών ηλεκτρικού ρεύματος. Οι υποσταθμοί είναι επικουρικοί σταθμοί μετασχηματισμού του ηλεκτρικού ρεύματος. Πέραν του μετασχηματιστή, άλλα βασικά εξαρτήματα των υποσταθμών είναι τα συστήματα ελέγχου, οι διακόπτες, οι συσσωρευτές, οι φορτιστές και ο εξοπλισμός μεταγωγής. Ο εξοπλισμός μεταγωγής προστατεύει τον μετασχηματιστή από υπερφόρτωση και/ή απομονώνει το κύκλωμα και τον μετασχηματιστή που έχει υποστεί βλάβη.

3 Ο εξοπλισμό μεταγωγής φέρει είτε μόνωση αερίου είτε μόνωση αέρα είτε υβριδική μόνωση, η οποία συνδυάζει τις δύο προηγούμενες τεχνικές. ΕΜΜΑ πωλούνται σε όλο τον κόσμο είτε ως αναπόσπαστα τμήματα ετοίμων προς λειτουργία υποσταθμών ηλεκτρικού ρεύματος είτε ως ανταλλακτικά που πρέπει να ενσωματωθούν στους εν λόγω υποσταθμούς. Ο ΕΜΜΑ αποτελεί περίπου το 30 έως 60 % της συνολικής τιμής του υποσταθμού.

4 Στις 3 Μαρτίου 2004, η ABB Ltd γνωστοποίησε στην Επιτροπή πρακτικές που θίγουν τον ανταγωνισμό στον τομέα των ΕΜΜΑ και υπέβαλε προφορικό αίτημα απαλλαγής από το πρόστιμο, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής της 19ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας).

5 Οι καταγγελθείσες από την ABB πρακτικές συνίσταντο σε συντονισμό των πωλήσεων ΕΜΜΑ παγκοσμίως και περιελάμβαναν κατανομή των αγορών, καθορισμό ποσοστώσεων και διατήρηση των αντίστοιχων μεριδίων αγοράς, ανάθεση της κατασκευής ΕΜΜΑ σε προκαθορισμένους προς τούτο κατασκευαστές και χειραγώγηση μειοδοτικών διαγωνισμών (νόθευση διαγωνισμών), ώστε οι συμβάσεις να συνάπτονται με τους κατασκευαστές αυτούς, καθορισμό τιμών διά πολύπλοκων χειρισμών στην περίπτωση έργων ΕΜΜΑ που δεν είχαν ανατεθεί κατά τα ανωτέρω, καταγγελία

συμβάσεων δικαιόχρησης με εταιρίες που δεν μετείχαν στη σύμπραξη και ανταλλαγή απόρρητων πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με την αγορά.

6 Προς συμπλήρωση του προφορικού αιτήματός της περί απαλλαγής από το πρόστιμο, η ABB διατύπωσε προφορικές παρατηρήσεις και υπέβαλε αποδεικτικά έγγραφα. Στις 25 Απριλίου 2004, η Επιτροπή δέχθηκε υπό όρους το αίτημα της ABB.

7 Βάσει των δηλώσεων της ABB, η Επιτροπή κίνησε έρευνα στο πλαίσιο της οποίας διενήργησε στις 11 και 12 Μαΐου 2004 επιτόπιους ελέγχους στις εγκαταστάσεις της Areva T&D SA, της Siemens AG, του ομίλου VA Tech, της Hitachi Ltd και της Japan AE Power Systems Corp (στο εξής: JAEPS).

8 Στις 20 Απριλίου 2006, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων, την οποία κοινοποίησε σε 20 εταιρίες, περιλαμβανομένης της Siemens.

9 Στις 18 και 19 Ιουλίου 2006 η Επιτροπή διεξήγαγε ακρόαση.

10 Στις 24 Ιανουαρίου 2007, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2006) 6762 τελικό, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/F/38.899 – Εγκαταστάσεις μεταγωγής με μόνωση αερίου) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στη Siemens στις 8 Φεβρουαρίου 2007.

11 Εκτός της Siemens, η προσβαλλόμενη απόφαση απευθύνεται στις ABB, Alstom, SA, Areva, SA, Areva T&D AG, Areva T&D Holding SA και Areva T&D SA, Fuji Electric Holdings Co., Ltd και Fuji Electric Systems Co., Ltd (στο εξής, από κοινού: Fuji), Hitachi Ltd και Hitachi Europe Ltd (στο εξής, από κοινού: Hitachi), JAEPS,

Mitsubishi Electric System Corp. (στο εξής: Melco), Nuova Magrini Galileo SpA, Schneider Electric SA, Siemens AG Österreich, Siemens Transmission & Distribution Ltd (στο εξής: Reyrolle), Siemens Transmission & Distribution SA, Toshiba Corp. και VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG.

12 Με τις αιτιολογικές σκέψεις 113 έως 123 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή τονίζει ότι οι μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις συντόνιζαν την ανάθεση έργων ΕΜΜΑ σε παγκόσμια κλίμακα, εξαιρουμένων ορισμένων αγορών, βάσει συμφωνημένων κανόνων, με σκοπό τη διατήρηση των ποσοστώσεων οι οποίες ως επί το πλείστον αντιστοιχούσαν στα μερίδια αγοράς που ανέκαθεν κατείχαν οι εν λόγω επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους. Διευκρίνισε ότι η ανάθεση έργων ΕΜΜΑ γινόταν βάσει μιας κοινής «ιαπωνικής» ποσοστώσεως και μιας κοινής «ευρωπαϊκής» ποσοστώσεως, οι οποίες εν συνεχεία κατανέμονταν μεταξύ ιαπωνικών και ευρωπαϊκών επιχειρήσεων αντιστοίχως. Με συμφωνία υπογραφείσα στη Βιέννη στις 15 Απριλίου 1988 (στο εξής: συμφωνία GQ), καθορίστηκαν οι κανόνες αναθέσεως έργων ΕΜΜΑ είτε σε Ιάπωνες είτε σε Ευρωπαίους κατασκευαστές και οι κανόνες καταλογισμού της αξίας των έργων στην αντίστοιχη ποσόστωση.

13 Εξάλλου, με τις αιτιολογικές σκέψεις 124 έως 132 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι οι μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις κατέληξαν σε άτυπη ρύθμιση (στο εξής: κοινή ρύθμιση), δυνάμει της οποίας τα έργα ΕΜΜΑ στην Ιαπωνία, αφενός, και στις χώρες των Ευρωπαίων κατασκευαστών, αφετέρου, οι οποίες ονομάζονταν από κοινού «κατασκευάστριες χώρες» έργων ΕΜΜΑ, προορίζονταν αποκλειστικά για τις μετέχουσες στο καρτέλ ιαπωνικές και ευρωπαϊκές εταιρίες αντιστοίχως. Τα έργα ΕΜΜΑ στις «κατασκευάστριες χώρες» δεν περιλαμβάνονταν στην ανταλλαγή πληροφοριακών στοιχείων μεταξύ των δύο αυτών ομάδων και δεν συνυπολογίζονταν στις αντίστοιχες ποσοστώσεις. Η συμφωνία GQ περιλάμβανε επίσης κανόνες σχετικά με την ανταλλαγή, μεταξύ των δύο αυτών ομάδων, πληροφοριακών στοιχείων απαραίτητων για τη λειτουργία του καρτέλ, την οποία εξασφάλιζαν οι ασκούντες γραμματειακά καθήκοντα στο πλαίσιο των δύο ομάδων, για τη χειραγώγηση των αντίστοιχων διαγωνισμών και για τον καθορισμό τιμών όσον αφορά τα έργα ΕΜΜΑ των οποίων η ανάθεση δεν ήταν δυνατόν να προκαθορισθεί. Κατά το παράρτημα 2 της συμφωνίας GQ, η συμφωνία ίσχυε παγκοσμίως, με εξαίρεση τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, την Ιαπωνία και 17 χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

Επιπλέον, σύμφωνα με την κοινή ρύθμιση, τα έργα EMMA στις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες εκτός των «κατασκευαστριών» προορίζονταν αποκλειστικά για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις του καρτέλ, καθώς οι ιαπωνικές αντίστοιχες είχαν δεσμευθεί να μη μετέχουν σε διαγωνισμούς για έργα EMMA στην Ευρώπη.

14 Κατά την Επιτροπή, η κατανομή των έργων EMMA μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών έγινε βάσει συμφωνίας υπογραφείσας στη Βιέννη στις 15 Απριλίου 1988, με τίτλο «E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement» (Συμφωνία της ομάδας Ε για την εφαρμογή της συμφωνίας GQ) (στο εξής: συμφωνία EQ). Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ανάθεση έργων EMMA στην Ευρώπη γινόταν βάσει κανόνων και διαδικασιών πανομοιότυπων με τους ισχύοντες για την ανάθεση έργων EMMA σε άλλες χώρες. Ειδικότερα, τα έργα EMMA στην Ευρώπη αποτελούσαν επίσης αντικείμενο γνωστοποιήσεως, καταγραφής, προκαθορισμένης αναθέσεως, χειραγωγήσεως και τιμολογήσεως στο κατώτατο δυνατό επίπεδο.

15 Με την αιτιολογική σκέψη 142 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, στο κείμενο των συμφωνιών GQ και EQ, καθώς και στο πλαίσιο της οργανώσεως και της λειτουργίας της συμπράξεως, οι μετέχοντες στη σύμπραξη ταυτοποιούνταν με κωδικό σχηματιζόμενο από αριθμούς για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και από γράμματα για τις ιαπωνικές επιχειρήσεις που μετείχαν στο καρτέλ. Οι αρχικοί κωδικοί αντικαταστάθηκαν από αριθμούς τον Ιούλιο του 2002.

16 Με το άρθρο 1, στοιχείο ιε΄, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Siemens μετείχε στην παράβαση από τις 15 Απριλίου 1988 έως την 1η Σεπτεμβρίου 1999 και από τις 26 Μαρτίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004.

17 Για την παράβαση που καταλογίστηκε με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκε στη Siemens, με το άρθρο 2, στοιχείο ιγ΄, της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρόστιμο ύψους 396 562 500 ευρώ.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

18 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις 16 Απριλίου 2007, η Siemens άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

19 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

20 Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, οι διάδικοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε έγγραφα ερωτήματα του Γενικού Δικαστηρίου. Οι διάδικοι απάντησαν εμπρόθεσμα στα ερωτήματα αυτά.

21 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν σε προφορικά ερωτήματα του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 16ης Δεκεμβρίου 2009.

22 Η Siemens ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέτρο που την αφορά,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

23 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή,

— να καταδικάσει τη Siemens στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

24 Προς στήριξη της προσφυγής ακυρώσεως, η Siemens προβάλλει τρεις λόγους. Ο πρώτος αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ). Ο δεύτερος από παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [81 ΕΚ και 82 ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1). Ο τρίτος από πλάνη περί το δίκαιο κατά τον υπολογισμό του προστίμου.

I — *Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ*

25 Ο πρώτος λόγος διαιρείται σε δύο σκέλη. Στο πλαίσιο του πρώτου, η Siemens προβάλλει «ανεπαρκή περιγραφή των προσαπτομένων παραβάσεων». Στο πλαίσιο του δεύτερου, «εσφαλμένη ανάλυση των υποτιθέμενων συμφωνιών και των επιπτώσεών τους στην κοινή αγορά».

Α — *Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από «ανεπαρκή περιγραφή των προσαπτομένων παραβάσεων»*

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

26 Η Siemens προβάλλει ότι η Επιτροπή δεν περιέγραψε επακριβώς ούτε απέδειξε επαρκώς την παράβαση που της προσάπτει. Υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή, πρώτον, δεν απέδειξε ότι οι προσαπτόμενες ενέργειες συνιστούν ενιαία και συνεχή παράβαση, δεύτερον, δεν περιέγραψε συγκεκριμένα τις επιπτώσεις της συμπράξεως στην κοινή αγορά και, τρίτον, δεν απέδειξε την εν γένει πρόθεση της προσφεύγουσας να μετάσχει στην ίδια παράβαση δύο φορές.

27 Η Επιτροπή προβάλλει ότι ο συγκεκριμένος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως ελλιπώς τεκμηριωμένος. Υποστηρίζει, ακόμη, ότι τα επιχειρήματα της Siemens είναι αβάσιμα.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

28 Διαπιστώνεται ότι το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως περιλαμβάνει αποκλειστικά αιτιάσεις που είτε προβάλλονται σε άλλα μέρη της προσφυγής είτε πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο άλλων λόγων, οι οποίοι επίσης αφορούν το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με το οποίο διαπιστώθηκε η καταλογισθείσα παράβαση. Συγκεκριμένα, η αιτίαση περί μη αποδείξεως του ενιαίου και συνεχούς χαρακτήρα της παραβάσεως προβάλλεται και στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, η δε δεύτερη αιτίαση, σχετικά με την πρόθεση της Siemens να μετάσχει στην παράβαση αυτή, πρέπει εξεταστεί στο ίδιο αυτό πλαίσιο. Ομοίως, η αιτίαση σχετικά με παράλειψη συγκεκριμένης περιγραφής των επιπτώσεων της συμπράξεως στην κοινή αγορά προβάλλεται πολύ αναλυτικότερα στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως. Επομένως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως δεν έχει αυτοτελή χαρακτήρα.

29 Παρέλκει, συνεπώς, να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως.

Β — *Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με «εσφαλμένη ανάλυση των υποτιθέμενων συμφωνιών και των συνεπειών τους για την κοινή αγορά»*

30 Στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, η Siemens προβάλλει τρεις αιτιάσεις και, συγκεκριμένα, ότι δεν υπήρξε σύμπραξη με επιπτώσεις εντός του ΕΟΧ, ότι δεν υπήρξε κατανομή των αγορών μεταξύ Ιαπώνων και Ευρωπαίων κατασκευαστών και ότι δεν υπήρχε προστασία των «κατασκευαστριών χωρών».

31 Οι τρεις αυτές αιτιάσεις σχετίζονται στενά μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, αφενός, η δεύτερη και η τρίτη εξ αυτών αφορούν τις προς απόδειξη διαπιστώσεις της Επιτροπής περί συμπράξεως η οποία είχε επιπτώσεις στο εσωτερικό του ΕΟΧ, ζήτημα που αποτελεί αντικείμενο της πρώτης αιτιάσεως. Αφετέρου, οι τρεις αιτιάσεις συνδέονται επίσης στον βαθμό που αφορούν τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία που έχει προσκομίσει η Επιτροπή. Επομένως, πρέπει να εξεταστούν από κοινού.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

32 Η Siemens προβάλλει ότι η παράβαση που της καταλογίζεται δεν έχει επαρκώς στοιχειοθετηθεί με την προσβαλλόμενη απόφαση, όσον αφορά την πρώτη φάση της συμμετοχής της σε αυτήν από το 1988 έως το 1999. Ειδικότερα, είναι εσφαλμένη η εκτίμηση της Επιτροπής ότι η συμφωνία GQ και η συμφωνία EQ αποδεικνύουν ότι έχει διαπραχθεί παράβαση έχουσα επιπτώσεις εντός του ΕΟΧ, διότι οι χώρες του ΕΟΧ εξαιρούνται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής των συμφωνιών αυτών. Η παράβαση αυτή δεν αποδεικνύεται ούτε από τα λοιπά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή.

33 Συναφώς, κατά τη Siemens, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι Ευρωπαίοι και οι Ιάπωνες κατασκευαστές είχαν αποφασίσει, στο πλαίσιο της κοινής ρυθμίσεως, να μη δραστηριοποιούνται στις αγορές στις αντίστοιχες χώρες. Η ρητή εξαίρεση των 17 ευρωπαϊκών κρατών από το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας GQ και ο προβαλλόμενος συνυπολογισμός των έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη στη συνολική ποσόστωση ή, ακόμη, οι δηλώσεις της Hitachi ή της Fuji, τις οποίες επικαλείται η Επιτροπή, δεν αποδεικνύουν ότι υπήρξε γεωγραφική κατανομή της αγοράς. Αντιθέτως, το γεγονός ότι οι μετέχοντες στη συμφωνία GQ δεν διέθεταν τα προϊόντα τους σε ορισμένες ευρωπαϊκές αγορές οφείλεται αποκλειστικά στο ότι η πρόσβαση στις αγορές αυτές προσέκρουσε σε τεχνικά και οικονομικά εμπόδια.

34 Η Siemens αμφισβητεί τόσο την ύπαρξη γεωγραφικής κατανομής των ευρωπαϊκών αγορών, σύμφωνα με την αρχή των «κατασκευαστριών χωρών» ή των «εγχώριων αγορών», όσο και τη συμμετοχή της στις λεγόμενες «προκαταρκτικές συμφωνίες» τις οποίες επικαλείται η Επιτροπή προς στήριξη της απόψεώς της περί κατανομής των αγορών εντός του ΕΟΧ. Τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή συναφώς είναι ανεπαρκή. Τέλος, η μη δραστηριοποίηση ορισμένων κατασκευαστών σε ορισμένες εθνικές αγορές οφείλεται σε άλλους λόγους και όχι στην ύπαρξη παράνομης συμπράξεως.

35 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

36 Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι, με τα δικόγραφά της, η Siemens παραδέχεται ρητώς τα εκτιθέμενα με την προσβαλλόμενη απόφαση πραγματικά περιστατικά που σχετίζονται με τη δεύτερη φάση της συμμετοχής της στην παράβαση, από το 2002 έως το 2004. Ο πρώτος λόγος που προβάλλει η Siemens αφορά, επομένως, μόνον την πρώτη φάση της συμμετοχής της στην παράβαση, από το 1988 έως το 1999. Επομένως, τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλείται η Επιτροπή εξετάζονται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως μόνο στον βαθμό που σχετίζονται με το διάστημα μεταξύ 1988 και 1999 ή στον βαθμό που καθιστούν δυνατή την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το διάστημα αυτό.

37 Συναφώς, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Επιτροπής ότι, εφόσον πρόκειται για την ίδια παράβαση, οι διαπιστώσεις της σχετικά με το διάστημα μεταξύ 2002 και 2004 ισχύουν και για το προηγούμενο διάστημα. Συγκεκριμένα, χωρίς να απαιτείται, προς το παρόν, να κριθεί αν πρόκειται για ενιαία παράβαση, η οποία καλύπτει

τα δύο χρονικά διαστήματα της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη, μόνον κατά περίπτωση μπορεί να εξεταστεί αν από τα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν συγκεκριμένο διάστημα της παραβάσεως είναι δυνατόν να αντληθούν συμπεράσματα όσον αφορά και την πρώτη φάση της συμμετοχής της Siemens στην παράβαση.

38 Εξάλλου, η άποψη της Επιτροπής ότι η Siemens απλώς αμφισβητεί τις επιπτώσεις της συμπράξεως στον ανταγωνισμό εντός του ΕΟΧ, ενώ αυτό που της προσάπτεται με την προσβαλλόμενη απόφαση είναι συμμετοχή σε σύμπραξη με σκοπό τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς, δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την περιορισμένη εξέταση των προσαπτομένων στη Siemens πραγματικών περιστατικών. Συγκεκριμένα, η Siemens, όπως προκύπτει από το σύνολο των όσων αναπτύσσει με τα δικόγραφά της, δεν αμφισβητεί μόνον ότι η προσαπτόμενη παράβαση είχε επιπτώσεις στην κοινή αγορά και στον ΕΟΧ (εκτός του Λιχτενστάιν και της Ισλανδίας), αλλά και ότι σκοπός της συμπράξεως ήταν η νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και του ΕΟΧ.

39 Επομένως, το ζήτημα επί του οποίου διαφωνούν οι διάδικοι είναι αν η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη, κατά το διάστημα 1988 έως 1999, συμπράξεως έχουσας επιπτώσεις στην κοινή αγορά και στον ΕΟΧ.

40 Πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί αν η συμφωνία GQ και η συμφωνία EQ αποδεικνύουν την ύπαρξη συμπράξεως έχουσας επιπτώσεις στην κοινή αγορά και στον ΕΟΧ. Συναφώς, δεν απαιτείται να εξεταστεί χωριστά η συνδρομή των περιπτώσεων που προβλέπει διαζευκτικά το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να διαπιστωθεί αν η εναρμονισμένη πρακτική εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, είναι περιττό να εξετάζονται οι επιπτώσεις της, όταν προκύπτει ότι έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 2009, C-8/08, T-Mobile Netherlands κ.λπ., Συλλογή

2009, σ. I-4529, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η προπαρατεθείσα νομολογία ισχύει, κατ' αναλογία, και για το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ.

41 Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, θα πρέπει στη συνέχεια να εξεταστεί αν η ύπαρξη κοινής ρυθμίσεως για την οποία κάνει λόγο η Επιτροπή στοιχειοθετείται επαρκώς από άλλα στοιχεία.

42 Ωστόσο, πριν την εξέταση των προαναφερθέντων ζητημάτων, πρέπει να υπομνηστούν οι κανόνες περί του βάρους αποδείξεως, δεδομένου ότι οι διάδικοι διαφωνούν και επί του ζητήματος αυτού.

α) Επί του βάρους αποδείξεως

43 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει τις παραβάσεις που διαπιστώνει, παραθέτοντας στοιχεία που αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμον τα περιστατικά που στοιχειοθετούν την παράβαση (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 58, και της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψη 86).

44 Στο πλαίσιο αυτό, η αμφιβολία του δικαστή λειτουργεί υπέρ της επιχειρήσεως στην οποία απευθύνεται η απόφαση που διαπιστώνει παράβαση. Συνεπώς, ο δικαστής δεν μπορεί να συμπεράνει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη της επίδικης παραβάσεως, εφόσον διατηρεί ακόμη αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό, ιδίως στο πλαίσιο προσφυγής με την οποία επιδιώκεται η ακύρωση αποφάσεως περί επιβολής προστίμου (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006,

T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP και T-61/02 OP, Dresdner Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3567, σκέψη 60).

45 Συγκεκριμένα, στη δεύτερη αυτή περίπτωση, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας, όπως απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), το οποίο καταλέγεται στα θεμελιώδη δικαιώματα που, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου και όπως, εξάλλου, επιβεβαιώνεται από το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ, αποτελούν γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Λόγω της φύσεως των επίμαχων παραβάσεων, καθώς και της φύσεως και της αυστηρότητας των κυρώσεων που αυτές επισύρουν, η αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας διέπει, μεταξύ άλλων, τις διαδικασίες σχετικά με παραβάσεις των κανόνων του ανταγωνισμού, οι οποίες επισύρουν πρόστιμα ή κυρώσεις (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-199/92 P, Hüls κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4287, σκέψεις 149 και 150, και C-235/92 P, Montecatini κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4539, σκέψεις 175 και 176).

46 Είναι, συνεπώς, αναγκαίο να προβάλει η Επιτροπή συγκεκριμένα και συγκλίνοντα στοιχεία που αποδεικνύουν την παράβαση (απόφαση Dresdner Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 44 ανωτέρω, σκέψη 62) και θεμελιώνουν αταλάντευτα την πεποίθηση ότι οι προβαλλόμενες παραβάσεις περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, ΕΚ (απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Ιανουαρίου 1999, T-185/96, T-189/96 και T-190/96, Riviera Auto Service κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-93, σκέψη 47).

47 Σημειωτέον, ωστόσο, ότι δεν είναι απαραίτητο κάθε αποδεικτικό στοιχείο που προσκομίζει η Επιτροπή να πληροί οπωσδήποτε τα κριτήρια αυτά σε σχέση προς κάθε στοιχείο της παραβάσεως. Αρκεί η δέσμη των ενδείξεων που επικαλείται το εν λόγω όργανο, συνολικώς εκτιμώμενη, να ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή (βλ. απόφαση Dresdner Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 44 ανωτέρω, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 Επειδή, εξάλλου, είναι γνωστό ότι οι θίγουσες τον ανταγωνισμό συμφωνίες απαγορεύονται και, ως εκ τούτου, εφαρμόζονται με μυστικότητα, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να προσκομίσει αποδείξεις που πιστοποιούν ρητά τις συνεννοήσεις μεταξύ των εμπλεκομένων επιχειρήσεων. Τα αποσπασματικά και διάσπαρτα στοιχεία που διαθέτει ενδεχομένως η Επιτροπή μπορούν σε κάθε περίπτωση να συμπληρωθούν με τη συναγωγή συμπερασμάτων που καθιστούν δυνατή την ανασύσταση των κρίσιμων περιστατικών. Η ύπαρξη θίγουσας τον ανταγωνισμό πρακτικής ή συμφωνίας πρέπει να συνάγεται από ορισμένο αριθμό συμπτώσεων και ενδείξεων οι οποίες, συνολικά θεωρούμενες, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης εύλογης εξηγήσεως, απόδειξη περί παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού (απόφαση Dresdner Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 44 ανωτέρω, σκέψεις 64 και 65, και απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψεις 55 έως 57).

49 Όταν, πάντως, η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη παραβάσεως στηριζόμενη αποκλειστικά στη συμπεριφορά των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην αγορά, αρκεί οι επιχειρήσεις αυτές να αποδείξουν τη συνδρομή περιστάσεων που φωτίζουν διαφορετικά τα αποδειχθέντα από την Επιτροπή γεγονότα, καθιστώντας δυνατή την υποκατάσταση άλλης εύλογης εξηγήσεως στην εξήγηση βάσει της οποίας η Επιτροπή διαπίστωσε την παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, T-67/00, T-68/00, T-71/00 και T-78/00, JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2501, σκέψη 186 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

50 Όσον αφορά τα αποδεικτικά μέσα με τα οποία μπορεί να αποδειχθεί παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, επισημαίνεται ότι στο κοινοτικό δίκαιο υπερισχύει η αρχή της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων (απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, T-50/00, Dalmine κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2395, σκέψη 72). Ειδικότερα, καμία διάταξη ή γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να επικαλείται κατά επιχειρήσεως δηλώσεις άλλων εμπλεκομένων επιχειρήσεων. Σε αντίθετη περίπτωση, το βάρος αποδείξεως των αντίθετων στα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ πράξεων, το οποίο φέρει η Επιτροπή, θα

ήταν δυσβάστακτο και ασυμβίβαστο προς την αποστολή της επιτηρήσεως της καλής εφαρμογής των διατάξεων αυτών, η οποία της έχει ανατεθεί από τη Συνθήκη ΕΚ (απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψη 192).

51 Επομένως, η διαφορετική εξήγηση των πραγματικών περιστατικών έχει σημασία μόνον όταν η Επιτροπή στηρίζεται αποκλειστικά στη συμπεριφορά των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην αγορά. Αντιθέτως, η εξήγηση αυτή καθίσταται άνευ σημασίας όταν η παράβαση δεν συνάγεται απλώς, αλλά αποδεικνύεται με αποδεικτικά στοιχεία. Εξάλλου, βάσει της προαναφερθείσας στην προηγούμενη σκέψη αρχής της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων, η παράβαση μπορεί να αποδειχθεί με κάθε αποδεικτικό μέσο, οπότε η ύπαρξη εναλλακτικής εξηγήσεως καθίσταται άνευ σημασίας όταν η παράβαση έχει αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμο με αποδεικτικά στοιχεία πέραν των εγγράφων (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Απριλίου 1999, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-931, σκέψεις 727 και 728).

52 Εν προκειμένω, όσον αφορά τα αμφισβητούμενα από τη Siemens στοιχεία, πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί αν οι παραβάσεις που της προσάπτει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση έχουν στοιχειοθετηθεί με αποδεικτικά στοιχεία ή αν απλώς συνάγονται από τη συμπεριφορά των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην αγορά. Μόνον αν ισχύει το δεύτερο πρέπει στη συνέχεια να εξεταστεί αν η συμπεριφορά των εν λόγω επιχειρήσεων στην αγορά επιδέχεται άλλη εξήγηση, ικανή ανατρέψει τις διαπιστώσεις στις οποίες καταλήγει η προσβαλλόμενη απόφαση.

53 Αντιθέτως, κατά τη νομολογία, δεδομένου ότι είναι γνωστό ότι οι θίγουσες τον ανταγωνισμό συμφωνίες απαγορεύονται και, ως εκ τούτου, εφαρμόζονται με μυστικότητα,

η σύμπραξη μπορεί να αποδειχθεί με δέσμη συγκλινουσών ενδείξεων (βλ. σκέψη 48 ανωτέρω). Επομένως, η Siemens δεν μπορεί να αμφισβητήσει την απόδειξη της συμπράξεως, υποστηρίζοντας ότι κάθε μια από τις ενδείξεις που προέβαλε η Επιτροπή, μεμονωμένα εξεταζόμενη, δεν αρκεί προς απόδειξη των προσαπτομένων σε αυτήν παραβάσεων. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία που συνθέτουν το εν λόγω σύνολο ενδείξεων που παρέθεσε η Επιτροπή δεν μπορούν εξ ορισμού να αποτελέσουν, μεμονωμένα, πλήρεις αποδείξεις της παραβάσεως.

54 Όσον αφορά την αξία των διαφόρων αποδεικτικών στοιχείων, τονίζεται ότι το μόνο πρόσφορο κριτήριο προς εκτίμηση των προσκομιζομένων αποδείξεων έγκειται στην αξιοπιστία τους (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2004, Τ-44/00, Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2223, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, αποφάσεις Dalmine κατά Επιτροπής, σκέψη 50 ανωτέρω, σκέψη 72, και JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψη 273). Σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες που διέπουν την απόδειξη, η αξιοπιστία και, συνεπώς, η αποδεικτική αξία ενός εγγράφου εξαρτάται από την προέλευσή του, τις περιστάσεις υπό τις οποίες καταρτίστηκε, τον αποδέκτη του και την αξιοπιστία του περιεχομένου του (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, Τ-25/95, Τ-26/95, Τ-30/95 έως Τ-32/95, Τ-34/95 έως Τ-39/95, Τ-42/95 έως Τ-46/95, Τ-48/95, Τ-50/95 έως Τ-65/95, Τ-68/95 έως Τ-71/95, Τ-87/95, Τ-88/95, Τ-103/95 και Τ-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψη 1053, προτάσεις του δικαστή B. Vesterdorf, ασκήσαντος καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, Τ-1/89, Rhône Poulenc κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-867, II-869, II-956). Ιδιαίτερη σημασία έχει το αν το έγγραφο έχει καταρτιστεί σε άμεση χρονική συνάφεια με τα πραγματικά περιστατικά (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, Τ-157/94, Ensidesa κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-707, σκέψη 312, και της 16ης Δεκεμβρίου 2003, Τ-5/00 και Τ-6/00, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied και Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II 5761, σκέψη 181) ή από μάρτυρα που έχει άμεση γνώση των εν λόγω περιστατικών (απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψη 207). Εξάλλου, οι δηλώσεις που αντίκεινται στα συμφέροντα του δηλούντος πρέπει, καταρχήν, να θεωρούνται ως ιδιαιτέρως αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία (απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψεις 207, 211 και 212).

β) Επί της αποδεικτικής αξίας της συμφωνίας GQ και της συμφωνίας EQ

55 Όσον αφορά, καταρχάς, τη συμφωνία GQ, οι διάδικοι συμφωνούν ότι αυτή προέβλεπε, όσον αφορά τα έργα EMMA, σύμπραξη σε παγκόσμιο επίπεδο, περιλαμβάνουσα, μεταξύ άλλων, ανταλλαγή, διά τυποποιημένων εντύπων, πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με διαγωνισμούς και συναφθείσες συμβάσεις, καθορισμό αντίστοιχων ποσοστώσεων για τις ομάδες των Ευρωπαίων και των Ιαπώνων κατασκευαστών, κατανομή των συμβάσεων μεταξύ των μετεχόντων στη σύμπραξη, νόθευση των διαγωνισμών, καθορισμό κατώτατων τιμών και αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που δεν μετείχαν στη σύμπραξη. Σημειωτέον, πάντως, ότι, όπως προβάλλει η Siemens, η συμφωνία GQ δεν προέβλεπε εφαρμογή της στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, το παράρτημα 2 της συμφωνίας αυτής, σχετικά με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της, προβλέπει πέντε γεωγραφικές ενότητες. Η πρώτη περιλαμβάνει την Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, εξαιρουμένων των δώδεκα κρατών που ήταν τότε μέλη της Κοινότητας, καθώς και της Αυστρίας, της Σουηδίας, της Ελβετίας, της Φινλανδίας και της Νορβηγίας. Όσον αφορά τον ΕΟΧ, στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας περιλαμβάνονταν μόνον το Λιχτενστάιν και η Ισλανδία – πράγμα που καθίσταται σημαντικό μόνο μετά την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας ΕΟΧ την 1η Ιανουαρίου 1994. Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει την Ασία, πλην της Ιαπωνίας.

56 Επομένως, το περιεχόμενο της συμφωνίας GQ δεν αρκεί για να αποδειχθεί η ύπαρξη συμπράξεως έχουσας επιπτώσεις στην κοινή αγορά και στον ΕΟΧ.

57 Όσον αφορά, στη συνέχεια, τη συμφωνία EQ, τονίζεται ότι αυτή είναι απλώς εκτελεστική της συμφωνίας GQ, όπως επιβεβαιώνεται από τον τίτλο της και από τις διατάξεις του προοιμίου της, όπου αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η συμφωνία EQ εφαρμόζεται στο πλαίσιο της εκτελέσεως της συμφωνίας GQ, οι δε κανόνες της συμφωνίας EQ υπερτερούν αυτών της συμφωνίας GQ. Κατ' ουσίαν, η συμφωνία EQ περιέχει κανόνες σχετικά με την περαιτέρω κατανομή της κοινής «ευρωπαϊκής» ποσοστώσεως μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών. Η κατανομή αυτή γινόταν σύμφωνα με

τη διαδικασία του άρθρου 4 της συμφωνίας ΕΟ και σύμφωνα με τις ποσοστώσεις που ορίζονται στο άρθρο 8 αυτής.

58 Επομένως, δεδομένου ότι σκοπός της συμφωνίας ΕΟ είναι, καταρχήν, μόνον η κατανομή της κοινής «ευρωπαϊκής» ποσοστώσεως που καθορίστηκε με τη συμφωνία GQ, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της την κοινή αγορά και το μεγαλύτερο μέρος του ΕΟΧ, το περιεχόμενο της συμφωνίας ΕΟ δεν συνιστά απόδειξη συμπράξεως έχουσας επιπτώσεις στην κοινή αγορά και στον ΕΟΧ. Κατά συνέπεια, όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 39 ανωτέρω, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή απέδειξε με άλλο τρόπο την ύπαρξη τέτοιων επιπτώσεων. Όσον αφορά τα συμπεράσματα που αντλούνται από τη συμφωνία GQ και τη συμφωνία ΕΟ, πέραν του περιεχομένου τους, αυτά θα εξεταστούν με τις σκέψεις 140 επ. κατωτέρω, οι οποίες αφορούν τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.

γ) Επί της αποδείξεως της κοινής ρυθμίσεως

59 Καταρχάς, το γεγονός ότι, κατά τις διατάξεις της συμφωνίας GQ, στις οποίες παραπέμπει επίσης η συμφωνία ΕΟ, η ευρωπαϊκή και η ιαπωνική αγορά εξαιρούνται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής τους δεν αποδεικνύει αυτομάτως ότι η σύμπραξη δεν είχε επιπτώσεις στις ευρωπαϊκές αγορές ή ότι δεν υπήρξε γεωγραφική κατανομή ή ότι δεν ορίστηκαν «κατασκευάστριες χώρες». Συγκεκριμένα, ο περιορισμός αυτός του πεδίου εφαρμογής μπορεί να σημαίνει ότι οι μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις δεν νόθευαν τον ανταγωνισμό στις εν λόγω αγορές, αλλά μπορεί να σημαίνει επίσης, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι ο καθορισμός και ο έλεγχος των ποσοστώσεων μεταξύ της ευρωπαϊκής και της ιαπωνικής ομάδας δεν ήταν αναγκαίος στις συγκεκριμένες αγορές, λόγω της αποκλειστικής προσβάσεως της κάθε ομάδας στην αντίστοιχη αγορά.

60 Τονίζεται ότι ρύθμιση που αποσκοπεί στη διατήρηση των προνομιακών θέσεων που ανέκαθεν κατείχαν οι μετέχοντες στη σύμπραξη στην ευρωπαϊκή και στην ιαπωνική αγορά αντιστοίχως, εφόσον αποδειχθεί, συνιστά σύμπραξη έχουσα επιπτώσεις στην κοινή αγορά, διότι καταργεί τον δυνητικό ανταγωνισμό μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών στην κοινή αγορά. Τούτο θα ίσχυε ακόμη και αν η Επιτροπή δεν αποδείκνυε την περαιτέρω κατανομή της ευρωπαϊκής αγοράς μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών. Όπως, όμως, διαπιστώνεται κατωτέρω, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον όλα τα περιστατικά που αμφισβητεί η Siemens στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως.

61 Τα στοιχεία που παραθέτει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση προς απόδειξη της υπάρξεως και του περιεχομένου της κοινής ρυθμίσεως είναι οι δηλώσεις της ABB, του μάρτυρα Μ., της Fuji και της Hitachi, η μη αμφισβήτηση εκ μέρους της Alstom, των εταιριών που αποτελούν τον όμιλο Areva και του ομίλου με επικεφαλής την εταιρία VA Technologie (στο εξής: όμιλος VA Tech) της υπάρξεως της κοινής ρυθμίσεως, ο προσκομισθείς από την ABB κατάλογος με τα έργα ΕΜΜΑ που συζητήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως, καθώς και ορισμένα έγγραφα. Απαιτείται, συνεπώς, να εξεταστεί το περιεχόμενο και η αποδεικτική αξία καθενός από τα στοιχεία αυτά.

Επί των δηλώσεων της ABB και του μάρτυρα Μ.

62 Η ABB επιβεβαίωσε, με τις δηλώσεις της, τα περί προστασίας της Δυτικής Ευρώπης και της Ιαπωνίας έναντι των ανταγωνιστών και ανέφερε ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι Ιάπωνες κατασκευαστές σκόπευαν, σε αντίθεση με τα συμφωνηθέντα, να μετάσχουν σε ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς, με συνέπεια να ανακύψουν προβλήματα εντός της συμπράξεως, τα οποία εν τέλει επιλύθηκαν. Εξάλλου, με δήλωση της 3ης Φεβρουαρίου 2005, η ABB επισήμανε ότι τα αποτελέσματα από τις αναθέσεις έργων ΕΜΜΑ εντός της κοινής αγοράς –εξαιρουμένων των «κατασκευαστριών χωρών»– καταλογίζονταν εν συνεχεία στις ποσοστώσεις που αναλογούσαν σε

παγκόσμιο επίπεδο στους Ευρωπαίους κατασκευαστές που μετείχαν στη σύμπραξη. Τέλος, με δήλωση της 4ης Οκτωβρίου 2005, η ABB παραδέχθηκε την ύπαρξη του συστήματος των «κατασκευαστριών χωρών», στο πλαίσιο του οποίου, στις χώρες όπου υπήρχε ένας μόνον κατασκευαστής, αυτός αναλάμβανε κατ' αποκλειστικότητα όλα τα προαναφερθέντα έργα, ενώ στις χώρες όπου υπήρχαν περισσότεροι, κατένειμαν τα έργα μεταξύ τους.

63 Η Siemens προβάλλει, συναφώς, ότι οι δηλώσεις αυτές της ABB στερούνται αποδεικτικής ισχύος, καθώς δεν στηρίζονται σε συγκεκριμένα και επαληθεύσιμα στοιχεία. Η Επιτροπή φρονεί, αντιθέτως, ότι η δήλωση επιχειρήσεως που επιθυμεί απαλλαγή από το πρόστιμο έχει ιδιαίτερη αποδεικτική αξία, διότι είναι αντίθετη προς το συμφέρον του δηλούντος.

64 Όσον αφορά τον βαθμό της αξιοπιστίας των δηλώσεων της ABB, τονίζεται ότι η ABB, ως η πρώτη που κατήγγειλε τη σύμπραξη, ευλόγως προσδοκούσε πλήρη απαλλαγή από το πρόστιμο, σύμφωνα με το σημείο 8 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Επομένως, δεν αποκλείεται να μεγιστοποίησε τη σημασία των καταγγελλομένων παραβάσεων, ώστε να βλάψει τους ανταγωνιστές της στην αγορά.

65 Τούτο, όμως, δεν σημαίνει ότι οι δηλώσεις της ABB πρέπει να θεωρηθούν παντελώς αναξιόπιστες. Έχει κριθεί, συναφώς, ότι η υποβολή αιτήματος περί εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, προς μείωση του προστίμου, δεν δημιουργεί οπωσδήποτε παρότρυνση προσκομίσεως παραποιημένων αποδεικτικών στοιχείων. Συγκεκριμένα, κάθε προσπάθεια παραπλανήσεως της Επιτροπής μπορεί να δημιουργήσει αμφιβολίες όσον αφορά την ειλικρίνεια, καθώς και την πληρότητα της συνεργασίας του αιτούντος, με συνέπεια να τίθεται σε κίνδυνο η δυνατότητά του να επωφεληθεί πλήρως από την ανακοίνωση περί συνεργασίας (απόφαση του Πρωτοδικείου της

16ης Νοεμβρίου 2006, T-120/04, Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-4441, σκέψη 70).

66 Δεδομένου, πάντως, ότι οι δηλώσεις της ABB αμφισβητούνται από άλλες επιχειρήσεις στις οποίες επίσης προσάπτεται συμμετοχή στην κοινή ρύθμιση, δεν αρκούν προς απόδειξη της υπάρξεως και του περιεχομένου της κοινής ρυθμίσεως, εφόσον δεν τεκμηριώνονται από άλλα αποδεικτικά στοιχεία (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-337/94, Enso-Gutzeit κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1571, σκέψη 91, και της 25ης Οκτωβρίου 2005, T-38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4407, σκέψη 285).

67 Πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί αν και κατά πόσον οι δηλώσεις της ABB περί κατανομής της αγοράς μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών και υπάρξεως «κατασκευαστριών χωρών» τεκμηριώνονται από άλλα στοιχεία που παραθέτει η Επιτροπή.

68 Διαπιστώνεται, συναφώς, ότι η Επιτροπή επικαλείται, με την προσβαλλόμενη απόφαση, τις δηλώσεις του μάρτυρα Μ., πρώην υπαλλήλου της ABB, ο οποίος εκπροσωπούσε την επιχείρηση σε επίπεδο λειτουργίας της συμπράξεως από το 1988 έως τον Απρίλιο του 2002.

69 Σχετικά, πάντως, με τη φύση των δηλώσεων του Μ., επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η μαρτυρία του δεν μπορεί να διαχωριστεί και να θεωρηθεί ανεξάρτητη από αυτή της ABB. Συγκεκριμένα, πέραν του ότι εργαζόταν στην εταιρία αυτή καθ' όλο τον επαγγελματικό βίο του –γεγονός που, όπως ορθώς προβάλλει η Επιτροπή, δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε ταύτιση των συμφερόντων τους– επιπλέον κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής υπό την ιδιότητα του εκπροσώπου της ABB, στο πλαίσιο της υποχρεώσεως συνεργασίας που υπείχε η εταιρία αυτή προκειμένου να τύχει απαλλαγής από το πρόστιμο, σύμφωνα με την παράγραφο 11 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, και επικουρούμενος από δικηγόρο της ABB, όπως προδήλως προκύπτει από το

εισαγωγικό τμήμα της απομαγνητοφωνημένης καταθέσεώς του κατά την ακρόαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2005. Η Επιτροπή, εξάλλου, εξομοιώνει, στις υποσημειώσεις 90 και 91 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη μαρτυρία του Μ. με τις δηλώσεις της ABB.

70 Κατά συνέπεια, οι δηλώσεις του Μ. δεν αποτελούν στοιχείο που τεκμηριώνει τις δηλώσεις της ABB, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 66 ανωτέρω, αλλά μέρος των δηλώσεων της ABB. Το γεγονός αυτό δεν αναιρεί παντελώς την αποδεικτική αξία των δηλώσεων του Μ. Χρησιμεύουν κυρίως προς διευκρίνιση των δηλώσεων της ABB. Απαιτείται, ωστόσο, επιβεβαίωση των πληροφοριακών στοιχείων που αντλούνται από τη μαρτυρία του Μ. με άλλα αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να στοιχειοθετηθεί επαρκώς η ύπαρξη και το περιεχόμενο της κοινής ρυθμίσεως, όπως ακριβώς απαιτείται επιβεβαίωση των στοιχείων που αντλούνται από τις δηλώσεις της ABB, παρά το γεγονός ότι ο Μ. δεν έχει, αντιθέτως προς την ABB, ίδιο συμφέρον να μεγιστοποιήσει τις διαπραχθείσες από τους ανταγωνιστές της ABB παραβάσεις. Τούτο ισχύει, εξάλλου, και για τις δηλώσεις του V.-A., εργαζομένου της ABB, ο οποίος κατέθεσε στην Επιτροπή υπό συνθήκες όμοιες με τις περιγραφόμενες στην προηγούμενη σκέψη όσον αφορά τον Μ.

71 Όσον αφορά το περιεχόμενο των δηλώσεών του, ο Μ. κατέθεσε ότι η αρχή της προστασίας των εγχώριων αγορών είχε πρωταρχική σημασία για τη σύναψη της συμπράξεως και ότι η σύμπραξη δεν θα λειτουργούσε χωρίς την τήρηση της αρχής αυτής.

72 Κατά τον Μ., αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον, κατά τον καθορισμό των ποσοστώσεων των επιχειρήσεων που συνήψαν τη σύμπραξη το 1988, το μερίδιο αγοράς εκάστης επιχειρήσεως υπολογίστηκε χωρίς να ληφθούν υπόψη οι εγχώριες αγορές των Ιαπώνων και των Ευρωπαίων κατασκευαστών αντιστοίχως, δηλαδή δεν ελήφθησαν υπόψη, αφενός, η Ιαπωνία ως εγχώρια αγορά των ιαπωνικών επιχειρήσεων, και,

αφετέρου, η Γερμανία, η Γαλλία η Σουηδία, η Ελβετία και η Ιταλία ως εγχώριες αγορές των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

73 Ο Μ. επισήμανε ακόμη ότι οι ευρωπαϊκές χώρες, πέραν των «κατασκευαστριών χωρών», είχαν αποκλειστεί από το σύστημα κατανομής των έργων που προέβλεπε η συμφωνία GQ, για να μη θιγούν οι εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν διαμορφωθεί με την πάροδο των ετών μεταξύ των κατασκευαστών σε τοπικό επίπεδο. Αντιθέτως, η αξία των συμβάσεων που είχε συνάψει κάθε κατασκευαστής λαμβανόταν υπόψη στο πλαίσιο του ελέγχου τηρήσεως των ποσοστώσεων της ευρωπαϊκής και της ιαπωνικής ομάδας, καθώς και των ποσοστώσεων κάθε επιχειρήσεως.

74 Ο Μ. εκτίμησε, εξάλλου, ότι η είσοδος των ιαπωνικών επιχειρήσεων στην ευρωπαϊκή αγορά δεν προσέκρουε σε ανυπέρβλητα τεχνικής ή εμπορικής φύσεως εμπόδια και ήταν μεσοπρόθεσμα δυνατή, υπό την προϋπόθεση της πραγματοποιήσεως ορισμένων επενδύσεων. Επομένως, κατά την άποψή του, η αποχή των ιαπωνικών επιχειρήσεων από την ευρωπαϊκή αγορά οφειλόταν στην τήρηση των κανόνων της συμπράξεως και όχι σε τεχνικούς λόγους.

75 Όσον αφορά την αξιοπιστία της μαρτυρίας του Μ., πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια της συμπράξεως, από το 1988 έως το 2002, ήταν εκ των εκπροσώπων της ABB στο πλαίσιο της συμπράξεως και ότι η ABB ήταν ένας από τους σημαντικότερους μετέχοντες σε αυτή. Ήταν, επομένως, άμεσος μάρτυρας των περιστατικών που κατέθεσε. Κατά συνέπεια, η κατάθεσή του πρέπει, καταρχήν, να χαρακτηριστεί ως στοιχείο με υψηλή αποδεικτική αξία.

76 Εξάλλου, οι δηλώσεις του Μ. χαρακτηρίζονται από συνοχή και σαφήνεια, παρά το γεγονός ότι ο Μ. δεν ανακαλεί λεπτομερώς όλα τα περιστατικά σχετικά με τη λειτουργία της συμπράξεως στην οποία μετείχε επί δεκατέσσερα έτη εκπροσωπώντας την ABB. Κρίνεται, πάντως, εύλογη η ύπαρξη ορισμένων επουσιωδών ανακριβειών σε μια μαρτυρία που καλύπτει τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα.

77 Επομένως, οι δηλώσεις του Μ. κρίνονται αξιόπιστες, έστω και αν, όπως προαναφέρθηκε, πρέπει να θεωρούνται ως δηλώσεις πραγματοποιηθείσες εξ ονόματος της ABB.

78 Η κρίση αυτή δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα που προέβαλε η Siemens προς αμφισβήτηση της αξιοπιστίας της μαρτυρίας του Μ. και, ιδίως, από τις δήθεν αντιφάσεις μεταξύ της εν λόγω μαρτυρίας και αυτής του V.-A. Συγκεκριμένα, τα επιχειρήματα της Siemens ότι, αφενός, ο V.-A. κατέθεσε ότι τα κράτη μέλη του ΕΟΧ, όπως και τα κράτη της Βόρειας Αμερικής, δεν περιλαμβάνονταν στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας GQ και, αφετέρου, ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η μαρτυρία του V.-A. είναι λιγότερο αξιόπιστη από αυτή του Μ. δεν ευσταθούν, διότι η μαρτυρία του V.-A. δεν αντιφάσκει προς αυτή του Μ.

79 Σημειωτέον, συναφώς, ότι ο V.-A, σύμφωνα με τη δήλωσή του της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, μετέσχε το 1997 και το 1998 σε έξι έως δέκα μόνο συναντήσεις σε επίπεδο λειτουργίας της συμπράξεως, είχε περιορισμένες γνώσεις και, ως προς το ζήτημα αυτό, εξαρτιόταν από τον Μ., καθώς μόνον αυτός διέθετε ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία όσον αφορά την εξαίρεση της Βόρειας Αμερικής και της Ευρώπης από το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας GQ.

80 Περαιτέρω, ο V.-A. επισήμανε μια διαφορά μεταξύ της εξαιρέσεως της Βόρειας Αμερικής και της εξαιρέσεως της Ευρώπης, διευκρινίζοντας ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες εξαιρέθηκαν λόγω των αυστηρών κυρώσεων με τις οποίες απειλούνται οι μετέχοντες σε συμπράξεις στη χώρα αυτή, υποθέτει δε ότι η κατανομή των έργων στην Ευρώπη γινόταν όντως από τις μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις, όχι όμως κατά τις συναντήσεις στις οποίες μετείχε ο ίδιος.

81 Τέλος, ο V.-A. ανέφερε ότι, κατά τις συναντήσεις στις οποίες μετείχε, υπήρξε μάρτυρας αντιπαραθέσεων μεταξύ των εκπροσώπων της ομάδας των Ιαπώνων κατασκευαστών και της ομάδας των Ευρωπαίων κατασκευαστών, λόγω των προσπαθειών των Ιαπώνων κατασκευαστών να διεισδύσουν στις ευρωπαϊκές αγορές, παρά τη συμφωνία περί μη ανταγωνισμού με τους Ευρωπαίους κατασκευαστές στη Δυτική Ευρώπη. Διευκρίνισε, επίσης, ότι δεν υπήρχε κανένα ανυπέρβλητο τεχνικής ή εμπορικής φύσεως εμπόδιο όσον αφορά την είσοδο των Ιαπώνων κατασκευαστών στις ευρωπαϊκές αγορές.

82 Δεδομένου ότι, όπως ο ίδιος αναφέρει, ο V.-A. είχε περιορισμένες γνώσεις όσον αφορά τη λειτουργία της συμπράξεως, οι δηλώσεις του δεν αντιφάσκουν προς αυτές του M., αντιθέτως, μάλιστα, τις επιβεβαιώνουν ως προς ορισμένα σημεία, ιδίως όσον αφορά την κατανομή των αγορών μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών. Μολονότι η Επιτροπή δεν το διευκρίνισε ρητώς με την προσβαλλόμενη απόφαση, η μαρτυρία του V.-A. αποτελεί για τη Siemens επιβαρυντικό μάλλον, παρά ελαφρυντικό, στοιχείο. Είναι, συνεπώς, απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens περί αντιφάσεως μεταξύ των καταθέσεων των M. και V.-A.

83 Συμπερασματικώς, οι δηλώσεις του M., οι οποίες κρίνονται ιδιαίτερα αξιόπιστες, αποτελούν στοιχείο αποδεικτικό της κατοχυρώσεως της αρχής της προστασίας των «κατασκευαστριών χωρών», όσον αφορά την αποκλειστική πρόσβαση των Ευρωπαίων κατασκευαστών στις ευρωπαϊκές αγορές, εξαιρουμένων των «κατασκευαστριών χωρών» και για τον συνυπολογισμό των πωλήσεων στις αγορές κατά τον έλεγχο της τηρήσεως των παγκοσμίων ποσοστώσεων. Πάντως, όπως προαναφέρθηκε στη

σκέψη 70 ανωτέρω, οι δηλώσεις του Μ., για να αποτελέσουν επαρκές αποδεικτικό στοιχείο περί της υπάρξεως και του περιεχομένου της κοινής ρυθμίσεως, πρέπει, όπως και οι δηλώσεις της ABB, να επιβεβαιωθούν από άλλα στοιχεία.

Επί των δηλώσεων της Fuji

84 Η Fuji δήλωσε ότι γνώριζε για την κοινή ρύθμιση σύμφωνα με την οποία οι Ιάπωνες κατασκευαστές ήταν υποχρεωμένοι να απέχουν από την ευρωπαϊκή αγορά. Προβάλλει, ωστόσο, ότι η ίδια δεν δραστηριοποιούνταν στην ευρωπαϊκή αγορά, διότι δεν είχε τη δυνατότητα να προμηθεύει με ΕΜΜΑ την Ευρώπη λόγω της συνδρομής άλλων λόγων και, συγκεκριμένα, διότι το περιορισμένο μερίδιό της στην παγκόσμια αγορά δεν δικαιολογούσε την πραγματοποίηση των απαιτούμενων δαπανών για τη δημιουργία ευρωπαϊκής βάσης παραγωγής. Όσον αφορά το μόνο έργο ΕΜΜΑ που πραγματοποίησε η Fuji στην Ευρώπη, στην Τσεχική Δημοκρατία το 1995, προβάλλει ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ενήργησε ως υπεργολάβος άλλης ιαπωνικής εταιρίας, η οποία της παρέδωσε τον ΕΜΜΑ στην Ιαπωνία. Συνεπώς, η Fuji θεωρεί ότι το έργο αυτό πραγματοποιήθηκε στην Ιαπωνία και δεν αποδεικνύει ότι είχε εν γένει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί τέτοια έργα στην Ευρώπη.

85 Η Siemens προβάλλει, συναφώς, ότι η Fuji δήλωσε τα προαναφερθέντα μετά την ακρόαση για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 9 ανωτέρω, όταν δηλαδή η μαρτυρία της δεν μπορούσε πλέον να θεωρείται αμερόληπτη και αντικειμενική. Κατά τη νομολογία, πάντως, μόνον τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην ανακοίνωση αιτιάσεων αποτελούν νόμιμα αποδεικτικά μέσα (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 21, και του Πρωτοδικείου της 16ης Δεκεμβρίου 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied και Technische Unie κατά Επιτροπής, σκέψη 54 ανωτέρω, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

86 Η αντίρρηση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Συγκεκριμένα, η ανακοίνωση των αιτιάσεων πρέπει να παρέχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να λαμβάνουν όντως γνώση των πράξεων που τους προσάπτει η Επιτροπή, πράγμα που συμβαίνει όταν η τελική απόφαση δεν καταλογίζει στους ενδιαφερομένους παραβάσεις διαφορετικές από εκείνες που αναφέρονται στην ανακοίνωση αιτιάσεων και στηρίζεται μόνο σε πραγματικά περιστατικά επί των οποίων οι ενδιαφερόμενοι είχαν την ευκαιρία να παράσχουν εξηγήσεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, σκέψη 94· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Τ-191/98, Τ-212/98 έως Τ-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 138, και της 29ης Απριλίου 2004, Τ-236/01, Τ-239/01, Τ-244/01 έως Τ-246/01, Τ-251/01 και Τ-252/01, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1181, σκέψη 47).

87 Ενώ οι παραβάσεις που καταλογίζονται σε επιχείρηση βάσει αποφάσεως δεν πρέπει να διαφέρουν από τις γνωστοποιηθείσες με την ανακοίνωση αιτιάσεων, δεν ισχύει εντούτοις το ίδιο για τα πραγματικά περιστατικά που ελήφθησαν υπόψη, διότι, ως προς αυτά, αρκεί να έχει δοθεί στις επιχειρήσεις αυτές η δυνατότητα να διατυπώσουν την άποψή τους επί όλων των προσαπτομένων σε αυτές πραγματικών περιστατικών. Συγκεκριμένα, έχει κριθεί ότι καμία διάταξη δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να κοινοποιεί στους ενδιαφερομένους, μετά την αποστολή της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, νέα έγγραφα τα οποία θεωρεί ότι υποστηρίζουν την άποψή της, υπό τον όρον ότι παρέχεται στις επιχειρήσεις ο αναγκαίος χρόνος προκειμένου να διατυπώσουν συναφώς την άποψή τους (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, Τ-23/99, LR AF 1998 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1705, σκέψη 190· επ' αυτού, βλ., επίσης, απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 29).

88 Εν προκειμένω, πάντως, δεν αμφισβητείται ότι, με έγγραφο της 25ης Αυγούστου 2006, η Επιτροπή γνωστοποίησε στη Siemens τις δηλώσεις της Fuji, ζητώντας της να υποβάλει παρατηρήσεις επ' αυτών. Επιπλέον, οι εν λόγω δηλώσεις δεν περιείχαν νέες αιτιάσεις σε βάρος της Siemens, σε σχέση με τις διατυπωθείσες με την ανακοίνωση αιτιάσεων, αλλά μόνον ένα νέο αποδεικτικό στοιχείο που τεκμηριώνει τη διατυπωθείσα με την εν λόγω ανακοίνωση αιτίαση περί κοινής ρυθμίσεως μεταξύ Ιαπώνων και Ευρωπαίων κατασκευαστών, στο πλαίσιο της οποίας οι πρώτοι δεσμεύονταν να μην εισέλθουν στην ευρωπαϊκή αγορά.

89 Επομένως, οι δηλώσεις της Fuji μπορούν να ληφθούν υπόψη ως αποδεικτικό στοιχείο σε βάρος της Siemens.

90 Όσον αφορά την αξιοπιστία των δηλώσεων της Fuji, τονίζεται ότι, εφόσον αυτή παραδέχεται, έστω εμμέσως, ότι η απουσία της από την ευρωπαϊκή αγορά οφείλεται εν μέρει στην κοινή ρύθμιση, παραδέχεται γεγονός που η Επιτροπή δύναται να λάβει υπόψη της σε βάρος της εταιρίας αυτής. Όπως, όμως, έχει κριθεί, οι δηλώσεις που αντίκεινται στα συμφέροντα του δηλούντος πρέπει, καταρχήν, να θεωρούνται ως ιδιαιτέρως αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία (απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψη 211).

91 Τούτο ισχύει παρά το γεγονός ότι, εν προκειμένω, η Fuji υπέβαλε αίτημα εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Συγκεκριμένα, πρώτον, η Fuji προέβη στις εν λόγω δηλώσεις όχι στο πλαίσιο του αιτήματός της αυτού, αλλά σε απάντηση της ανακοινώσεως αιτιάσεων, έστω και αν τα δύο αυτά έγγραφα καταρτίστηκαν σχεδόν ταυτόχρονα. Δεύτερον, η παραδοχή της Fuji ότι γνώριζε για την κατανομή των ευρωπαϊκών και των ιαπωνικών αγορών δεν λειτουργεί επιβαρυντικά μόνο για τις λοιπές επιχειρήσεις –οπότε η δήλωσή της θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη με περίσκεψη–, αλλά εμπεριέχει και την παραδοχή ότι διέπραξε παράβαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εν προκειμένω, η δήλωση της Fuji έχει αυξημένο βαθμό αξιοπιστίας.

92 Όσον αφορά, τέλος, το περιεχόμενο της δηλώσεως της Fuji, τονίζεται ότι, με τη δήλωση αυτή, η Fuji όχι μόνον παραδέχεται την κατανομή των αγορών μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών, αλλά παραθέτει και λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τους στόχους των επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη, από τα οποία είναι δυνατόν να συναχθούν άλλα συμπεράσματα. Συγκεκριμένα, η Fuji αναφέρει ότι η κοινή ρύθμιση δεν αποτελούσε τον κύριο λόγο απουσίας της από την ευρωπαϊκή αγορά και παραθέτει τους λόγους για τους οποίους κατέληξε στην επιλογή αυτή. Ειδικότερα, το επιχείρημα ότι το μερίδιό της στην παγκόσμια αγορά ήταν πολύ περιορισμένο και δεν δικαιολογούσε την πραγματοποίηση των δαπανών που απαιτούνταν για την ανάπτυξη ευρωπαϊκής βάσεως παραγωγής οδηγεί στο συμπέρασμα

ότι οι Ιάπωνες κατασκευαστές –και, αντιστρόφως, οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές– που κατείχαν υψηλότερο μερίδιο αγοράς μπορούσαν να υπερβούν τα τεχνικής και εμπορικής φύσεως εμπόδια όσον αφορά την είσοδό τους στις προστατευόμενες, προς όφελος των ανταγωνιστών τους, αντίστοιχες αγορές και να καταστήσουν τέτοιες επενδύσεις κερδοφόρες. Υπ' αυτό το πρίσμα, όσο μεγαλύτερο το μερίδιο αγοράς της επιχειρήσεως τόσο περιορίζεται η σημασία, ως προς αυτή, του επιχειρήματος περί εμποδίων τεχνικής και εμπορικής φύσεως και, αντιστρόφως, τόσο αυξάνεται η σημασία της επιβληθείσας με την κοινή ρύθμιση απαγορεύσεως εισόδου στις αγορές όπου δραστηριοποιούνταν η έτερη ομάδα κατασκευαστών.

93 Πάντως, με κριτήριο τα μερίδια αγοράς που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 484 έως 488 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα οποία υπολογίστηκαν βάσει των σχετικών με τις πωλήσεις αριθμητικών στοιχείων που προέρχονται από τις επιχειρήσεις και δεν αμφισβητούνται εν προκειμένω, προκύπτει ότι η Fuji ήταν μακράν ο μικρότερος κατασκευαστής EMMA μεταξύ των μετεχόντων στη σύμπραξη, με μερίδιο που δεν υπερέβαινε το 2 % του παγκοσμίου κύκλου εργασιών που πραγματοποιούσαν οι μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις από τα έργα EMMA. Τα μερίδια αγοράς των λοιπών ιαπωνικών επιχειρήσεων ήταν σαφώς μεγαλύτερα και κυμαίνονταν από 15 έως 20 % για τη Melco, από 8 έως 12 % για την Toshiba και από 4 έως 7 % για τη Hitachi. Το μερίδιο αγοράς της Siemens κυμαινόταν μεταξύ 23 και 29 %. Επομένως, από τη δήλωση της Fuji συνάγεται ότι η προστασία της ευρωπαϊκής και της ιαπωνικής αγοράς προς όφελος, αντιστοίχως, των Ευρωπαίων και των Ιαπώνων κατασκευαστών λειτουργούσε προς το συμφέρον των περισσοτέρων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, οι οποίες, έχοντας μερίδιο αγοράς σαφώς μεγαλύτερο από αυτό της Fuji, μπορούσαν να επωμιστούν το κόστος εισόδου στις αγορές όπου δραστηριοποιούνταν η έτερη ομάδα κατασκευαστών.

94 Σημειωτέον, εξάλλου, ότι η Επιτροπή δεν αμφισβητεί την ύπαρξη εμποδίων τεχνικής και εμπορικής φύσεως όσον αφορά την είσοδο στις αγορές όπου δραστηριοποιούνταν αντίστοιχα η ευρωπαϊκή και η ιαπωνική ομάδα κατασκευαστών, αλλά το επιχείρημα ότι δεν υπήρχε επικερδής τρόπος υπερβάσεως των εμποδίων αυτών. Επικαλείται, συναφώς, το παράδειγμα δύο έργων EMMA στην Τσεχική Δημοκρατία.

Το πρώτο έργο ανατέθηκε στη Fuji ενώ για το δεύτερο υπέβαλε προσφορά η Melco, πράγμα που η Siemens δεν αμφισβητεί. Τούτο αποδεικνύει ότι η είσοδος των Ιαπώνων κατασκευαστών στις ευρωπαϊκές αγορές δεν προσέκρουσε σε ανυπέρβλητα εμπόδια τεχνικής και εμπορικής φύσεως και επιβεβαιώνει, ως εκ τούτου, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις είχαν υποκειμενικό συμφέρον να μην επιχειρήσουν οι κατασκευαστές της έτερης ομάδας να υπερβούν τα εμπόδια αυτά.

95 Κατά συνέπεια, οι δηλώσεις της Fuji αποτελούν ιδιαίτερα αξιόπιστο στοιχείο που αποδεικνύει την κατανομή των ευρωπαϊκών και των ιαπωνικών αγορών προς όφελος των αντίστοιχων ομάδων κατασκευαστών.

Επί των δηλώσεων της Hitachi

96 Η Hitachi δήλωσε ότι τα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη που κατανέμονταν μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών καταλογίζονταν στην κοινή «ευρωπαϊκή» ποσόστωση στο πλαίσιο της συμφωνίας GQ και ότι, για τον λόγο αυτόν, έως το 1999, οι Ιάπωνες κατασκευαστές ενημερώνονταν εκ των υστέρων για το αποτέλεσμα της κατανομής των έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών. Με την απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων, η Hitachi ανέφερε συγκεκριμένα τα εξής:

«Η Hitachi επιβεβαιώνει ότι, έως το 1999, οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές ΕΜΜΑ γνωστοποιούσαν στους Ιάπωνες κατασκευαστές ΕΜΜΑ λεπτομερή στοιχεία όσον αφορά τα έργα ΕΜΜΑ που επρόκειτο να υλοποιήσουν στην Ευρώπη. Η Hitachi επιβεβαιώνει, ακόμη, ότι τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνταν προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η αξία των υλοποιούμενων στην Ευρώπη έργων συνυπολογιζόταν κατά τη

συμφωνία επί των ποσοστώσεων για τα εκτός Ευρώπης έργα που αντιστοιχούν σε Ευρωπαίους και Ιάπωνες κατασκευαστές, βάσει της συμφωνίας GQ [...]

Για να γίνει αντιληπτή η περιορισμένη πρακτική σημασία του μηχανισμού αυτού κατά το διάστημα που είχε τεθεί σε ισχύ (δηλαδή έως το 2002), πρέπει να τονιστεί ότι η γνωστοποίηση στοιχείων σχετικά με τα υλοποιούμενα στην Ευρώπη έργα στο πλαίσιο της συμφωνίας GQ δεν είχε σχέση με την οικειοθελή αποχή των Ιαπώνων κατασκευαστών από την ευρωπαϊκή αγορά ούτε αποδεικνύει την ύπαρξη τέτοιας βουλήσεως εκ μέρους τους, δεδομένου ότι δεν υφίστατο "κοινή ρύθμιση". Αυτό που ίσως έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία είναι, εν πάση περιπτώσει, ότι η ανάθεση έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη στο πλαίσιο της συμπράξεως μεταξύ ευρωπαϊκών επιχειρήσεων δεν ήταν "απόρροια" της ανταλλαγής πληροφοριακών στοιχείων μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών ΕΜΜΑ, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή. Γνωστοποίηση στοιχείων μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών ΕΜΜΑ γινόταν μετά την ανάθεση των έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη.»

97 Η δήλωση αυτή είναι διαφωτιστική από πολλές απόψεις. Πρώτον, η Hitachi, επιβεβαιώνοντας ρητώς ότι τα έργα ΕΜΜΑ που υλοποιούσαν οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές στην Ευρώπη καταλογίζονταν στη δική τους συνολική ποσόστωση στο πλαίσιο της συμφωνίας GQ, επιβεβαιώνει και την άποψη της Επιτροπής ότι οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές, μεταξύ των οποίων και η Siemens, προέβαιναν σε συμφωνίες με αντικείμενο τα εν λόγω έργα εντός της κοινής αγοράς (κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας της συμπράξεως, η αγορά της Ανατολικής Ευρώπης δεν ήταν ακόμη προσβάσιμη) και ότι, ως εκ τούτου, η σύμπραξη όντως είχε συνέπειες για την κοινή αγορά και τον ΕΟΧ.

98 Δεύτερον, η δήλωση της Hitachi αποτελεί επίσης, ανεξαρτήτως της βουλήσεως του δηλούντος, ένδειξη υπέρ της απόψεως της Επιτροπής ότι πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές συνολικά είχαν αποκλειστικά οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές. Συγκεκριμένα, η Hitachi τόνισε επανειλημμένως ότι οι Ιάπωνες κατασκευαστές ενημερώνονταν εκ

των υστέρων. Αφενός, συμπεραίνει εξ αυτού ότι οι εν λόγω κατασκευαστές δεν μετείχαν στις εναρμονισμένες πρακτικές που ακολουθούσαν οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές στις ευρωπαϊκές αγορές. Αφετέρου, φρονεί ότι το εν λόγω στοιχείο δεν έχει σχέση με τη δέσμευση των Ιαπώνων κατασκευαστών να απέχουν από τις ευρωπαϊκές αγορές ούτε επιβεβαιώνει την ύπαρξη τέτοιας δεσμεύσεως, και, ως εκ τούτου, η Hitachi αμφισβητεί την ύπαρξη της κοινής ρυθμίσεως.

99 Πάντως, το γεγονός ότι, όπως παραδέχεται και η Hitachi, τα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη, τα οποία κατανέμονταν μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών, καταλογίζονταν στην παγκόσμια ποσόστωση δεν θα μπορούσε να εξηγηθεί λογικώς, αν, εν πάση περιπτώσει, η αποχή των Ιαπώνων κατασκευαστών από τις ευρωπαϊκές αγορές οφείλονταν σε τεχνικούς ή εμπορικούς λόγους. Συγκεκριμένα, σε μια τέτοια περίπτωση, οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές δεν θα είχαν λόγο να συμφωνήσουν στον καταλογισμό των έργων αυτών στην παγκόσμια ποσόστωσή τους, δεχόμενοι έτσι αναγκαστικά τη μείωση του αριθμού και της αξίας των έργων ΕΜΜΑ που θα μπορούσαν να διεκδικήσουν στις παγκόσμιες αγορές στο πλαίσιο της συμπράξεως. Αντιθέτως, η συμφωνία τους ως προς το συγκεκριμένο αντάλλαγμα αποδεικνύει ότι η αποχή των Ιαπώνων κατασκευαστών από τις ευρωπαϊκές αγορές είχε για τους Ευρωπαίους τέτοια αξία ώστε να δικαιολογεί την παραχώρηση του εν λόγω ανταλλάγματος.

100 Όσον αφορά την αξιοπιστία της δηλώσεως της Hitachi, τονίζεται ότι η εν λόγω εταιρία ζήτησε να υπαχθεί στην ανακοίνωση περί συνεργασίας. Επομένως, οι δηλώσεις της πρέπει να συνεκτιμηθούν με περίσκεψη αν είναι επιβαρυντικές αποκλειστικά για τις λοιπές επιχειρήσεις. Πλην όμως, τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, η δήλωση της Hitachi ότι οι Ιάπωνες κατασκευαστές είχαν δεχθεί να απέχουν από τις ευρωπαϊκές αγορές είναι εξίσου επιβαρυντική για την ίδια και για τους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη, καθόσον επιβεβαιώνει πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ληφθεί υπόψη σε βάρος της. Είναι, επιπλέον, προφανές ότι η Hitachi δεν είχε επίγνωση όλων των συμπερασμάτων που θα μπορούσαν να αντληθούν από τη δήλωσή

της, ιδίως όσον αφορά την αποκλειστική πρόσβαση των Ευρωπαίων κατασκευαστών στις ευρωπαϊκές αγορές, πράγμα που ενισχύει την αξιοπιστία της δηλώσεώς της.

101 Συνεπώς, οι δηλώσεις της Hitachi κρίνονται ιδιαίτερα αξιόπιστες.

Επί της μη αμφισβητήσεως, από την Areva, την Alstom και τον όμιλο VA Tech, της διαπιστώσεως περί υπάρξεως κοινής ρυθμίσεως

102 Όσον αφορά τη μη αμφισβήτηση, από την Areva, την Alstom και τον όμιλο VA Tech, της υπάρξεως κοινής ρυθμίσεως, από τα έγγραφα της δικογραφίας προκύπτει ότι το γεγονός αυτό είτε έχει μειωμένη αποδεικτική αξία είτε δεν αρκεί προς τεκμηρίωση των επιχειρημάτων της Επιτροπής.

103 Όσον αφορά, πρώτον, τις Areva και Alstom, η Επιτροπή αναφέρει, με την αιτιολογική σκέψη 125 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι δύο αυτές εταιρίες δεν αμφισβήτησαν την ύπαρξη κοινής ρυθμίσεως, σκοπούσας τη διαφύλαξη των προνομιούχων θέσεων που ανέκαθεν κατείχαν στις εγχώριες αγορές οι μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις, με τις αντίστοιχες απαντήσεις τους στην ανακοίνωση αιτιάσεων και με τις μεταγενέστερες δηλώσεις τους, της 21ης και της 26ης Νοεμβρίου αντιστοίχως, μετά την κοινοποίηση της απαντήσεως της Fuji, η οποία παραδέχθηκε την ύπαρξη της κοινής ρυθμίσεως. Πλην όμως, η Siemens και η Επιτροπή δεν αναφέρθηκαν, με τα δικόγραφα που κατέθεσαν στο Γενικό Δικαστήριο, στη μη αμφισβήτηση, από τις Areva και Alstom, της υπάρξεως κοινής ρυθμίσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το ζήτημα αυτό δεν περιλαμβάνεται στο αντικείμενο της υπό κρίση διαφοράς.

104 Όσον αφορά, δεύτερον, τον όμιλο VA Tech, η Επιτροπή επισημαίνει, με την αιτιολογική σκέψη 125 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο όμιλος αυτός δεν αμφισβήτησε ευθέως, με την απάντησή του στην ανακοίνωση αιτιάσεων, τα σχετικά με την κοινή ρύθμιση στοιχεία. Συναφώς, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι η εν λόγω απάντηση δεν περιλαμβάνεται στη δικογραφία και ότι υπόψη του Γενικού Δικαστηρίου τέθηκε μόνον το απόσπασμα που παραθέτει η Επιτροπή στην υποσημείωση 79 της προσβαλλομένης αποφάσεως: «Ακόμη και χωρίς την υποτιθέμενη κοινή ρύθμιση, οι Ιάπωνες κατασκευαστές θα αποκλείονταν από την ευρωπαϊκή αγορά λόγω των ιδιαίτερα υψηλών εμποδίων όσον αφορά την είσοδο σε αυτή, όπως θα αποδειχθεί λεπτομερώς κατωτέρω». Δεύτερον, το γεγονός απλώς και μόνον ότι μια εταιρία δεν αμφισβήτησε ευθέως ορισμένα πραγματικά περιστατικά έχει πολύ περιορισμένη αποδεικτική αξία, διότι, κατά μείζονα λόγο, δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί, βάσει ενός τέτοιου μεμονωμένου αποσπάσματος, το πλαίσιο της μη αμφισβητήσεως. Τρίτον, επισημαίνεται ότι, ακόμη και εξεταζόμενο μεμονωμένα, το εν λόγω απόσπασμα δεν έχει το περιεχόμενο που του αποδίδει η Επιτροπή. Συναφώς, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη λέξη «υποτιθέμενη» με την οποία ο όμιλος VA Tech χαρακτηρίζει την κοινή ρύθμιση. Από τη χρήση της λέξεως αυτής προκύπτει ότι ο όμιλος VA Tech, ενώ δεν αμφισβητεί ευθέως την ύπαρξη της επίμαχης ρυθμίσεως, εντούτοις δεν την παραδέχεται, ούτε καν εμμέσως. Αντιθέτως, το παρατιθέμενο απόσπασμα πρέπει να ερμηνευθεί ως έμμεση αμφισβήτηση της υπάρξεως της κοινής ρυθμίσεως.

105 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η προβαλλόμενη από την Επιτροπή μη αμφισβήτηση, εκ μέρους της Areva, της Alstom και του ομίλου VA Tech, της υπάρξεως κοινής ρυθμίσεως αποτελεί στοιχείο που επιβεβαιώνει την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τον αποκλεισμό των ευρωπαϊκών αγορών προς όφελος των Ευρωπαίων κατασκευαστών και την προστασία των «κατασκευαστριών χωρών».

Επί του καταλόγου των έργων EMMA στην Ευρώπη

106 Ο κατάλογος ένδεκα έργων EMMA, στον οποίον αναφέρεται η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελεί ουσιαστικά απόσπασμα καταλόγου με τίτλο «Enquirylist1», ο οποίος προσκομίστηκε από την ABB

και περιλαμβάνει τα έργα ΕΜΜΑ που συζητήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως από το 1988 έως το 1999 (στο εξής: γενικός κατάλογος), περιέχει δε στοιχεία σχετικά, μεταξύ άλλων, με τις προθεσμίες υποβολής προσφορών, τις επιχειρήσεις που εκδήλωσαν ενδιαφέρον για καθένα από τα έργα και το αποτέλεσμα των συζητήσεων στο πλαίσιο της συμπράξεως (δηλαδή την ανάθεση του έργου σε μέλος της συμπράξεως ή τον καθορισμό κατώτατης τιμής).

107 Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, από τα ένδεκα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο, τα έξι ανατέθηκαν στην επιχείρηση που είχε επιλεγεί στο πλαίσιο της συμπράξεως και, συγκεκριμένα, τρία στην ABB και τρία στη Siemens. Ως προς τα λοιπά πέντε έργα, στον γενικό κατάλογο διευκρινίζεται ότι αυτά δεν ανατέθηκαν σε μετέχουσα στη σύμπραξη επιχείρηση, πλην όμως καθορίστηκε κατώτατη τιμή, δηλαδή οι μετέχουσες στη σύμπραξη ευρωπαϊκές επιχειρήσεις συμφώνησαν επί της κατώτατης τιμής που θα πρότειναν στο πλαίσιο τυχόν υποβολής προσφορών για τους συγκεκριμένους διαγωνισμούς.

108 Η Siemens επιχείρησε, αρχικώς, να εγείρει αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία των στοιχείων που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο, χωρίς, πάντως, να αμφισβητήσει ρητώς το υποστατό των έργων που περιλαμβάνονται σε αυτόν ούτε, ειδικότερα, το υποστατό των ένδεκα έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη ή, ακόμη, το γεγονός ότι τα έργα αυτά αποτέλεσαν αντικείμενο συζητήσεων στο πλαίσιο της συμπράξεως.

109 Στο πλαίσιο αυτό, η Siemens προέβαλε, μεταξύ άλλων, ότι ορισμένα από τα έργα αυτά αναφέρονται περισσότερες από μία φορές, ότι πολλά από αυτά ουδέποτε υλοποιήθηκαν και ότι δεν προκύπτει από κανένα σημείο του γενικού καταλόγου ότι της ανατέθηκε έργο ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ. Η ανάθεση δύο έργων σε αυτή ήταν αποτέλεσμα σύμφωνων με τον ανταγωνισμό ενεργειών. Η Siemens επικαλείται, ακόμη, ανάλυση του γενικού καταλόγου στην οποία προέβη ανεξάρτητη εταιρία, από την οποία προκύπτει ότι, μεταξύ άλλων, τα έργα ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ δεν

κατανέμονταν βάσει συστήματος που λειτουργούσε κατά τρόπο όμοιο με τον προβλεπόμενο από τη συμφωνία GQ και τη συμφωνία EQ.

110 Επιπλέον, με την απάντησή της σε έγγραφα ερωτήματα του Γενικού Δικαστηρίου προ της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, η Siemens αμφισβήτησε ότι στο πλαίσιο της συμπράξεως υπήρξε συνεννόηση για τα ένδεκα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο.

111 Τα επιχειρήματα αυτά θα εξεταστούν με τις σκέψεις 116 έως 138 κατωτέρω.

— Επί της προελεύσεως και της ημερομηνίας καταρτίσεως του γενικού καταλόγου, καθώς και επί του χαρακτηρισμού του ως αποδεικτικού στοιχείου

112 Διαπιστώνεται ότι, όπως προέβαλε η Siemens, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με βεβαιότητα η προέλευση και η ημερομηνία καταρτίσεως του γενικού καταλόγου.

113 Συναφώς, τονίζεται, πάντως, ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 88 και την υποσημείωση 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η ABB προσκόμισε τον γενικό κατάλογο στις 7 Μαΐου 2004, δηλαδή μια ημέρα μετά την ημερομηνία που αναγράφεται στην αρχή της πρώτης σελίδας, 6 Μαρτίου 2004, η οποία είναι, κατά πάσα πιθανότητα, είτε η ημερομηνία καταρτίσεως είτε η ημερομηνία εκτυπώσεως του εγγράφου. Εξάλλου, στον εν λόγω κατάλογο οι αναφορές στην ABB είναι επιπλέον κωδικοποιημένες σε σχέση με τους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη. Συγκεκριμένα, οι Ευρωπαίοι –εξαιρέσει της ABB– και οι Ιάπωνες μετέχοντες στη σύμπραξη έχουν καταχωριστεί στη στήλη «Μετέχων» του καταλόγου αυτού, σε δύο ομάδες, με τους αντίστοιχους κωδικούς που χρησιμοποιούνταν στο πλαίσιο της συμπράξεως. Αντιθέτως, η ABB «κρύβεται», σύμφωνα με την έκφραση που χρησιμοποίησε ο Μ. κατά την ακρόασή του από την Επιτροπή στις 23 Σεπτεμβρίου 2005, στη στήλη «GCs», όπου

καταχωρίζονται κατ' αρχήν οι γενικές συμβάσεις. Σύμφωνα με τα όσα ανέφερε ο Μ., πρόκειται για προφύλαξη ληφθείσα κατόπιν έρευνας που διεξήγαγε η αρμόδια για τον ανταγωνισμό σουηδική αρχή ως προς την ABB.

114 Τα δύο αυτά στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο γενικός κατάλογος καταρτίστηκε αρχικώς από την ABB, στο πλαίσιο της παρακολουθήσεως της λειτουργίας της συμπράξεως, και επανεκτυπώθηκε προκειμένου να προσκομιστεί στην Επιτροπή. Πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτή η εκδοχή αυτή, η οποία, άλλωστε είναι η ευνοϊκότερη για τη Siemens και συμβαδίζει με τις δηλώσεις της εν λόγω εταιρίας, η οποία υποστηρίζει ότι δεν κατάρτισε αυτή τον γενικό κατάλογο.

115 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως υποστηρίζει η Siemens, ότι ο γενικός κατάλογος συμπεριλαμβάνεται στις δηλώσεις της ABB. Συγκεκριμένα, ο γενικός κατάλογος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αποδεικτικό έγγραφο, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, είτε έχει καταρτιστεί από την ABB είτε έχει εκτυπωθεί από την ABB από εσωτερικό ηλεκτρονικό αρχείο σε χρονικό πλαίσιο συναφές προς αυτό εντός του οποίου πραγματοποιήθηκαν οι δηλώσεις της εν λόγω εταιρίας προς στήριξη του αιτήματός της υπαγωγής στην ανακοίνωση περί συνεργασίας. Κατά συνέπεια, τα προεκτεθέντα στις σκέψεις 64 έως 67 ανωτέρω, σχετικά με την αποδεικτική αξία των δηλώσεων της ABB ισχύουν και όσον αφορά τον γενικό κατάλογο. Ειδικότερα, τα στοιχεία που προκύπτουν από τον γενικό κατάλογο δεν αρκούν προς τεκμηρίωση των δηλώσεων της ABB, αλλ' αντιθέτως χρήζουν τεκμηρίωσης από άλλα αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 66 ανωτέρω.

— Επί του επιχειρήματος ότι τα έργα EMMA στην Ευρώπη που αναγράφονται στον γενικό κατάλογο δεν συζητήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως

116 Όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 110 ανωτέρω, με την απάντησή της σε έγγραφα ερωτήματα του Γενικού Δικαστηρίου προ της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, η Siemens αμφισβήτησε για πρώτη φορά ότι υπήρξε συνεννόηση, στο πλαίσιο της συμπράξεως,

για τα ένδεκα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο. Βεβαίως, απαντώντας σε σχετική ερώτηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ανέφερε ότι διατύπωσε την αμφισβήτηση αυτή κατά την ενώπιον της Επιτροπής διοικητική διαδικασία και με το δικόγραφο της προσφυγής της. Το δικόγραφο της προσφυγής, πάντως, περιέχει, συναφώς, μόνον τα στοιχεία που παρατίθενται στη σκέψη 109 ανωτέρω, ακόμη δε και αν υποτεθεί ότι η Siemens διατύπωσε τέτοια αμφισβήτηση κατά τη διοικητική διαδικασία, τούτο δεν θεραπεύει την παράλειψη διατυπώσεως της εν λόγω αμφισβητήσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου με το δικόγραφο της προσφυγής. Συνεπώς, το επιχείρημα της Siemens ότι δεν έγιναν συζητήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως για τα ένδεκα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο είναι απορριπτέος ως εκπρόθεσμος, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.

117 Πρέπει, ακόμη, να ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη ο λεπτομερής χαρακτήρας των στοιχείων που περιέχει ο γενικός κατάλογος. Συγκεκριμένα, στον κατάλογο αυτόν καταγράφονται, μεταξύ άλλων, τα χαρακτηριστικά του εξοπλισμού που απαιτούνταν για την υλοποίηση των επίμαχων έργων, η προθεσμία υποβολής προσφορών, οι ημερομηνίες διεξαγωγής συζητήσεων στο πλαίσιο της συμπράξεως, τα έργα για τα οποία ενδιαφερόταν κάθε μετέχων στη σύμπραξη, η επωνυμία του πιθανού αναδόχου ή η επίτευξη συμφωνίας επί της κατώτατης τιμής και, ενδεχομένως, η ανάθεση του έργου στον μετέχοντα στη σύμπραξη. Δεν είναι δυνατόν να αμφισβητηθούν στοιχεία τέτοιας ποικιλίας και ακρίβειας με το απλό επιχείρημα ότι δεν έγιναν στο πλαίσιο της συμπράξεως συζητήσεις για τα ένδεκα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη.

118 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι η Siemens δεν αμφισβήτησε ότι εκτελούσε γραμματειακά καθήκοντα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως από το 1988 έως το 1999. Είναι, συνεπώς, βέβαιο ότι γνώριζε για όλα τα έργα που είχαν συζητηθεί μεταξύ των μελών της ευρωπαϊκής ομάδας κατασκευαστών και, ως εκ τούτου, αν εντόπιζε κάποιο σφάλμα, μπορούσε να αμφισβητήσει τεκμηριωμένα και συγκεκριμένα, με τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της, όλα τα έργα που παραθέτει η ABB. Η Siemens, εφόσον δεν έκανε χρήση της δυνατότητας αυτής, χωρίς να δώσει συναφώς,

κάποια εξήγηση, δεν μπορεί να αμφισβητήσει εγκύρως ότι, στο πλαίσιο της συμπράξεως, υπήρξαν συνεννοήσεις με αντικείμενο τα έργα που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο και, ειδικότερα, τα ένδεκα έργα εντός του ΕΟΧ.

119 Είναι απορριπτέα ως εσφαλμένη η άποψη που διατύπωσε η Siemens, με την απάντησή της στις έγγραφες ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου πριν την επ' ακροατηρίου συζήτηση, σύμφωνα με την οποία τα ένδεκα επίμαχα έργα ήταν εκτός ΕΟΧ κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών. Συγκεκριμένα, στα ένδεκα αυτά έργα για τα οποία έγιναν συζητήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως από το 1992 έως το 1998 καταλέγονται τρία έργα στην Ισπανία, ένα στη Δανία, ένα στην Ιρλανδία και ένα στην Πορτογαλία, δηλαδή σε κράτη μέλη που προσχώρησαν στην Κοινότητα πριν το 1988. Ομοίως, τα δύο έργα στη Φινλανδία, του 1994 και του 1995, καλύπτονται αναμφισβήτητα από τη Συμφωνία ΕΟΧ και τη Συνθήκη ΕΚ, αντιστοίχως, καθώς η Δημοκρατία της Φινλανδίας έγινε μέλος του ΕΟΧ την 1η Ιανουαρίου 1994 και μέλος της Κοινότητας την 1η Ιανουαρίου 1995. Η διαπίστωση αυτή ισχύει και όσον αφορά ένα έργο στην Ισλανδία και δύο έργα στη Νορβηγία, όλα του 1998, όταν η Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας ήταν μέλη του ΕΟΧ. Επομένως, όταν συζητούνταν τα επίμαχα έργα, όλες αυτές οι χώρες ήταν μέλη είτε της κοινής αγοράς είτε του ΕΟΧ.

120 Εξάλλου, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens ότι ο γενικός κατάλογος είναι «ασαφής». Είναι αληθές ότι ο κατάλογος αυτός έχει καταρτιστεί με τη μορφή πίνακα και περιέχει διάφορους κωδικούς με αριθμούς και/ή γράμματα. Ωστόσο, δόθηκαν στην Επιτροπή διευκρινίσεις σχετικά με τους κωδικούς αυτούς, κυρίως από τον μάρτυρα Μ. κατά την ακρόασή του στις 23 Σεπτεμβρίου 2005, οπότε, υπό το πρίσμα των διευκρινίσεων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι από τον γενικό κατάλογο σχηματίζεται σαφής εικόνα όσον αφορά τον τρόπο χειρισμού των έργων ΕΜΜΑ στο πλαίσιο της συμπράξεως.

— Επί των έργων που υποστηρίζεται ότι έχουν καταχωριστεί πλείονες φορές στον γενικό κατάλογο ή ότι δεν υλοποιήθηκαν

121 Η Siemens επισημαίνει ότι ορισμένα από τα έργα που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο έχουν καταχωριστεί πλείονες φορές. Σημειωτέον, συναφώς, ότι το επιχείρημα αυτό, ακόμη και αν είναι βάσιμο, δεν θίγει τη σημασία και την αξιοπιστία του γενικού καταλόγου ούτε, συνεπώς, την αποδεικτική αξία του. Συγκεκριμένα, αφενός, η Siemens δεν διευκρινίζει ποια είναι τα έργα αυτά ούτε επισημαίνει αν πρόκειται για κάποιο από τα έργα ΕΜΜΑ στη Δυτική Ευρώπη –καθώς τα έργα αυτά είναι τα μόνα που επικαλείται η Επιτροπή στην απόφασή της και, συνεπώς, τα μόνα που λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αφετέρου, το ενδεχόμενο ένας κατάλογος με 1 500 καταχωρίσεις να περιέχει ορισμένα σφάλματα δεν αρκεί προς αμφισβήτηση της αξιοπιστίας του συνολικά.

122 Όσον αφορά το επιχείρημα της Siemens περί μη υλοποιήσεως ορισμένων εκ των περιλαμβανομένων στον γενικό κατάλογο έργων, τονίζεται ότι η Siemens δεν διευκρινίζει για ποια έργα πρόκειται. Κατά τα λοιπά, ακόμη και αν το επιχείρημα αυτό ήταν βάσιμο, η μη υλοποίηση ορισμένων έργων δεν θα αποτελούσε λόγο μη εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ για τις επιχειρήσεις που, στο πλαίσιο συμπράξεως, νόθευαν διαγωνισμούς με αντικείμενο τα έργα αυτά.

— Επί του μικρού ποσοστού των έργων ΕΜΜΑ που έχουν περιληφθεί στον γενικό κατάλογο

123 Η Siemens προβάλλει, χωρίς η Επιτροπή να την αντικρούσει, ότι μόνον ένδεκα από τα 1 500 και πλέον έργα ΕΜΜΑ που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο θα

υλοποιούνταν εντός του ΕΟΧ. Είναι αληθές ότι το χαμηλό αυτό ποσοστό δεν είναι αντίστοιχο της σημασίας των ευρωπαϊκών αγορών. Τούτο, όμως, δεν δικαιολογεί να μη ληφθούν υπόψη τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο αυτόν.

124 Συγκεκριμένα, πρώτον, ούτε η ABB ούτε η Επιτροπή υποστήριξαν ότι στον γενικό κατάλογο έχουν περιληφθεί όλα τα έργα που σχετίζονται με τη σύμπραξη. Επιπλέον, η απουσία, σε μεγάλο βαθμό, «ευρωπαϊκών» έργων από τον κατάλογο συμπίπτει με τη διαπίστωση ότι υπήρχαν «κατασκευάστριες χώρες», στις οποίες αποκλειστική πρόσβαση είχαν εξ ορισμού ορισμένες επιχειρήσεις, χωρίς τα υλοποιούμενα στις χώρες αυτές έργα να καταλογίζονται στις ποσοστώσεις που είχαν καθοριστεί στο πλαίσιο της συμπράξεως. Τέλος, η Επιτροπή προέβαλε ότι, όπως ανέφερε ο μάρτυρας Μ., υπήρχαν επιπλέον συμπράξεις σε εθνικό επίπεδο, στο πλαίσιο των οποίων επίσης γίνονταν συνεννοήσεις σχετικά με τα έργα ΕΜΜΑ. Ο εν λόγω μάρτυρας διευκρίνισε ότι, στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες που δεν ήταν «κατασκευάστριες», οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές ανέκαθεν διαμόρφωναν συμπράξεις σε τοπικό επίπεδο, των οποίων η λειτουργία δεν επηρεαζόταν από τη συμφωνία GQ και τη συμφωνία EQ. Για τον λόγο αυτόν αποφασίστηκε να μη συμπεριληφθούν οι χώρες αυτές στην προβλεπόμενη από τις συμφωνίες αυτές διαδικασία αναθέσεως έργων, αλλ' απλώς να καταγράφονται οι αναθέσεις έργων ΕΜΜΑ στις χώρες αυτές, προκειμένου να συνυπολογίζονται στην παγκόσμια ποσόστωση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

125 Πάντως, τόσο στην περίπτωση των «κατασκευαστριών χωρών» όσο και στην περίπτωση των προγενέστερων συμπράξεων σε τοπικό επίπεδο, δεν ήταν απαραίτητο να συζητούνται, στο πλαίσιο της παγκόσμιας συμπράξεως, τα έργα ΕΜΜΑ που επρόκειτο να υλοποιηθούν στις χώρες αυτές, πράγμα που εξηγεί το μικρό ποσοστό των «ευρωπαϊκών» έργων στον κατάλογο των έργων που ανατέθηκαν στο προαναφερθέν πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά σημαντικές εθνικές αγορές όπως είναι αυτές της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ιταλίας –οι οποίες, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή, ήταν, κατά τη σύσταση της συμπράξεως, «κατασκευάστριες χώρες».

126 Χωρίς να απαιτείται να κριθεί οριστικά αν υπήρχαν, όπως προβάλλεται, προγενέστερες συμπράξεις τοπικού χαρακτήρα, πράγμα που η Siemens αμφισβητεί, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εν προκειμένω, το μικρό ποσοστό των περιλαμβανομένων στον

γενικό κατάλογο έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη δεν αποκλείει να ληφθούν υπόψη, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων, τα στοιχεία που προκύπτουν από τον κατάλογο αυτόν, ιδίως δε τα στοιχεία που αφορούν τα ένδεκα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη.

127 Εξάλλου, όπως επισήμανε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως, η συλλογιστική της Siemens, η οποία στηρίζεται στο επιχείρημα ότι οι ευρωπαϊκές αγορές –πλην αυτών του Λιχτενστάιν και της Ισλανδίας– εξαιρούνταν απολύτως από το πεδίο εφαρμογής της συμπράξεως, ακόμη και αν κριθεί τεκμηριωμένη, δεν εξηγεί γιατί ο κατάλογος περιέχει έστω ένα σχετικό με ΕΜΜΑ έργο εντός του ΕΟΧ. Η Siemens δεν τοποθετήθηκε, με το υπόμνημα απαντήσεως, επί του ζητήματος αυτού. Απαντώντας σε σχετική έγγραφη ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, η Siemens απλώς αμφισβήτησε ότι τα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη που έχουν περιληφθεί στον γενικό κατάλογο αποτέλεσαν αντικείμενο συνεννοήσεων στο πλαίσιο της συμπράξεως. Όπως, όμως, επισημάνθηκε με τις σκέψεις 116 και 117 ανωτέρω, η αμφισβήτηση αυτή δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, διότι προβλήθηκε για πρώτη φορά κατά την προφορική διαδικασία.

128 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι ο γενικός κατάλογος περιλαμβάνει μικρό ποσοστό έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη δεν αναιρεί τη διαπίστωση ότι ο κατάλογος αυτός αποδεικνύει ότι η ανάθεση των έργων αυτών αποτελούσε αντικείμενο συζητήσεων στο πλαίσιο της συμπράξεως.

— Επί του επιχειρήματος ότι δεν ανατέθηκαν στη Siemens, στο πλαίσιο της συμπράξεως, έργα ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ

129 Η Siemens υποστηρίζει ότι στον γενικό κατάλογο δεν αναφέρεται καμία περίπτωση έργου ΕΜΜΑ προγραμματιζόμενου εντός του ΕΟΧ που να της έχει ανατεθεί. Συναφώς, επισημαίνεται, πρώτον, ότι το επιχείρημα αυτό της Siemens, ακόμη και αν

είναι βάσιμο, δεν δικαιολογεί να μην εφαρμοστεί το άρθρο 81 ΕΚ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ ως προς αυτήν, δεδομένης της συμμετοχής της σε παράνομη σύμπραξη με επιπτώσεις στην κοινή αγορά και στον ΕΟΧ, διά της συμμετοχής σε συζητήσεις και σε αποφάσεις με αντικείμενο την ανάθεση των έργων αυτών σε άλλες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, τέτοιες ενέργειες επηρεάζουν, αυτές καθαυτές, τον ανταγωνισμό, ανεξαρτήτως του σε ποια επιχείρηση ανατίθεται εν τέλει το έργο.

130 Εν πάση περιπτώσει, δεν ευσταθεί το επιχείρημα της Siemens ότι δεν υπάρχει στον γενικό κατάλογο αναφορά για έργα που έχουν ανατεθεί σε αυτή. Συγκεκριμένα, στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή παραθέτει τρία έργα που ανατέθηκαν στη Siemens, τα υπ' αριθ. 1327, 0140 και 0144. Για δύο εξ αυτών, τα υπ' αριθ. 0140 και 0144, από τον γενικό κατάλογο προκύπτει ότι η Siemens ήταν η μόνη ενδιαφερόμενη και τελικά ανέλαβε την εκτέλεσή τους. Όσον αφορά, αντιθέτως, το τρίτο έργο, το υπ' αριθ. 1327, από τον γενικό κατάλογο προκύπτει ότι ενδιαφέρον γι' αυτό είχαν εκδηλώσει, πέραν της Siemens, και οι ABB και Alstom και ότι, κατά τις συζητήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως, το έργο αυτό ανατέθηκε στη Siemens.

131 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα της Siemens ότι πέτυχε την ανάθεση δύο εκ των έργων αυτών –τα οποία δεν προσδιορίζει– ακολουθώντας πρακτικές που δεν θίγουν τον ανταγωνισμό, απόκειται σε αυτή να αποδείξει ότι η ανάθεση των έργων υπό τέτοιες συνθήκες –δηλαδή κατόπιν γνωστοποιήσεως και συζητήσεως στο πλαίσιο συμπράξεως– ήταν αποτέλεσμα πρακτικών που δεν θίγουν τον ανταγωνισμό. Συναφώς, ακόμη και αν η παράβαση συνίσταται μόνο σε γνωστοποίηση και συζήτηση σχετικά με τα έργα στο πλαίσιο συμπράξεως, πρόκειται, σε κάθε περίπτωση, για παράβαση δυνάμενη να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στην επίμαχη αγορά. Συγκεκριμένα, π.χ., στον γενικό κατάλογο δεν αναφέρονται άλλες επιχειρήσεις, πέραν της Siemens, που να έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για τα έργα υπ' αριθ. 0140 και 0144. Επομένως, η Siemens γνώριζε, μετά από συζητήσεις επί των έργων αυτών στο πλαίσιο της συμπράξεως στις 25 Ιουνίου και στις 16 Ιουλίου 1998 αντιστοίχως, ότι δεν υπήρχαν άλλοι μετέχοντες στον διαγωνισμό, οπότε είχε τη δυνατότητα, π.χ., να

υποβάλει υψηλότερη προσφορά. Εξάλλου, σε μια τέτοια περίπτωση –δηλαδή σε περίπτωση που για ένα έργο ενδιαφέρεται μία μόνον επιχείρηση– δεν θα απαιτούνταν ειδική συζήτηση για την ανάθεση του έργου, διότι η εν λόγω επιχείρηση, ως μόνη ενδιαφερόμενη, θα ήταν βέβαιη ότι θα της ανατεθεί το έργο. Είναι, συνεπώς, απολύτως φυσικό οι μετέχοντες στη σύμπραξη να μην προέβησαν σε ανάθεση των έργων στις περιπτώσεις αυτές, χωρίς τούτο να αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ όσον αφορά την επιχείρηση στην οποία ανατέθηκε το έργο.

132 Επομένως, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens περί μη αναθέσεως σε αυτήν έργων ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ στο πλαίσιο της συμπράξεως.

— Επί της οικονομετρικής αναλύσεως που προσκόμισε η Siemens

133 Η Siemens επικαλείται οικονομετρική ανάλυση του γενικού καταλόγου, την οποία διενήργησε τρίτη εταιρία κατόπιν αιτήματός της (στο εξής: ανάλυση). Κατά τη Siemens, από την ανάλυση αυτή προκύπτει, πρώτον, ότι στον γενικό κατάλογο έχει καταγραφεί μικρό τμήμα του όγκου της αγοράς κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, τμήμα που δεν υπερβαίνει το 4% των έργων ΕΜΜΑ στις ευρωπαϊκές χώρες, εξαιρουμένων των «κατασκευαστριών», δεύτερον, ότι τα έργα ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ δεν κατανέμονταν κατά τον τρόπο που προβλέπει η συμφωνία GQ και η συμφωνία EQ και, τρίτον, ότι δεν υφίσταται σχέση μεταξύ του γενικού καταλόγου και της συμφωνίας GQ. Από την ανάλυση αποδείχθηκε επίσης ότι η μη δραστηριοποίηση των Ευρωπαίων και των Ιαπώνων κατασκευαστών στις αντίστοιχες εγχώριες αγορές της έτερης ομάδας δεν οφείλεται σε σύμπραξη, αλλά στο γεγονός ότι η πρόσβαση στις αγορές αυτές προσέκρουε σε εμπόδια, τα οποία εξακολουθούσαν να υφίστανται ακόμη και μετά την ελευθέρωση των αγορών ενέργειας. Τέλος, η ανάλυση εμφαίνει, επίσης, ότι δεν υπήρχε προστασία των «κατασκευαστριών χωρών», καθώς τόσο η

ABB όσο και η Siemens είχαν έντονη δραστηριότητα στις αγορές των λοιπών «κατασκευαστριών χωρών».

134 Εν προκειμένω, πάντως, η Επιτροπή αναφέρθηκε στα ευρωπαϊκά έργα που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο προς απόδειξη της υπάρξεως της κοινής ρυθμίσεως και όχι προς απόδειξη των επιπτώσεων της συμπράξεως. Συγκεκριμένα, στήριξε την προσβαλλόμενη απόφαση κατά κύριο λόγο στο περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα της συμφωνίας για την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις με το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως. Στο πλαίσιο αυτό, διαπίστωσε, καταρχάς, με τις αιτιολογικές σκέψεις 303 και 304 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι όλες οι περιγραφόμενες συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές αποσκοπούσαν στον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, και ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, παρέλκει να ληφθούν υπόψη, στο πλαίσιο της εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων, τα συγκεκριμένα αποτελέσματα της συμφωνίας, επισημαίνοντας, εν συνεχεία, με την αιτιολογική σκέψη 308 της εν λόγω αποφάσεως, ότι συμφωνίες όπως οι περιγραφόμενες συνεπάγονται, ως εκ της φύσεώς τους, νόθευση του ανταγωνισμού.

135 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι, κατά πάγια νομολογία, από το γράμμα του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ προκύπτει ότι οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων απαγορεύονται, ασχέτως αποτελέσματος, εφόσον αποσκοπούν στη νόθευση του ανταγωνισμού (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 123, και JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψη 181). Συνεπώς, δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι υπήρξαν επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, εφόσον αποδεικνύεται ότι η προσαπτόμενη συμπεριφορά είχε τέτοιο σκοπό (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 2000, T-62/98, Volkswagen κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2707, σκέψη 178 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

136 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρώτον, η προσκομισθείσα από τη Siemens ανάλυση δεν αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο, διότι, ως εκ της φύσεώς της, εμπεριέχει στοιχεία μόνον ως προς τις επιπτώσεις της συμπράξεως, ενώ η εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ στηρίχθηκε κατ' ουσίαν στη διαπίστωση συμπράξεως σκοπούσας στον περιορισμό του ανταγωνισμού. Ειδικότερα, ακόμη και αν υποτεθεί, όπως υποστηρίζει η Siemens, ότι δεν κατέστη δυνατό, με την ανάλυση, να εντοπιστούν ενδείξεις της προσαπτόμενης από την Επιτροπή

συμπράξεως, τούτο δεν αναιρεί τη διαπίστωση περί συμπράξεως σκοπούσας στην παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, στον βαθμό που η ύπαρξη της συμπράξεως έχει αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμο. Επομένως, η επιχειρηματολογία της Siemens ότι η επίδικη σύμπραξη δεν είχε επιπτώσεις, ακόμα και αν θεωρηθεί βάσιμη, δεν επαρκεί καταρχήν προς ακύρωση του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιανουαρίου 1990, C-277/87, Sandoz prodotti farmaceutici κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-45· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-143/89, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-917, σκέψη 30, και JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψη 183).

137 Δεύτερον, η ανάλυση δεν μπορεί να θεωρηθεί ουδέτερη και ανεξάρτητη, διότι καταρτίστηκε κατόπιν αιτήματος της Siemens, χρηματοδοτήθηκε από τη Siemens και στηρίχθηκε σε στοιχεία που έδωσε η εν λόγω εταιρία, χωρίς τα στοιχεία αυτά να αποτελέσουν αντικείμενο ανεξάρτητου ελέγχου ως προς την ακρίβεια ή τη λυσιτέλειά τους. Επομένως, η ανάλυση αυτή έχει αξιοπιστία και, συνακόλουθα, αποδεικτική αξία ανάλογη με αυτή μιας απλής δηλώσεως της Siemens.

138 Επομένως, είναι απορριπτέο το επιχείρημα που αντλείται από τα αποτελέσματα της προσκομισθείσας από τη Siemens αναλύσεως.

Επί των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων

139 Όσον αφορά τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία, η Επιτροπή στηρίχθηκε, ως επί το πλείστον, στη συμφωνία GQ και στη συμφωνία EQ, περιλαμβανομένων των παραρτημάτων τους, σε έγγραφο με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC», χωρίς

ημερομηνία, το οποίο εντοπίστηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενήργησε η Επιτροπή στις εγκαταστάσεις του ομίλου VA Tech, στην αλληλογραφία της 18ης Ιανουαρίου 1999 μεταξύ των Wa., J. και B., εργαζομένων του ομίλου VA Tech, σε εσωτερικό σημείωμα της 2ας Δεκεμβρίου 2003, καταρτισθέν από τον We., εργαζόμενο στον όμιλο VA Tech, σε δύο τηλεομοιοτυπίες της 21ης Ιουλίου και της 18ης Δεκεμβρίου 2003 της ABB προς τις Siemens και Alstom και σε εσωτερικό σημείωμα χωρίς ημερομηνία, το οποίο καταρτίστηκε κατά τον Σεπτέμβριο του 2002 από τον Zi., εργαζόμενο του ομίλου VA Tech.

— Επί της συμφωνίας GQ και της συμφωνίας EQ

140 Σημειωτέον, καταρχάς, ότι, όσον αφορά τη συμφωνία GQ και τη συμφωνία EQ, καθώς και τα παραρτήματά τους, είναι μεν αληθές ότι, όπως προαναφέρθηκε με τις σκέψεις 55 έως 58 ανωτέρω, από το κείμενο των συμφωνιών αυτών δεν προκύπτει η ύπαρξη συμπράξεως με επιπτώσεις εντός του ΕΟΧ – με εξαίρεση, πάντα, το Λιχτενστάιν και την Ισλανδία, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 55 ανωτέρω –, εντούτοις από δύο διατάξεις της συμφωνίας EQ προκύπτουν ενδεχομένως ενδείξεις όσον αφορά τις επιπτώσεις της συμπράξεως στην κοινή αγορά.

141 Πρώτον, το άρθρο 2 της συμφωνίας EQ, με τίτλο «Γνωστοποίηση», προβλέπει:

«Τα μέλη-Ε γνωστοποιούν τα αιτήματα ως συνήθως. Για τις ανάγκες των συζητήσεων με την ομάδα J, τα μέλη-Ε γνωστοποιούν τα αιτήματα στον [γραμματέα της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως], χρησιμοποιώντας το έντυπο γνωστοποιήσεως GQ που περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1.»

142 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η φράση «ως συνήθως» οδηγεί στο συμπέρασμα ότι γίνονταν γνωστοποιήσεις –και, συνεπώς, υφίστατο σύμπραξη– πριν τη σύναψη της συμφωνίας GQ και της συμφωνίας EQ στις 15 Απριλίου 1988, γεγονός το οποίο η Επιτροπή επισήμανε με την προσβαλλόμενη απόφαση, χωρίς να επεκταθεί επ' αυτού και χωρίς να επιβάλει συναφώς κυρώσεις, και το οποίο η Siemens αμφισβητεί. Συγκεκριμένα, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η φράση αυτή σημαίνει «χρησιμοποιώντας το έντυπο που προβλέπει η συμφωνία GQ», διότι τότε η δεύτερη φράση του άρθρου 2 της συμφωνίας EQ θα ήταν επανάληψη της πρώτης.

143 Δεύτερον, το παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ προβλέπει «διαδικασία γνωστοποιήσεως» και, συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, ότι «ο [γραμματέας της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως] γνωστοποιεί αυτομάτως στην [ιαπωνική] πλευρά τα κοινοποιηθέντα από τους [Ευρωπαίους κατασκευαστές] έργα, εξαιρουμένων των ευρωπαϊκών έργων», και ότι η «ΜΜ αποφασίζει σχετικά με τη γνωστοποίηση των ευρωπαϊκών έργων στην ομάδα J». Διευκρινίζεται, συναφώς, ότι, όπως προκύπτει επίσης από το παράρτημα αυτό, «ΜΜ» σημαίνει «συνέλευση των μελών» (members meeting). Εξάλλου, από το παράρτημα 1 της συμφωνίας GQ προκύπτει ότι με τους όρους «ομάδα Ε» και «ομάδα J» προσδιορίζονται αντιστοίχως οι Ευρωπαίοι και οι Ιάπωνες κατασκευαστές. Εξάλλου, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς η Siemens να την αντικρούσει, η εν λόγω εταιρία είχε αναλάβει τα γραμματειακά καθήκοντα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως καθ' όλο το διάστημα της πρώτης συμμετοχής της σε αυτήν, από το 1988 έως 1999.

144 Επομένως, από το παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ προκύπτει, πρώτον, ότι, τα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη απασχολούσαν τους μετέχοντες στην ευρωπαϊκή ομάδα της συμπράξεως και, δεύτερον, ότι η μεταχείριση των έργων αυτών διέφερε από αυτή των έργων ΕΜΜΑ στον υπόλοιπο κόσμο, διότι αυτά δεν γνωστοποιούνταν αυτομάτως στην ομάδα των Ιαπώνων κατασκευαστών, αλλά μόνον κατόπιν ειδικής αποφάσεως των μετεχόντων στην ευρωπαϊκή ομάδα.

145 Οι γνωστοποιήσεις, πάντως, αυτές, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι πραγματοποιούνταν κατ' εξαίρεση κατόπιν ειδικής αποφάσεως και/ή μόνον εκ των υστέρων και συνολικά, όπως προβάλλει η Hitachi (βλ. σκέψη 96 ανωτέρω), δεν νοείται να γίνονταν άνευ λόγου. Αντιθέτως, στο πλαίσιο συμπράξεως όπως η συσταθείσα με τη συμφωνία GQ και τη συμφωνία EQ, ο μόνος λόγος για την πραγματοποίηση τέτοιων γνωστοποιήσεων είναι ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία ήταν χρήσιμα για τη λειτουργία της συμπράξεως. Ειδικότερα, εν προκειμένω, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε με τη σκέψη 55 ανωτέρω, οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες είχαν εξαιρεθεί από την κατανομή των έργων μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών δυνάμει της συμφωνίας GQ, η μόνη πιθανή εξήγηση της γνωστοποιήσεως των πωλήσεων που πραγματοποιούσαν οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές στις χώρες αυτές είναι ότι η αξία των πωλήσεων αυτών καταλογιζόταν στην παγκόσμια ποσόστωση των Ευρωπαίων κατασκευαστών στο πλαίσιο της συμπράξεως. Όπως, όμως, διευκρινίστηκε με τη σκέψη 98 ανωτέρω, ο καταλογισμός των πωλήσεων εντός των ευρωπαϊκών χωρών –εξαιρουμένων των «κατασκευαστριών»– στην παγκόσμια ποσόστωση αποτελεί επίσης ένδειξη περί του ότι οι Ιάπωνες κατασκευαστές είχαν δεσμευθεί στο πλαίσιο της κοινής ρυθμίσεως να απέχουν από την ευρωπαϊκή αγορά.

146 Εν πάση περιπτώσει, δεν ευσταθούν τα επιχειρήματα που προβάλλει συναφώς η Siemens. Πρώτον, δεν είναι βάσιμο το επιχείρημα της Siemens ότι η Επιτροπή επικαλείται ενδεχόμενες συμφωνίες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη προς απόδειξη παραβάσεων που φέρεται να έχουν διαπραχθεί εντός του ΕΟΧ ή συμφωνίες συναφθείσες μεταξύ 2002 και 2004 προς απόδειξη των συνεπειών της συμπράξεως από το 1988 έως το 1999. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή απλώς αντλεί επιχειρήματα από τις συζητήσεις που φαίνεται ότι διεξήχθησαν μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών όσον αφορά το αν πρόσβαση στις αγορές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, που είχαν πλέον ανοίξει μετά την πτώση του σιδηρού παραπετάσματος το 1989, έπρεπε να έχουν μόνον οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή παραθέτει στις αιτιολογικές σκέψεις 126 και 127 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορισμένα έργα στις εν λόγω χώρες, που αποτέλεσαν αντικείμενο συζητήσεων με τους Ιάπωνες κατασκευαστές, προκειμένου να αποδείξει ότι αυτοί ενδιαφέρονταν και είχαν τη δυνατότητα να εφοδιάσουν τις αγορές αυτές. Ο συλλογισμός αυτός δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εξ ορισμού ως απρόσφορος.

147 Δεύτερον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens ότι αντικείμενο των γνωστοποιήσεων προς την ομάδα των Ιαπώνων κατασκευαστών μπορούσαν να είναι μόνον τα έργα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Όπως ορθώς προβάλλει η Επιτροπή, οι δυτικές επιχειρήσεις δεν είχαν πρόσβαση στις χώρες αυτές κατά τον χρόνο συνάψεως της συμφωνίας GQ και της συμφωνίας EQ. Επομένως, η διαδικασία γνωστοποιήσεως δεν μπορεί παρά να αφορά τα έργα στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, εκ των οποίων οι περισσότερες –με μόνη εξαίρεση την Ελβετία– ήταν μέλη του ΕΟΧ από το 1994. Ομοίως, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Siemens, η άποψη της Επιτροπής δεν στερείται λογικής. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν υποστήριξε, όπως η Siemens αφήνει να εννοηθεί, ότι η γνωστοποίηση ήταν «αυτόματη» ή «υποχρεωτική». Αντιθέτως, το γεγονός ότι επρόκειτο για συνολική και εκ των υστέρων ενημέρωση, κατόπιν ειδικής αποφάσεως της συνελεύσεως των Ευρωπαίων μετεχόντων στη σύμπραξη, αρκεί για να δικαιολογήσει τη σημασία που αποδίδει η Επιτροπή στην εν λόγω διαδικασία γνωστοποιήσεως.

148 Σημειωτέον, τέλος, ότι η Siemens δεν παρέχει πειστική εξήγηση όσον αφορά το γεγονός ότι η διαδικασία γνωστοποιήσεως προέβλεπε τη γνωστοποίηση των έργων ΕΜΜΑ στην Ευρώπη στους Ιάπωνες κατασκευαστές, έστω και αν η γνωστοποίηση αυτή γινόταν κατά τρόπο μη συστηματικό και μόνον κατόπιν ειδικής αποφάσεως της ομάδας των Ευρωπαίων κατασκευαστών. Απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Siemens προέβαλε ότι οι εν λόγω γνωστοποιήσεις αφορούσαν μόνον τα ένδεκα έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη, στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και, συνεπώς, πολύ μικρό αριθμό τέτοιων έργων, τα οποία αντιστοιχούν μόλις στο 1 % των έργων που περιλαμβάνονται στον γενικό κατάλογο. Όπως, όμως, επισημάνθηκε με τη σκέψη 125 ανωτέρω, το μικρό ποσοστό των «ευρωπαϊκών» έργων στον γενικό κατάλογο δεν σημαίνει ότι η σύμπραξη δεν είχε συνέπειες για άλλα έργα στην Ευρώπη, αλλ' εξηγείται από το γεγονός ότι δεν ήταν απαραίτητο να γίνεται συζήτηση για τέτοια έργα στο πλαίσιο της συμπράξεως, παρουσία των Ιαπώνων κατασκευαστών. Κατά συνέπεια, ο γενικός κατάλογος δεν μπορεί να χρησιμεύσει για τον προσδιορισμό του αριθμού των έργων που γνωστοποιήθηκαν στους Ιάπωνες κατασκευαστές βάσει της διαδικασίας που προβλέπει το παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ.

149 Κατά συνέπεια, το παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ αποτελεί έγκυρο αποδεικτικό στοιχείο που στηρίζει τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι τα έργα στη δυτική Ευρώπη συγκαταλέγονται στα έργα που συζητήθηκαν και κατανεμήθηκαν μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών και ότι οι Ιάπωνες κατασκευαστές είχαν αναλάβει τη δέσμευση να απέχουν από τις ευρωπαϊκές αγορές, με αντάλλαγμα τον καταλογισμό, στην παγκόσμια ποσόστωση των Ευρωπαίων κατασκευαστών, των πωλήσεων που αυτοί πραγματοποιούσαν εντός των χωρών αυτών.

— Επί του εγγράφου που εντοπίστηκε στις εγκαταστάσεις του ομίλου VA Tech, με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC»

150 Με την αιτιολογική σκέψη 135 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλείται έγγραφο το οποίο εντοπίστηκε σε φορητό υπολογιστή κατά τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε στις εγκαταστάσεις του ομίλου VA Tech, με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC», και καταρτίστηκε, σύμφωνα με την Επιτροπή, στις 10 Ιουνίου 2003. Η κατανόηση του εγγράφου αυτού είναι εν μέρει δυσχερής, πλην όμως είναι δυνατόν να εξαχθούν ορισμένα συμπεράσματα. Μεταξύ άλλων, υπάρχουν δύο αναφορές σε «κατασκ. χώρες», που λογικά σημαίνει «κατασκευάστριες χώρες». Επιπλέον, στο έγγραφο αυτό γίνεται μνεία στην «Τελευταία μελέτη που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 99 – Εξαγ. εκτός Ε και κατασκ. χωρών» και αναγράφονται οι ποσοστώσεις που ίσχυαν πριν και μετά τον «02/99» (όπου μάλλον εννοείται ο Φεβρουάριος του 1999) για καθέναν από τους Ευρωπαίους μετέχοντες στη σύμπραξη, οι οποίοι προσδιορίζονταν με κωδικούς καθορισθέντες τον Ιούλιο του 2002, τους οποίους η Siemens δεν αμφισβήτησε. Στο έγγραφο αυτό αναγράφονται επίσης τα μερίδια που κατείχαν στις ευρωπαϊκές αγορές, εκτός των «κατασκευαστριών χωρών», οι Ευρωπαίοι μετέχοντες στη σύμπραξη από το 1988 έως το 1998 και απαριθμούνται, κατά τρόπο μη εξαντλητικό, οι μη κατασκευάστριες ευρωπαϊκές χώρες («Fin, Dan, Nor, Es, Po, Irl, Bel, Gre, Lux»).

151 Όσον αφορά την αποδεικτική αξία και την αξιοπιστία του εγγράφου αυτού, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο συντάκτης του, ο οποίος είναι άγνωστος, αναφέρεται σε πραγματικά περιστατικά που συνέβησαν τέσσερα περίπου έτη πριν την κατάρτιση του εγγράφου αυτού και ότι το έγγραφο αφορά κατά πάσα πιθανότητα επίσης

άγνωστο πρόσωπο. Συγκεκριμένα, το πρόσωπο που προσδιορίζεται ως «JJC» δεν είναι γνωστό, τα δε αρχικά αυτά δεν αντιστοιχούν σε κανένα από τα πρόσωπα που κατονομάζει η Επιτροπή στο παράρτημα ΙΙ της προσβαλλομένης αποφάσεως ως εκπροσώπους των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στη σύμπραξη. Μολονότι τα στοιχεία αυτά δεν επαρκούν ώστε να θεωρηθεί ότι το έγγραφο στερείται εντελώς αποδεικτικής αξίας, εντούτοις τα συμπεράσματα που αντλούνται από αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη με περίσκεψη, ιδίως όσον αφορά την αξία των επιμέρους στοιχείων που το εν λόγω έγγραφο περιέχει, οπότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι το συγκεκριμένο έγγραφο έχει μέση αποδεικτική αξία.

152 Κατά συνέπεια, έχει κάποια αποδεικτική αξία το γεγονός ότι το εν λόγω έγγραφο, πέραν του ότι περιλαμβάνει δύο φορές τη φράση «κατασκευάστρια χώρα», περιλαμβάνει και μη εξαντλητική απαρίθμηση των μη κατασκευαστριών χωρών, καθώς και το γεγονός ότι από το έγγραφο αυτό συνάγεται σαφώς ότι υπήρχε διαφορετική μεταχείριση μεταξύ μη κατασκευαστριών και κατασκευαστριών χωρών, κατά το μέρος που δεν ίσχυαν ως προς τις δεύτερες οι καθορισθείσες στο πλαίσιο της συμπράξεως ποσοστώσεις. Σημειωτέον επ' αυτού ότι οι ποσοστώσεις που αναφέρονται στο έγγραφο αυτό ως ισχύουσες «μετά τον 02/99» αντιστοιχούν επακριβώς σε αυτές ως προς τις οποίες η Επιτροπή διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 145 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει άλλων αποδεικτικών στοιχείων, ότι ίσχυαν προς το τέλος της πρώτης φάσεως της συμμετοχής της Siemens στην παράβαση.

153 Εξάλλου, από το έγγραφο αυτό προκύπτει επίσης ότι οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές αντάλλασσαν, στο πλαίσιο της συμπράξεως, πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τον όγκο των πωλήσεών τους στην Ευρώπη, εκτός των «κατασκευαστριών χωρών». Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι επιχείρηση του ομίλου VA Tech (στο εξής: επιχείρηση VA Tech) γνώριζε ακριβή αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τα μερίδια αγοράς που κατείχαν στην Ευρώπη (εκτός των «κατασκευαστριών χωρών») οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές επί δέκα έτη εξηγείται μόνον εκ του ότι οι εν λόγω κατασκευαστές ενημέρωναν αλλήλους σχετικά με τις πωλήσεις που πραγματοποιούσαν στην Ευρώπη, εκτός των «κατασκευαστριών χωρών».

— Επί της αλληλογραφίας της 18ης Ιανουαρίου 1999 μεταξύ των Wa., J. και B., εργαζομένων του ομίλου VA Tech

154 Στις 18 Ιανουαρίου 1999, ο Wa. διαβίβασε ηλεκτρονική επιστολή στον J., ο οποίος την απέστειλε αυθημερόν, εκτυπωμένη και σχολιασμένη, με τηλεομοιοτυπία στον B. Με την εν λόγω ηλεκτρονική επιστολή, η οποία έχει ως θέμα «Siemens in UK.», ο Wa. προειδοποιεί τον J. ότι η Siemens συνάπτει συμμαχία με άλλη εταιρία για την εκτέλεση έργων στο Ηνωμένο Βασίλειο, πράγμα που εκλαμβάνεται ως απειλή και καταγγέλθηκε, στο πλαίσιο του «UK forum», ως «Bad Behaviour». Ελλείψει διευκρινίσεων, ο Wa. πρότεινε να μην προβούν σε καμία ενέργεια εν αναμονή των εξελίξεων. Με την τηλεομοιοτυπία, ο J. πρότεινε, ως απάντηση, την απειλή εισόδου στη γερμανική αγορά των EMMA των 400 κιλοβόλτ. Υπενθύμισε, επίσης, την άποψη του ομίλου VA Tech ότι η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου ανέκαθεν ανήκε εξίσου στις Reyrolle και GEC (της οποίας ο κλάδος κατασκευής EMMA συγχωνεύθηκε με την Alstom το 1989) και ότι οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση αναλάβει σχετικές παραγγελίες οφείλει να παράσχει ανταλλάγματα, εξέφρασε δε τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι οι μηχανισμοί που έχουν προβλεφθεί προς τούτο δεν είναι αποτελεσματικοί.

155 Απαντώντας σε γραπτά ερωτήματα του Γενικού Δικαστηρίου, η Siemens προέβαλε ότι το μόνο που προκύπτει από το έγγραφο αυτό είναι η άποψη του συντάκτη της ηλεκτρονικής επιστολής ότι η Siemens ακολουθεί επιθετική πολιτική στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Αντιθέτως, δεν επιβεβαιώνεται η ύπαρξη προστατευμένων «κατασκευαστριών χωρών».

156 Πρώτον, η αλληλογραφία αυτή επιβεβαιώνει, πάντως, ότι, στο πλαίσιο της συμπράξεως, η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου όντως προστατευόταν προς όφελος των δύο παλαιών κατασκευαστριών εταιριών, της Reyrolle και της GEC, πράγμα που ουσιαστικά συνιστά προστασία «κατασκευάστριας χώρας», έστω και αν δεν χρησιμοποιείται ο όρος αυτός. Η δραστηριοποίηση, στην αγορά αυτή, άλλων Ευρωπαίων μετεχόντων στη σύμπραξη δεν αναιρεί την ερμηνεία αυτή, διότι προφανώς ο μηχανισμός αυτός υπήρχε, έστω και αν δεν λειτουργούσε ικανοποιητικά. Δεύτερον, από

την τηλεομοιοτυπία προκύπτει ότι η έως τότε αποχή της επιχειρήσεως VA Tech από τη γερμανική αγορά –τουλάχιστον στον τομέα των EMMA των 400 κιλοβόλτ– δεν οφειλόταν σε τεχνικούς ή εμπορικούς λόγους, δεδομένου ότι η είσοδος της εν λόγω επιχειρήσεως στην αγορά αυτή συζητήθηκε ως μέτρο αντιποίνων έναντι της Siemens. Εξ αυτού προκύπτει, ελλείψει άλλης εύλογης εξηγήσεως, ότι προστατευόταν και η αγορά της Γερμανίας ως «κατασκευάστριας χώρας». Τρίτον, από την ηλεκτρονική επιστολή προκύπτει ότι υπήρχε «UK forum» στο πλαίσιο του οποίου συζητούνταν προβλήματα σχετικά με την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Μολονότι παρέλκει η οριστική διαπίστωση του ζητήματος αυτού στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, πρόκειται, ενδεχομένως, για φόρουμ συνεννοήσεων σε τοπικό επίπεδο μεταξύ των μετεχόντων στη σύμπραξη που δραστηριοποιούνταν στην αγορά αυτή.

157 Τα έγγραφα αυτά, δεδομένου ότι έχουν καταρτιστεί από πρόσωπα που έχουν εμπλακεί στη σύμπραξη κατά το διάστημα της λειτουργίας της, αποτελούν στοιχείο με υψηλή αποδεικτική αξία.

— Επί των έγγραφων αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με περιστατικά που συνέβησαν μεταξύ 2002 και 2004

158 Όσον αφορά το καταρτισθέν από τον We. εσωτερικό σημείωμα της 2ας Δεκεμβρίου 2003, με το οποίο συνοψίζεται το περιεχόμενο της συναντήσεως που διεξήχθη στις 1 και 2 Δεκεμβρίου 2003, την τηλεομοιοτυπία που απέστειλε στις 21 Ιουλίου 2003 η ABB στην Alstom και στη Siemens, με θέμα συνάντηση έχουσα ως αντικείμενο έργα στη Γερμανία, την τηλεομοιοτυπία που απέστειλε στις 18 Δεκεμβρίου 2003 η ABB στην Alstom, σχετικά με την κατάσταση της αγοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και το χωρίς ημερομηνία εσωτερικό σημείωμα που καταρτίστηκε κατά τον Σεπτέμβριο του 2002 από τον Zi., επισημαίνεται ότι τα τέσσερα αυτά έγγραφα αφορούν μόνον καταστάσεις και περιστατικά που εμπίπτουν προδήλως στο χρονικό διάστημα 2002-2004.

159 Όπως, όμως, προαναφέρθηκε στη σκέψη 37 ανωτέρω, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι σχετικές με το διάστημα 2002-2004 διαπιστώσεις ισχύουν και για το προγενέστερο χρονικό διάστημα, καθώς πρόκειται για την ίδια παράβαση. Αντιθέτως, δεδομένου ότι, κατόπιν της διακοπής της συμμετοχής ορισμένων επιχειρήσεων, οι δραστηριότητες της συμπράξεως περιορίστηκαν μεταξύ 1999 και 2005 και ότι μετά το 2002 η σύμπραξη λειτουργεί πλέον με νέο σύστημα, είναι απαραίτητο να αποδειχθεί ότι υπάρχει συνέχεια όσον αφορά τους σκοπούς, τους μετέχοντες και το περιεχόμενο της συμπράξεως, προκειμένου να αποδειχθεί ότι ουσιαστικά πρόκειται για ενιαία παράβαση.

160 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα τέσσερα αυτά έγγραφα δεν αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πρώτη φάση της συμμετοχής της Siemens στην παράβαση, από το 1988 έως το 1999.

δ) Συμπεράσματα επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως

Επί των επιπτώσεων της συμπράξεως στον ΕΟΧ

161 Η σύμπραξη είχε επιπτώσεις στον ΕΟΧ, δεδομένου ότι οι Ευρωπαίοι κατασκευαστές συζητούσαν για τα έργα ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ, τα οποία κατένειμαν μεταξύ τους. Τούτο επιβεβαιώνεται από σύνολο αποδεικτικών στοιχείων και, συγκεκριμένα, από τις δηλώσεις της ABB –περιλαμβανομένου του καταλόγου των «ευρωπαϊκών» έργων για τον οποίον γίνεται λόγος στην αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως και των δηλώσεων του Μ.–, τις δηλώσεις της Fuji και της Hitachi, το παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ, το έγγραφο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC» και την αλληλογραφία της 18ης Ιανουαρίου 1999. Μεταξύ των αποδεικτικών αυτών στοιχείων, υψηλή αποδεικτική αξία έχουν οι δηλώσεις του Μ., της Fuji και της Hitachi, καθώς

και το παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ και η αλληλογραφία της 18ης Ιανουαρίου 1999.

162 Έναντι ενός τέτοιου συνόλου συγκλινουσών αποδείξεων, οι δηλώσεις της Melco, τις οποίες επικαλείται η Siemens προς απόδειξη του αντιθέτου, δεν αρκούν προς ανατροπή της διαπιστώσεως αυτής. Συγκεκριμένα, η Melco αναφέρθηκε κυρίως στο πεδίο εφαρμογής της συμπράξεως σε παγκόσμιο επίπεδο, δηλαδή στον συντονισμό μεταξύ των ομάδων των Ευρωπαίων και των Ιαπώνων κατασκευαστών, καθώς και στο ότι δεν υπήρξαν, στο πλαίσιο της συμπράξεως, συζητήσεις για την ευρωπαϊκή αγορά ή για έργα EMMA εντός της αγοράς αυτής. Υποστηρίζει, συναφώς, ότι δεν διαθέτει στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη συμφωνίας για την ευρωπαϊκή αγορά. Αντιθέτως, ως ιαπωνική επιχείρηση, δεν θα μπορούσε να γνωρίζει για τις συζητήσεις που διεξάγονταν εντός της ομάδας των Ευρωπαίων κατασκευαστών. Αφήνει, πάντως να εννοηθεί ότι οι λοιπές μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις ενδέχεται να συζήτησαν και άλλα ζητήματα, τονίζοντας, μάλιστα, ότι σε πολλές περιπτώσεις οι Ιάπωνες κατασκευαστές έπρεπε να αναμένουν, πριν την έναρξη των συναντήσεων των μετεχόντων στη σύμπραξη, το πέρας των συζητήσεων μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών, συζητήσεων των οποίων το περιεχόμενο η εν λόγω εταιρία δεν γνώριζε. Πέραν του ότι η Melco αμφισβητεί την κατανομή της ευρωπαϊκής και της ιαπωνικής αγοράς μεταξύ των δύο ομάδων κατασκευαστών και ανεξαρτήτως του αν οι δηλώσεις της είναι αξιόπιστες, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι δηλώσεις αυτές επιβεβαιώνουν την άποψη της Siemens ότι δεν γίνονταν συζητήσεις για τα έργα EMMA εντός του ΕΟΧ ούτε κατανομή των έργων αυτών.

Επί της αποκλειστικής προσβάσεως των Ευρωπαίων και των Ιαπώνων κατασκευαστών στις αγορές της Ευρώπης και της Ιαπωνίας αντιστοίχως

163 Η κατανομή των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών, με συνέπεια στη μεν ιαπωνική αγορά να έχουν αποκλειστική

πρόσβαση οι Ιάπωνες κατασκευαστές, στη δε ευρωπαϊκή οι Ευρωπαίοι, επιβεβαιώνεται από τις δηλώσεις της ABB και του Μ., καθώς και από τις δηλώσεις της Fuji και της Hitachi και το παράρτημα 2 της συμφωνίας EQ. Πλην της δηλώσεως της ABB, τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία έχουν όλα υψηλή αποδεικτική αξία.

Επί της προστασίας των «κατασκευαστριών χωρών» στην Ευρώπη

164 Η προστασία των «κατασκευαστριών χωρών» στην Ευρώπη, η οποία αποσκοπούσε στην αποκλειστική πρόσβαση των Ευρωπαίων κατασκευαστών στις αγορές στις οποίες αυτοί ανέκαθεν δραστηριοποιούνταν, χωρίς οι πωλήσεις τους στις αγορές αυτές να συνυπολογίζονται στις ποσοστώσεις τους στο πλαίσιο της συμπράξεως, επιβεβαιώνεται από σύνολο αποδεικτικών στοιχείων και, συγκεκριμένα, από τις δηλώσεις της ABB και του Μ., καθώς και το έγγραφο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC» και την αλληλογραφία της 18ης Ιανουαρίου 1999. Μεταξύ των αποδεικτικών αυτών στοιχείων, υψηλή είναι η αξία των δηλώσεων του Μ. και ιδιαίτερα υψηλή της αλληλογραφίας της 18ης Ιανουαρίου 1999.

165 Συνοψίζοντας, κάθε μία από τις αιτιάσεις που αμφισβητεί η Siemens στηρίζεται, εκτός από τις δηλώσεις της ABB και του Μ., και σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία υψηλής αποδεικτικής αξίας, καθώς και σε αποδεικτικά στοιχεία μικρότερης αποδεικτικής αξίας. Συνεπώς, όλα τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν την προσαπτόμενη με την προσβαλλόμενη απόφαση σύμπραξη.

166 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο την ύπαρξη συμπράξεως από το 1988 έως το 1999 και, ειδικότερα, τις επιπτώσεις της εντός του ΕΟΧ, την κατανομή των αγορών μεταξύ Ευρωπαίων και Ιαπώνων κατασκευαστών και την προστασία των «κατασκευαστριών χωρών».

167 Επομένως, είναι απορριπτέο ως αβάσιμο το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως και, συνεπώς, ο πρώτος λόγος στο σύνολό του.

II — *Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003*

168 Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η Siemens διαιρείται σε τρία σκέλη. Στο πλαίσιο του πρώτου, η Siemens προβάλλει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της στην παράβαση μετά τις 22 Απριλίου 1999. Στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους, επικαλείται παραγραφή των παραβάσεων. Στο πλαίσιο του τρίτου σκέλους, προβάλλει ότι δεν μετείχε στη σύμπραξη μετά την 1η Ιανουαρίου 2004.

A — Επί του πρώτου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, περί μη αποδείξεως της συμμετοχής στην παράβαση από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο του 1999

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

169 Προς στήριξη του σκέλους αυτού, η Siemens προβάλλει οκτώ αιτιάσεις και, συγκεκριμένα, πρώτον, ότι δεν αποδείχθηκε η συμμετοχή της σε συμφωνία με αντικείμενο έργα EMMA μετά τον Απρίλιο του 1999, δεύτερον, ότι δεν αποδείχθηκε η συμμετοχή της σε συναντήσεις μετά τις 22 Απριλίου 1999, τρίτον, ότι οι δηλώσεις της ABB είναι αντιφατικές και περιορισμένης αξιοπιστίας, τέταρτον, ότι οι δηλώσεις του M. είναι

απαράδεκτες, πέμπτον, ότι δεν αποδείχθηκε εγγράφως και με σαφήνεια η συμμετοχή της στη σύμπραξη έως τον Σεπτέμβριο του 1999, έκτον, ότι δεν προκύπτουν σαφή αποδεικτικά στοιχεία από τις δηλώσεις άλλων επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη, έβδομον, ότι δεν ελήφθησαν υπόψη τα στοιχεία που αποδεικνύουν τη διακοπή της συμμετοχής της στη σύμπραξη τον Απρίλιο του 1999 και, όγδοον, ότι δεν ελήφθησαν υπόψη εμπειρικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη το αργότερο τον Απρίλιο του 1999.

170 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

171 Καταρχάς, δεν αμφισβητείται ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη το 1999. Αντιθέτως, οι διάδικοι διαφωνούν ως προς το πότε ακριβώς συνέβη αυτό. Η Siemens υποστηρίζει ότι τούτο συνέβη μετά τη συνάντηση που διεξήχθη στο Σίδνεϊ στις 22 Απριλίου 1999 και ήταν η τελευταία στην οποία έλαβε μέρος. Η Επιτροπή, ενώ δέχεται, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 295 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει με ακρίβεια πότε ακριβώς η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στην παράβαση, εκτίμησε ότι τούτο συνέβη την 1η Σεπτεμβρίου 1999. Κατέληξε στην ημερομηνία αυτή βάσει των δηλώσεων της ABB και του M. και των ενδείξεων οι οποίες προκύπτουν από το έγγραφο με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC», το οποίο περιήλθε στην Επιτροπή κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις του ομίλου VA Tech, και οι οποίες επιβεβαιώνονται, κατά την Επιτροπή, από τις δηλώσεις της Areva, της Melco, της Fuji και της Hitachi/JAEPS.

172 Από τη διαφωνία αυτή τίθεται το ζήτημα του ποιος φέρει συναφώς το βάρος αποδείξεως. Η μεν Siemens φρονεί ότι απόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει τη συμμετοχή της στη σύμπραξη έως την 1η Σεπτεμβρίου 1999, η δε Επιτροπή υποστηρίζει ότι,

άπαξ και αποδείξει τη συμμετοχή επιχειρήσεως σε σύμπραξη, η συμμετοχή αυτή τεκμαίρεται ότι διαρκεί έως το χρονικό σημείο που η μετέχουσα εταιρία θα αποδείξει ότι διέκοψε τη συμμετοχή της.

α) Επί της κατανομής του βάρους αποδείξεως μεταξύ της Siemens και της Επιτροπής

173 Όσον αφορά το πότε η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στην παράβαση, υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι, κατά πάγια νομολογία, αφενός, η πλευρά ή η αρχή που προβάλλει παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού είναι εκείνη που οφείλει να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως, αποδεικνύοντας, επαρκώς κατά νόμο τα περιστατικά που συνιστούν την παράβαση και, αφετέρου, η επιχείρηση που επικαλείται προς όφελός της μέσο άμυνας έναντι της διαπιστώσεως μιας παραβάσεως οφείλει να αποδείξει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις επικλήσεως αυτού του μέσου άμυνας, οπότε η εν λόγω αρχή υποχρεούται να παραθέσει άλλα αποδεικτικά στοιχεία (απόφαση Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, σκέψη 65 ανωτέρω, σκέψη 50· βλ. επίσης, συναφώς, αποφάσεις Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 58, και Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, σκέψη 78).

174 Εν προκειμένω, η γενική αρχή ότι η Επιτροπή πρέπει να αποδεικνύει όλα τα στοιχεία που συνιστούν την παράβαση, περιλαμβανομένης της διάρκειάς της (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουλίου 1994, Τ-43/92, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-441, σκέψη 79, της 13ης Δεκεμβρίου 2001, Τ-48/98, Acerinox κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3859, σκέψη 55, και της 29ης Νοεμβρίου 2005, Τ-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-5057, σκέψη 36), και τα οποία ενδέχεται να επηρεάσουν τις τελικές διαπιστώσεις όσον αφορά τη σοβαρότητά της δεν μπορεί να παραμεριστεί επειδή η Siemens επικαλείται,

στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, παραγραφή, ως προς την οποία το βάρος αποδείξεως φέρει καταρχήν ο προσφεύγων διάδικος.

175 Συγκεκριμένα, απαραίτητη προϋπόθεση για την προβολή τέτοιου αμυντικού ισχυρισμού είναι να έχει αποδειχθεί η διάρκεια της παραβάσεως, καθώς και η ημερομηνία παύσεώς της. Πλην όμως, τα περιστατικά αυτά δεν αρκούν προς αντιστροφή του βάρους αποδείξεως σε βάρος της προσφεύγουσας. Αφενός, η διάρκεια της παραβάσεως, της οποίας η διαπίστωση προϋποθέτει να έχει προσδιοριστεί η ημερομηνία λήξεώς της, αποτελεί ένα από τα ουσιώδη στοιχεία της παραβάσεως, το βάρος αποδείξεως της οποίας φέρει η Επιτροπή, ανεξαρτήτως του ότι η αμφισβήτηση των στοιχείων αυτών αποτελεί επίσης μέρος του αμυντικού ισχυρισμού περί παραγραφής. Αφετέρου, το συμπέρασμα αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι η μη παραγραφή της διωκόμενης από την Επιτροπή παραβάσεως, βάσει του κανονισμού 1/2003, συνιστά αντικειμενικό έννομο κριτήριο που απορρέει από την αρχή της ασφάλειας δικαίου (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Οκτωβρίου 2005, Τ-22/02 και Τ-23/02, Sumitomo Chemical και Sumika Fine Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4065, σκέψεις 80 έως 82) και, συνεπώς, προϋπόθεση του κύρους της αποφάσεως με την οποία επιβάλλονται κυρώσεις. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή οφείλει να τηρεί το κριτήριο αυτό ακόμη και αν η επιχείρηση δεν προβάλλει σχετικό αμυντικό ισχυρισμό (απόφαση Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, σκέψη 65 ανωτέρω, σκέψη 52).

176 Διευκρινίζεται, πάντως, ότι η κατανομή αυτή του βάρους αποδείξεως μπορεί παρά ταύτα να διαφοροποιηθεί, εφόσον η μία πλευρά επικαλείται πραγματικά στοιχεία τα οποία είναι ικανά να υποχρεώσουν την άλλη πλευρά να παράσχει εξήγηση ή αιτιολογία, ελλείψει της οποίας τεκμαίρεται ότι η απόδειξη έχει προσκομισθεί (απόφαση Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, σκέψη 65 ανωτέρω, σκέψη 53· συναφώς, βλ., επίσης, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, σκέψη 79). Συγκεκριμένα, εφόσον, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη συμφωνίας, εναπόκειται στην επιχείρηση που μετείχε στη συμφωνία να αποδείξει ότι αποστασιοποιήθηκε από τη συμφωνία, προσκομίζοντας αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει με σαφήνεια η βούλησή της να απέχει από την εν λόγω συμφωνία και η γνωστοποίηση της βουλήσεως αυτής στις λοιπές μετέχουσες επιχειρήσεις (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, Τ-168/01, GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-2969, σκέψη 86· βλ.

επίσης, συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Ιανουαρίου 2004, C-2/01 P και C-3/01 P, BAI και Επιτροπή κατά Bayer, Συλλογή 2004, σ. I-23, σκέψη 63, και Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, σκέψεις 81 έως 84).

177 Με γνώμονα τις αρχές αυτές πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή απέδειξε κατά νόμο τα περιστατικά βάσει των οποίων κατέληξε στη διαπίστωση ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη την 1η Σεπτεμβρίου 1999.

Επί της αποδεικτικής αξίας των στοιχείων στα οποία η Επιτροπή στήριξε την εκτίμηση ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη την 1η Σεπτεμβρίου 1999

178 Πρέπει, καταρχάς, να υπομνηστούν τα πραγματικά στοιχεία στα οποία η Επιτροπή στήριξε την εκτίμηση ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη την 1η Σεπτεμβρίου 1999, όπως αυτά προκύπτουν, μεταξύ άλλων, από τις αιτιολογικές σκέψεις 186, 295, 296 και 298 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

179 Πρώτον, η ABB δήλωσε ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στις συναντήσεις της συμπράξεως από το τέλος του 1999, ο δε M. δήλωσε ότι η Siemens αποσύρθηκε τον Σεπτέμβριο του 1999. Δεύτερον, το έγγραφο με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC», το οποίο εντοπίστηκε στις εγκαταστάσεις του ομίλου VA Tech, περιέχει σχετική αναφορά, την οποία η Επιτροπή ερμηνεύει κατά την έννοια ότι η Siemens αποχώρησε τον Σεπτέμβριο του 1999. Τρίτον, η Επιτροπή προβάλλει ότι οι Areva, Melco, Fuji και Hitachi/JAEPS επιβεβαίωσαν ότι η Siemens αποχώρησε τον Σεπτέμβριο του 1999.

Επί των δηλώσεων της ABB και του M.

180 Στο πλαίσιο της τρίτης αιτιάσεως που προβάλλει προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου, η Siemens υποστηρίζει ότι οι δηλώσεις της ABB είναι γενικόλογες και αντιφατικές και ότι «διαφοροποιούνται» ανάλογα με τις περιστάσεις, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να έχουν εντελώς απολέσει την αποδεικτική αξία τους.

181 Τονίζεται, συναφώς, ότι, στις 7 Μαΐου 2004, η ABB δήλωσε ότι, «εξ όσων γνωρίζει, το 1999 η Siemens αποχώρησε από τη σύμπραξη για ορισμένο χρονικό διάστημα». Ο δε M., κατά την ακρόασή του στις 23 Σεπτεμβρίου 2005, σε ερώτηση της Επιτροπής αν θυμάται επακριβώς πότε η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, απάντησε ως εξής:

«Όχι επακριβώς. Βρισκόμασταν στη Γενεύη, θυμάμαι που ο Th. το ανακοίνωσε, όχι όμως κατά 100 %. Ήταν το [19]99. Δεν θυμάμαι αν ήταν φθινόπωρο ή άνοιξη. Έχει σημασία;».

182 Τέλος, στις 4 Οκτωβρίου 2005 η ABB δήλωσε ότι ο M. θυμήθηκε στο μεταξύ ότι η Siemens εκπροσωπήθηκε και στην ετήσια συνάντηση του Σίδνεϊ, τον Απρίλιο του 1999, και αποσύρθηκε από τη σύμπραξη τέσσερις ή πέντε μήνες αργότερα, δηλαδή τον Αύγουστο ή τον Σεπτέμβριο, όπως ανακοίνωσε ο Th. σε συνάντηση σε επίπεδο λειτουργίας στη Γενεύη (Ελβετία).

183 Διαπιστώνεται, συνεπώς, ότι οι δηλώσεις της ABB και του Μ. σχετικά με τον ακριβή χρόνο κατά τον οποίο η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη το 1999 διαφοροποιούνται συν τω χρόνω. Οι δηλώσεις αυτές, πάντως, δεν είναι αντιφατικές, αλλ' απλώς καθίστανται σταδιακά ακριβέστερες («περίπου το 1999», «άνοιξη ή φθινόπωρο του 1999» και, τέλος, «Αύγουστο ή Σεπτέμβριο του 1999»), ανάλογα με τη δυνατότητα του Μ., ο οποίος φαίνεται να είναι η κύρια πηγή πληροφοριών εντός της ABB όσον αφορά τις περιστάσεις υπό τις οποίες η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, να θυμάται περισσότερες λεπτομέρειες.

184 Τονίζεται, ειδικότερα, ότι, αντιθέτως προς ό,τι προβάλλει Siemens, τα στοιχεία που θυμήθηκε αργότερα ο Μ. και στα οποία στηρίζονται οι δηλώσεις της ABB της 4ης Οκτωβρίου 2005 δεν αντιφάσκουν προς προηγούμενες δηλώσεις του σχετικά με τις περιστάσεις που περιβάλλουν τη διακοπή της συμμετοχής της Siemens. Συγκεκριμένα, ο Μ., ενώ αναφέρει ότι, μετά από δυσμενείς εξελίξεις στην αγορά το 1997 και το 1998, η Siemens άρχισε εκ νέου να επιδίδεται σε έντονο ανταγωνισμό ως προς τις τιμές, εντούτοις δεν αναφέρει ότι τούτο συνέβαινε ήδη από το 1998. Αφενός, είναι εύλογο να απαιτήθηκε ορισμένος χρόνος έως ότου η Siemens καθορίσει την αντίδρασή της στις δυσμενείς εξελίξεις της αγοράς. Αφετέρου, εξίσου εύλογο είναι η Siemens, έχοντας αποφασίσει στο τέλος του 1998 ότι δεν θα μετέχει πλέον στη σύμπραξη και θα ακολουθήσει πιο επιθετική συμπεριφορά στην αγορά, να επιδίωξε να παρατείνει όσο το δυνατόν περισσότερο τα ενδεχόμενα οφέλη της συμμετοχής αυτής, μεταθέτοντας την ανακοίνωση της αποφάσεώς της αυτής τον Σεπτέμβριο του 1999. Πάντως, κατά πάγια νομολογία, η συμπεριφορά αυτή –εφόσον αποδειχθεί– δεν αρκεί προς διαπίστωση της προαναφερθείσας διακοπής της συμμετοχής στη σύμπραξη, διότι η επιχείρηση που ενεργεί κατ' αυτόν τον τρόπο ενδέχεται απλώς να επιχειρεί να χρησιμοποιήσει τη σύμπραξη προς όφελός της (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-327/94, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1373, σκέψη 142, Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής, σκέψη 54 ανωτέρω, σκέψεις 277 και 278, Union Pigments κατά Επιτροπής, σκέψη 174 ανωτέρω, σκέψη 130, και της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 269).

185 Όσον αφορά την εκ μέρους της Siemens αμφισβήτηση των δηλώσεων της ABB, μολονότι, όπως διαπιστώθηκε με τη σκέψη 64 ανωτέρω, η ABB ενδέχεται να μεγιστοποίησε

τη βαρύτητα της παραβατικής συμπεριφοράς των ανταγωνιστών της, το γεγονός αυτό δεν καθιστά τις δηλώσεις της ABB και του Μ. εντελώς άνευ αποδεικτικής αξίας ως προς τη διακοπή της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη το 1999. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η ABB επικαλείται, συναφώς, αποκλειστικά τις αναμνήσεις του Μ., η αξιοπιστία των δηλώσεων της ABB εξαρτάται εν προκειμένω από την αξιοπιστία της μαρτυρίας του Μ. Όπως, όμως, προαναφέρθηκε στη σκέψη 76 ανωτέρω, η ύπαρξη ορισμένων επουσιωδών ανακριβειών στις δηλώσεις του Μ. δεν επηρεάζει εν γένει την αποδεικτική αξία των δηλώσεων αυτών.

186 Απορριπτέα, εξάλλου, είναι και η τέταρτη αιτίαση που προβάλλει η Siemens προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ότι οι δηλώσεις του Μ. είναι απαράδεκτες ως αποδεικτικά στοιχεία, διότι, αντιθέτως προς τις επιταγές του άρθρου 6, παράγραφος 3, στοιχείο δ΄, της ΕΣΔΑ, δεν είχε τη δυνατότητα να ακούσει ή να υποβάλει απευθείας ερωτήσεις στον μάρτυρα.

187 Κατά πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων διασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής (γνωμοδότηση του Δικαστηρίου 2/94, της 28ης Μαρτίου 1996, Συλλογή 1996, σ. I-1759, σκέψη 33, και απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Μαΐου 1997, C-299/95, Kremzow, Συλλογή 1997, σ. I-2629, σκέψη 14). Προς τούτο, το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο εμπνέονται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, καθώς και από τα στοιχεία που παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Η ΕΣΔΑ ενέχει, στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1986, 222/84, Johnston, Συλλογή 1986, σ. 1651, σκέψη 18, και προπαρατεθείσα απόφαση Kremzow, σκέψη 14). Εξάλλου, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ, η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την ΕΣΔΑ και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

188 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί αν, υπό το πρίσμα των σκέψεων αυτών, η Επιτροπή παραβίασε τη θεμελιώδη για την κοινοτική έννομη τάξη αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων του αμυνομένου (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 7), μη παρέχοντας στη Siemens τη δυνατότητα να υποβάλει απευθείας ερωτήσεις στον μάρτυρα Μ.

189 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή αυτή επιτάσσει να παρέχεται στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων η δυνατότητα, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, να καταστήσουν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους ως προς το υποστατό και τη σημασία των πραγματικών περιστατικών, των αιτιάσεων και των περιστάσεων που επικαλείται η Επιτροπή (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, Τ-314/01, Avebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II 3085, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Αντιθέτως, η εν λόγω αρχή δεν επιτάσσει να παρέχεται στις επιχειρήσεις αυτές, κατά τη διοικητική διαδικασία, δυνατότητα υποβολής ερωτήσεων στους μάρτυρες που καταθέτουν ενώπιον της Επιτροπής (βλ., συναφώς, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, σκέψη 200).

190 Επομένως, η αιτίαση αυτή της Siemens είναι απορριπτέα.

191 Τέλος, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι δηλώσεις της ABB και οι δηλώσεις του Μ. έχουν υψηλή αποδεικτική αξία όσον αφορά τον χρόνο της διακοπής της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη το 1999. Σύμφωνα, πάντως, με την αρχή για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 66 ανωτέρω, οι δηλώσεις αυτές πρέπει να τεκμηριωθούν από άλλα αποδεικτικά στοιχεία.

Επί του εγγράφου με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC»

192 Όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 151 ανωτέρω, υπάρχουν αμφιβολίες όσον αφορά την αποδεικτική αξία του εγγράφου αυτού και, ειδικότερα, των επιμέρους στοιχείων που περιέχει. Πάντως, ο χρόνος της διακοπής της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη το 1999 καταλέγεται σε αυτά τα επιμέρους στοιχεία. Επιπλέον, το έγγραφο αυτό δεν είναι απολύτως σαφές όσον αφορά το στοιχείο αυτό.

193 Συγκεκριμένα, ο πρώτος στίχος του εγγράφου αυτού έχει ως εξής:

«A/ Παύση 3 ==> 09/99 1 ==> εντός 00»

194 Δεδομένου ότι, κατά την κατάρτιση του εγγράφου αυτού στις 10 Ιουνίου 2003, ο αριθμός «3» ήταν ο κωδικός της Siemens στο πλαίσιο της συμπράξεως, η Επιτροπή συμπέρανε ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη τον Σεπτέμβριο του 1999. Όπως, όμως, ορθώς προβάλλει η Siemens στο πλαίσιο της πέμπτης αιτιάσεως, η οποία αντλείται από έλλειψη σαφών έγγραφων αποδείξεων της συμμετοχής της στη σύμπραξη έως τον Σεπτέμβριο του 1999, η ερμηνεία αυτή της Επιτροπής οδηγεί υποχρεωτικά στο συμπέρασμα ότι η ABB, η οποία προσδιορίζεται με τον κωδικό 1, διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη εντός του 2000, ενώ δεν αμφισβητείται ότι η ABB συμμετείχε διαρκώς στη σύμπραξη. Επομένως, είτε είναι εσφαλμένη η ερμηνεία που δίδει η Επιτροπή στο συγκεκριμένο απόσπασμα του εγγράφου, υπό την έννοια ότι δεν πρόκειται για μνεία στη διακοπή της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη, είτε είναι εσφαλμένη η ένδειξη «1 ==> εντός 00». Στη δεύτερη, όμως, περίπτωση, δεν δικαιολογείται να θεωρηθεί περισσότερο αξιόπιστη η ένδειξη «3 ==> 09/99». Εν πάση περιπτώσει, είναι απορριπτέα η ερμηνεία της Επιτροπής ότι η λέξη «Παύση» στον πρώτο στίχο του εγγράφου που παρατίθεται στη σκέψη 193 ανωτέρω σχετίζεται μόνο με την ένδειξη «3 ==> 09/99» και όχι με την ένδειξη «1 ==> εντός 00».

195 Συμπερασματικώς, το εν λόγω έγγραφο έχει ιδιαίτερα περιορισμένη αποδεικτική αξία όσον αφορά τον χρόνο της διακοπής της συμμετοχής της Siemens στην παράβαση το 1999.

Επί των δηλώσεων των Areva, Melco, Fuji και Hitachi/JAEPS

— Επί των δηλώσεων της Areva

196 Όσον αφορά τις δηλώσεις της Areva, η Επιτροπή αναφέρεται, με την αιτιολογική σκέψη 186 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε έγγραφο που προσκόμισε η Areva, στο πλαίσιο του αιτήματός της για απαλλαγή από το πρόστιμο, και το οποίο τιτλοφορείται «Επεξηγηματικό σημείωμα σχετικά με τη λειτουργία της συμπράξεως για τις αγορές GIS». Υπό τον τίτλο «Ιστορικό», στο έγγραφο αυτό αναφέρονται τα εξής:

«Η σύμπραξη λειτούργησε σε πρώτη φάση από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 έως το 1997, οπότε διακόπηκε. Μετά το 1997, οι μετέχοντες στη σύμπραξη συνέχισαν τις συναντήσεις, χωρίς όμως να συμφωνήσουν επί της κατανομής των αγορών ή επί των τιμών, οι δε συναντήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως αυτής έπαυσαν τον Σεπτέμβριο του 1999, όταν η Siemens αποσύρθηκε οριστικά.»

197 Πρώτον, το χωρίο αυτό δεν είναι απολύτως σαφές. Συγκεκριμένα, όπως προβάλλει η Siemens στο πλαίσιο της έκτης αιτιάσεως προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου, μπορεί να ερμηνευθεί και υπό την έννοια ότι η Siemens διέκοψε τη

συμμετοχή της στη σύμπραξη πριν τον Σεπτέμβριο του 1999, αλλά τα αποτελέσματα της διακοπής –δηλαδή μη συμμετοχή στις συναντήσεις στο πλαίσιο της συμπράξεως– επήλθαν τον Σεπτέμβριο. Η ερμηνεία αυτή, όμως, δεν ευσταθεί. Εξάλλου, το επιχείρημα της Areva ότι οι συναντήσεις έπαυσαν τον Σεπτέμβριο του 1999 αποδείχθηκε ψευδές, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τα αποδεικτικά στοιχεία που παραθέτει η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 191 έως 197 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το γεγονός αυτό, μολονότι δεν καθιστά πιθανότερη καμία από τις δύο ερμηνείες του παρατιθέμενου στη σκέψη 196 χωρίου, προκαλεί, σε κάθε περίπτωση, αμφιβολίες όσον αφορά την αξιοπιστία των δηλώσεων της Areva. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 290 και 291 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε τις δηλώσεις της Areva ως «αντιφατικές και ασαφείς», πράγμα που συνέτεινε στην απόφασή της να μη μειώσει το επιβληθέν στην Areva πρόστιμο, βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 531 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

198 Πρέπει, κατά συνέπεια, να γίνει δεκτό ότι οι δηλώσεις της Areva έχουν μάλλον περιορισμένη αποδεικτική αξία.

199 Δεύτερον, στον βαθμό που η Επιτροπή επικαλείται, με την αιτιολογική σκέψη 285 και την υποσημείωση 237 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την απάντηση της Areva στην ανακοίνωση αιτιάσεων, πρέπει να γίνει δεκτό το επιχείρημα της Siemens ότι η απάντηση αυτή δεν μπορεί να προβληθεί σε βάρος της, διότι δεν τη γνώριζε έως την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., σχετικά, τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 189 ανωτέρω). Συγκεκριμένα, η Επιτροπή επιβεβαίωσε, απαντώντας σε έγγραφες ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου πριν την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η απάντηση της Areva στην ανακοίνωση αιτιάσεων δεν είχε τεθεί υπόψη της Siemens πριν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

— Επί των δηλώσεων της Melco

200 Με έγγραφο της 4ης Νοεμβρίου 2004, το οποίο προσκόμισε προς στήριξη του αιτήματος που υπέβαλε σύμφωνα με την ανακοίνωση περί συνεργασίας, η Melco δήλωσε τα εξής:

«Έως τον Σεπτέμβριο του 1999, η ομάδα λειτουργούσε απρόσκοπτα σύμφωνα με τους στόχους της. Κατόπιν, τον Σεπτέμβριο του 1999, η Siemens δήλωσε επισήμως, σε συνάντηση της ομάδας, ότι θα αποσυρθεί, διότι τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη της Siemens πληροφορήθηκαν για τη δράση της ομάδας.»

201 Επομένως, η Melco επιβεβαιώνει ρητώς και αναμφιβόλως ότι η Siemens ανακοίνωσε τη διακοπή της συμμετοχής της στη σύμπραξη μόλις τον Σεπτέμβριο του 1999.

202 Στο πλαίσιο της έκτης αιτιάσεως που προβάλλει προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, η Siemens διατείνεται ότι, με την αιτιολογική σκέψη 292 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε τις δηλώσεις της Melco ως άνευ αποδεικτικής αξίας, λόγω των αντιφάσεων και των ασαφειών που περιέχουν. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η Melco προέβη σε δύο διαφορετικές δηλώσεις, αφενός, με το έγγραφο της 4ης Νοεμβρίου 2004, το οποίο προσκόμισε προς στήριξη του αιτήματός της εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας και από το οποίο προέρχεται το παρατιθέμενο στη σκέψη 200 ανωτέρω χωρίο, και, αφετέρου, με την από 5 Ιουλίου 2006 απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων. Πλην όμως, ο χαρακτηρισμός ότι στερείται αποδεικτικής αξίας που διατυπώνεται με τη σκέψη 292 της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά τη δεύτερη δήλωση. Επιπλέον, ο χαρακτηρισμός αυτός αφορά συγκεκριμένη μόνον πτυχή της εν λόγω απαντήσεως και, συγκεκριμένα, το επιχείρημα της Melco ότι η σύμπραξη έπαυσε εντελώς να υφίσταται στο τέλος του 1999, μετά τη διακοπή της συμμετοχής της Siemens σε αυτή. Η Επιτροπή έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι τα επιχειρήματα αυτά στηρίζονται αποκλειστικά σε δηλώσεις άλλων μετεχόντων στη διαδικασία και ότι προβλήθηκαν προς υπεράσπιση της Melco. Αντιθέτως, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει ρητή εκτίμηση όσον αφορά την αποδεικτική αξία των δηλώσεων

στις οποίες προέβη η Melco στις 4 Νοεμβρίου 2004, προς στήριξη του αιτήματός της εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.

203 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η από 4 Νοεμβρίου 2004 δήλωση της Melco ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη τον Σεπτέμβριο του 1999 είναι ιδιαίτερα αξιόπιστη, διότι η Melco δεν είχε κανένα συμφέρον να αναφέρει ότι η προαναφερθείσα διακοπή επήλθε σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η αποχώρηση της Siemens –και της Hitachi λίγους μήνες αργότερα– ενισχύει την αξιοπιστία επιχειρήματος περί «καταρρεύσεως της συμπράξεως», η οποία, κατά τη Melco, άρχισε το 1999/2000, η Melco θα είχε συμφέρον να αναφέρει μάλλον προγενέστερο χρονικό σημείο από το πραγματικό.

— Επί των δηλώσεων της Fuji

204 Η Fuji, με την από 11 Ιουλίου 2006 απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων, δήλωσε τα εξής:

«Όταν η Siemens αποσύρθηκε από τη σύμπραξη τον Σεπτέμβριο του 1999, η διαμορφωθείσα με τη συμφωνία GQ σύμπραξη άρχισε να διαλύεται. Εξ όσων γνωρίζει η Fuji, η συνάντηση του Σίδνεϊ ήταν η τελευταία στην οποία έλαβαν μέρος όλοι οι μετέχοντες.»

205 Με τη σκέψη 90 ανωτέρω κρίθηκε ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Siemens, οι δηλώσεις της Fuji θεωρούνται ιδιαίτερα αξιόπιστες, παρά το γεγονός ότι πραγματοποιήθηκαν σε σχετικά απώτερο στάδιο της διαδικασίας και σε στενή χρονική συνάφεια με την υποβολή αιτήματος εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Επιπλέον, όσον αφορά ειδικότερα, τον χρόνο κατά τον οποίον η Siemens διέκοψε

τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, ισχύουν όσα έγιναν δεκτά ως προς τις δηλώσεις της Melco (βλ. σκέψη 203 ανωτέρω): δεδομένου ότι το επιχείρημα περί διακοπής της συμμετοχής της Siemens επιβεβαιώνει την άποψη περί «διαλύσεως της συμπράξεως» λίγο χρόνο μετά, άποψη την οποία συμμερίζεται και η Fuji, δεν ήταν προς το συμφέρον της επιχειρήσεως αυτής να μεταθέσει τεχνητά την ημερομηνία αυτή.

— Επί των δηλώσεων της Hitachi

206 Με την αιτιολογική σκέψη 186 και την υποσημείωση 238 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλείται την απάντηση της Hitachi στην ανακοίνωση αιτιάσεων, με την οποία η εν λόγω εταιρία επιβεβαίωσε ότι τον Σεπτέμβριο του 1999 η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη. Όπως, όμως, προβάλλει η Siemens, χωρίς η Επιτροπή να την αντικρούσει, η απάντηση αυτή δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε βάρος της Siemens, διότι δεν είχε τεθεί υπόψη της πριν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., συναφώς, τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 189 ανωτέρω). Επομένως, το συγκεκριμένο αποδεικτικό στοιχείο είναι απορριπτέο.

Προσωρινή διαπίστωση

207 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή στήριξε τη διαπίστωσή της περί συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη έως τον Σεπτέμβριο του 1999 σε διάφορα αποδεικτικά στοιχεία, στα οποία καταλέγονται οι δηλώσεις της ABB και του M., οι οποίες κρίθηκαν αξιόπιστες και επιβεβαιώνονται ως προς το ζήτημα αυτό από τις δηλώσεις της Areva, της Melco και της Fuji, εκ των οποίων αυτές της Melco και της Fuji κρίθηκαν ιδιαίτερα αξιόπιστες.

208 Έχοντας υπόψη τα στοιχεία αυτά, πρέπει εν συνεχεία να εξεταστεί αν τα λοιπά στοιχεία που προβάλλει η Siemens είναι ικανά να ανατρέψουν τη διαπίστωση της Επιτροπής και να τεκμηριώσουν τη θέση της Siemens ότι διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη από τον Απρίλιο του 1999.

γ) Επί των στοιχείων που προβάλλει η Siemens προς απόδειξη της διακοπής της συμμετοχής της στη σύμπραξη τον Απρίλιο του 1999

Επί των εμπειρικών οικονομικών στοιχείων που αποδεικνύουν ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη το αργότερο τον Απρίλιο του 1999

209 Στο πλαίσιο της όγδοης αιτιάσεως που προβάλλει προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, η Siemens επικαλείται την ανάλυση προς απόδειξη της διακοπής της συμμετοχής της στη σύμπραξη τον Απρίλιο του 1999. Κατ' αυτήν, η ανάλυση αποδεικνύει ότι, από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο του 1999, καθώς και μετά τον Σεπτέμβριο του 1999, ενεργούσε στην αγορά κατά τρόπο που δεν έθιγε τον ανταγωνισμό, σε αντίθεση με το προ του Απριλίου του 1999 διάστημα.

210 Υπενθυμίζονται, συναφώς, τα αναφερόμενα στις σκέψεις 135 έως 138 ανωτέρω, τα οποία ισχύουν και ως προς το ζήτημα της διακοπής της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη. Συγκεκριμένα, αφενός, δεδομένου ότι το άρθρο 81 ΕΚ απαγορεύει όχι μόνον τις συμφωνίες που έχουν ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού, αλλά και τις συμφωνίες που έχουν τέτοιο σκοπό, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη, προς διαπίστωση της παραβάσεως, να αποδείξει τις επιπτώσεις της στην αγορά. Αφετέρου, ακόμη και αν από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο του 1999 η Siemens όντως ενεργούσε κατά τρόπο που να μη θίγει τον ανταγωνισμό, τούτο δεν αποδεικνύει ότι αποστασιοποιήθηκε από τη σύμπραξη, αλλά μόνον ότι δεν τηρούσε τις συμφωνίες.

Όπως, όμως, ορθώς προβάλλει η Επιτροπή, τούτο μπορεί να σημαίνει επίσης ότι η Siemens επιχείρησε να επωφεληθεί από τη σύμπραξη.

211 Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι απορριπτέα.

Επί της μαρτυρίας του Se.

212 Στο πλαίσιο της έβδομης αιτιάσεως που προβάλλει προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, η Siemens επικαλείται δήλωση του Se., εργαζομένου τότε στην Alstom, ο οποίος τον Σεπτέμβριο του 2006 ανέφερε τα εξής: «Τον Απρίλιο του 1999 αντιλαμβάνομαι ότι η σύμπραξη δεν είναι πλέον δυνατή, διότι η Siemens, ένας εκ των κυριότερων ανταγωνιστών, ανακοίνωσε την αποχώρησή της από το καρτέλ». Κατά τη Siemens, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τη δήλωση αυτή, με συνέπεια να έχει υποπέσει σε νομικά σφάλματα.

213 Συναφώς, επισημαίνεται, πρώτον, ότι η δήλωση του Se. δεν αντιφάσκει οπωσδήποτε με τη διαπίστωση της Επιτροπής περί διακοπής της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη τον Σεπτέμβριο του 1999. Συγκεκριμένα, ο Se ανέφερε ότι τον Απρίλιο του 1999 η Siemens ανακοίνωσε την απόφασή της να μη μετέχει πλέον στη σύμπραξη και όχι την πραγματική διακοπή της συμμετοχής της. Είναι, συνεπώς, δυνατόν η διακοπή της συμμετοχής στη σύμπραξη να ανακοινώθηκε απλώς από τη Siemens τον Απρίλιο του 1999 και να επήλθε στην πράξη αργότερα. Για τον λόγο αυτόν και μόνον το επιχείρημα της Siemens είναι απορριπτέο.

214 Δεύτερον, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τη μαρτυρία του Se. όχι μόνο διότι αυτή δόθηκε «υπό τον αποκλειστικό έλεγχο των δικηγόρων της Alstom», όπως προέβαλε η Siemens, αλλά και διότι δεν την έκρινε αξιόπιστη, καθώς ο Se. δεν υπήρξε μάρτυρας των περιστατικών στα οποία αναφέρεται. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική

σκέψη 289, υπό β΄, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της, μεταξύ άλλων, την παραδοχή του Se. ότι γνώριζε για τη σύμπραξη, αλλά δεν γνώριζε για τον τρόπο λειτουργίας, τους μετέχοντες, τις ημερομηνίες και τους τόπους των συναντήσεων, καθώς και τους ισχύοντες κανόνες. Εξάλλου, από τον πίνακα των συναντήσεων που προσκόμισε η ABB στις 5 Οκτωβρίου 2005 και τον οποίον η Siemens δεν αμφισβήτησε προκύπτει ότι ο Se. δεν μετέσχε στη συνάντηση του Σίδνεϊ τον Απρίλιο του 1999, καθώς η Alstom εκπροσωπήθηκε από τρεις άλλους εργαζομένους. Η εκτίμηση αυτή των αποδεικτικών στοιχείων από την Επιτροπή δεν είναι εσφαλμένη. Σε κάθε περίπτωση, ελλείψει αμφισβητήσεως εκ μέρους της Siemens, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την εκτίμηση αυτή με τη δική του.

215 Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι απορριπτέα όσον αφορά τη μαρτυρία του Se.

Επί των μαρτυριών των Tr., E. και Sch.

216 Στο πλαίσιο της έβδομης αιτιάσεως που προβάλλει προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, η Siemens προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη της τις δηλώσεις των πρώην εργαζομένων της Tr., E. και Sch., τις οποίες προσκόμισε κατά τη διοικητική διαδικασία.

217 Καταρχάς, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τις δηλώσεις των πρώην εργαζομένων της. Συγκεκριμένα, η Siemens προσκόμισε τις μαρτυρίες αυτές με έγγραφο της 7ης Αυγούστου 2006 και η Επιτροπή απάντησε εν συνεχεία, με έγγραφο της 12ης Δεκεμβρίου 2006, ότι δεν θεωρεί απαραίτητη την ακρόαση των εν λόγω μαρτύρων, καθώς έκρινε ότι από τις μαρτυρίες αυτές δεν προέκυψαν ζητήματα προς διερεύνηση.

218 Εξάλλου, η Επιτροπή ανέφερε ότι οι δηλώσεις των πρώην εργαζομένων της Siemens δεν είναι ικανές να ανατρέψουν την εκτίμησή της όσον αφορά τον χρόνο διακοπής της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη, βάσει του περιεχομένου των δηλώσεων και των αποδεικτικών στοιχείων που συγκέντρωσε.

219 Συναφώς, η αξιοπιστία των δηλώσεων των πρώην εργαζομένων της Siemens κρίνεται ιδιαίτερα περιορισμένη, λόγω του ότι τα πρόσωπα αυτά αμφισβητούν την ύπαρξη οποιασδήποτε συμφωνίας σχετικά με έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη, ενώ, όπως προαναφέρθηκε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η κοινή ρύθμιση αφορούσε επίσης έργα ΕΜΜΑ στην Ευρώπη.

220 Επιπλέον, όσον αφορά το πότε ακριβώς επήλθε εντός του 1999 η διακοπή της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη, τονίζεται ότι ο Tr., όπως προκύπτει από τη δήλωσή του, συνταξιοδοτήθηκε το 1994 και δεν γνώριζε πότε ακριβώς αποσύρθηκε η Siemens από τη σύμπραξη. Ο Sch. ανέφερε ότι ο προϊστάμενός του, ο E., του είχε πει εντός του 1998 ότι επρόκειτο να συνταξιοδοτηθεί πρόωρα το 1999 και ότι συγχρόνως αποφάσισε να μη μετέχει πλέον η Siemens στη συμφωνία GQ. Ωστόσο, δεν ανέφερε πότε η απόφαση αυτή τέθηκε σε ισχύ και, εξάλλου, τα χρονικά σημεία που αναφέρει δεν συμπίπτουν με τα αναφερόμενα από τον E. Συγκεκριμένα, ο E. ανέφερε ότι συνταξιοδοτήθηκε στα μέσα του 2000 και ότι αποφάσισε να μη μετέχει πλέον η Siemens στη συμφωνία GQ πριν (im Vorfeld) τη συνάντηση του Σίδνεϊ, ενημερώνοντας συναφώς, μεταξύ άλλων, τον Sch., στον οποίον ανέθεσε να λάβει τα απαραίτητα μέτρα. Ενδέχεται, επομένως, τα περιστατικά που παραθέτει ο Sch. να συνέβησαν ένα έτος μετά τα χρονικά σημεία που αναφέρει. Εξάλλου, ο E. ανέφερε ότι ενημέρωσε τον V., εργαζόμενο της Alstom, πριν τη συνάντηση στο Σίδνεϊ, και τις ιαπωνικές επιχειρήσεις «κατά το ίδιο χρονικό διάστημα», παραδεχόμενος, ωστόσο, ότι δεν θυμάται αν τούτο συνέβη πριν ή μετά τη συνάντηση. Αντιθέτως, παραδέχθηκε ρητώς ότι δεν ενημέρωσε τις λοιπές επιχειρήσεις, όπως η ABB, και ότι δεν ανέφερε τα περί αποσύρσεως της Siemens κατά την ετήσια συνάντηση.

221 Κατόπιν των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμο ότι η Siemens δεν αποστασιοποιήθηκε «επισήμως» από τη σύμπραξη κατά την εν λόγω συνάντηση. Συγκεκριμένα, σε σύμπραξη όπου μετέχουν πολλές επιχειρήσεις, η δήλωση περί αποστασιοποιήσεως πρέπει να είναι σαφής και ρητή και να απευθύνεται σε όλους τους λοιπούς μετέχοντες. Δεν μπορεί, συνεπώς, να γίνει δεκτή η θέση της Siemens περί «απαράδεκτης δυσμενούς διακρίσεως», σε σχέση με άλλες όμοιες υποθέσεις.

222 Ο Ε. ανέφερε επίσης ότι πρώτα ενημέρωσε τις ιαπωνικές επιχειρήσεις για τη διακοπή της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη και εν συνεχεία τον γραμματέα της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως, ο οποίος κατόπιν ενημέρωσε τις λοιπές επιχειρήσεις, χωρίς ο Ε. να γνωρίζει πότε συνέβη αυτό. Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι, σύμφωνα με τις δηλώσεις του Tr., καθήκοντα γραμματέως εκτελούσε τότε, για λογαριασμό της Siemens, ο Th., ο οποίος ήταν επίσης παρών στη συνάντηση του Σίδνεϊ. Επομένως, η μαρτυρία του Ε. δεν διαψεύδει τις εκτιμήσεις της Επιτροπής επί του ζητήματος αυτού. Αντιθέτως, η δήλωσή του, αφενός, επιβεβαιώνει ότι η Siemens δεν είχε ρητώς αποστασιοποιηθεί από τη σύμπραξη κατά τη συνάντηση του Σίδνεϊ τον Απρίλιο του 1999 και, αφετέρου, συμπίπτει απολύτως με την εκδοχή του Μ., σύμφωνα με την οποία αυτός ενημερώθηκε από τον Th. στο πλαίσιο συναντήσεως εργασίας στη Γενεύη τον Σεπτέμβριο του 1999. Σημειωτέον, συναφώς, ότι από τη δήλωση του Ε. προκύπτει ότι ο Th. εξακολουθούσε να ασκεί καθήκοντα γραμματέως στο πλαίσιο της συμπράξεως εξ ονόματος της Siemens επί ορισμένο χρονικό διάστημα μετά τη συνάντηση του Σίδνεϊ, πράγμα που αρκεί για την απόρριψη του επιχειρήματος της Siemens ότι διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη τον Απρίλιο του 1999. Κατά τη νομολογία, πάντως, η επιχείρηση που δεν αποστασιοποιείται δημοσίως από την παράβαση στην οποία μετείχε ή δεν την καταγγέλλει στις διοικητικές αρχές ενθαρρύνει τη συνέχιση της παραβάσεως και δυσχεραίνει την αποκάλυψή της, οπότε η σιωπηρή αυτή αποδοχή της παραβάσεως συνιστά ενδεχομένως συνέργεια ή παθητική συμμετοχή στην παράβαση (απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, σκέψη 84).

223 Επομένως, οι μαρτυρίες των Tr., Ε. και Sch. δεν ανατρέπουν, αλλά μάλλον επιβεβαιώνουν τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη τον Σεπτέμβριο του 1999.

224 Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή είναι απορριπτέα όσον αφορά τις μαρτυρίες των Tr., E. και Sch. και, ως εκ τούτου, στο σύνολό της.

Επί του επιχειρήματος ότι δεν αποδείχθηκε η συμμετοχή της Siemens σε συμφωνία με αντικείμενο έργα EMMA μετά τον Απρίλιο του 1999

225 Στο πλαίσιο της πρώτης αιτιάσεώς της, την οποία προβάλλει προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, η Siemens υποστηρίζει ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν της προσάπτει ότι μετείχε μετά τον Απρίλιο του 1999 σε συμφωνία με αντικείμενο έργα EMMA. Κατ' αυτήν, η τελευταία συμμετοχή της Siemens σε έργο EMMA, για την οποία κάνει λόγο η Επιτροπή, χρονολογείται από τις 8 Μαρτίου 1999, τα δε στοιχεία που παραθέτει η Fuji, με το αίτημα περί εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, δεν επιβεβαιώνουν τη συμμετοχή της σε έργα ή ανταλλαγή πληροφοριών μετά τον Μάρτιο του 1999.

226 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με την ύπαρξη συμφωνιών με αντικείμενο έργα EMMA μετά τον Μάρτιο του 1999 δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξαν τέτοιες συμφωνίες. Όπως προβάλλει η Επιτροπή, ο γενικός κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός. Εξάλλου, ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι η Siemens δεν μετέσχε σε συμφωνία με αντικείμενο έργα EMMA μετά τον Μάρτιο του 1999, τούτο δεν θα αποτελούσε απόδειξη της διακοπής της συμμετοχής της στη σύμπραξη. Συγκεκριμένα, όπως τονίζει η Επιτροπή με τα δικόγραφά της, αυτό που προσάπτεται στη Siemens με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορά μόνο συμφωνίες με αντικείμενο έργα EMMA. Ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι η Siemens δεν μετείχε σε συμφωνίες με αντικείμενο τα συγκεκριμένα έργα, αρκεί να αναφερθεί, συναφώς, ότι η Siemens είχε τότε αναλάβει τη γραμματειακή υποστήριξη της συμπράξεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθιστώντας έτσι δυνατή τη λειτουργία της.

227 Κατά συνέπεια, τα επιχειρήματα που προβάλλει η Siemens στο πλαίσιο της αιτιάσεως αυτής δεν αρκούν προς ανατροπή της διαπιστώσεως στην οποία κατέληξε η Επιτροπή βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που εξετάστηκαν με τις σκέψεις 179 έως 207 ανωτέρω, από τα οποία προκύπτει ότι η Siemens μετείχε στη σύμπραξη έως τον Σεπτέμβριο του 1999. Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι απορριπτέα.

Επί της ελλείψεως αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με συμμετοχή της Siemens σε συναντήσεις μετά τις 22 Απριλίου 1999

228 Στο πλαίσιο της δεύτερης αιτιάσεώς της, την οποία επικαλείται προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, η Siemens προβάλλει ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι, μετά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο Σίδνεϊ από τις 19 έως τις 24 Απριλίου 1999, η Siemens έλαβε μέρος σε άλλη συνάντηση εντός του έτους αυτού.

229 Τονίζεται, συναφώς, ότι η έλλειψη στοιχείων που να αποδεικνύουν τη συμμετοχή σε συνάντηση μετά τον Απρίλιο του 1999 δεν μειώνει την αξιοπιστία των ενδείξεων στις οποίες στήριξε η Επιτροπή τη διαπίστωσή της περί συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη έως τον Σεπτέμβριο του 1999.

230 Συγκεκριμένα, το ότι δεν περιήλθαν σε γνώση της Επιτροπής οι μεταγενέστερες συναντήσεις δεν σημαίνει ότι όντως δεν διεξήχθησαν τέτοιες συναντήσεις. Ειδικότερα, η επισήμανση της Επιτροπής, στην αιτιολογική σκέψη 183 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «μετά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο Σίδνεϊ από τις 19 έως τις 24 Απριλίου 1999, έπαυσαν οι ετήσιες συναντήσεις», αφορά προδήλως τις ετήσιες συναντήσεις και, επομένως, η Επιτροπή δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο να διεξήχθησαν συναντήσεις σε λειτουργικό επίπεδο. Συναφώς, από το άρθρο 3 της συμφωνίας GQ προκύπτει ότι συνάντηση παρουσία όλων των μετεχόντων στη σύμπραξη (general meeting) διεξαγόταν άπαξ ετησίως. Συνεπώς, ακόμη και αν η Siemens δεν είχε διακόψει τη συμμετοχή της στη σύμπραξη εντός του 1999, δεν θα ήταν εύλογο να πραγματοποιηθεί άλλη συνάντηση τέτοιου είδους εντός του ιδίου έτους. Αντιθέτως, το άρθρο 5 της συμφωνίας GQ προέβλεπε τη διεξαγωγή συναντήσεων

των επιτροπών (committee meetings) ανά δύο εβδομάδες, με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα έργα που ζητούσε να αναλάβει η κάθε ομάδα. Όπως, όμως, προκύπτει από το παράρτημα 4 της συμφωνίας GQ, η Siemens (η οποία προσδιορίζεται με τον κωδικό «8») ήταν μέλος της ευρωπαϊκής επιτροπής της συμπράξεως και, συνεπώς, μετείχε οπωσδήποτε στις συναντήσεις αυτές. Επιπλέον, από το άρθρο 5 της συμφωνίας EQ προκύπτει ότι οι συναντήσεις εργασίας (job meetings), στις οποίες ήταν υποχρεωμένοι να λαμβάνουν μέρος όλοι οι εμπλεκόμενοι, αφορούσαν τόσο έργα που είχαν ανατεθεί όσο και έργα ως προς τα οποία είχε συμφωνηθεί μόνον κατώτατη τιμή και ότι ο γραμματέας της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως –δηλαδή η Siemens – είχε την αρμοδιότητα να συγκαλεί τις συναντήσεις και να προεδρεύει σε αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε πότε και πού ακριβώς διεξήχθησαν άλλες συναντήσεις εντός του 1999, μετά τη συνάντηση του Σίδνεϊ, δεν σημαίνει ότι δεν πραγματοποιήθηκαν τέτοιες συναντήσεις.

231 Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι απορριπτέα.

232 Κατόπιν των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή διέθετε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη της εκτιμήσεώς της ότι η Siemens μετείχε στη σύμπραξη έως τον Σεπτέμβριο του 1999. Εξάλλου, η Siemens δεν έδωσε πειστική εναλλακτική εξήγηση όσον αφορά τα στοιχεία αυτά, σύμφωνα με τις αρχές που συνάγονται από τη νομολογία. Πάντως, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών στοιχείων που παρατίθενται στη σκέψη 207 ανωτέρω και τα οποία επικαλείται η Επιτροπή προς απόδειξη της συμμετοχής της Siemens στη σύμπραξη έως τον Σεπτέμβριο του 1999, εναπόκειτο στη Siemens να παράσχει εξήγηση ή εναλλακτική αιτιολογία δυνάμενη να αντικρούσει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής, η οποία έφερε το βάρος αποδείξεώς τους (βλ., συναφώς, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, σκέψη 79, και απόφαση Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, σκέψη 65 ανωτέρω, σκέψη 71).

233 Επομένως, το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου ακυρώσεως είναι απορριπτέο.

Β — Επί του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παραγραφή της παραβάσεως

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

234 Η Siemens προβάλλει ότι, όσον αφορά την πρώτη φάση της συμμετοχής της στην προσαπτόμενη παράβαση, η οποία τερματίστηκε στις 22 Απριλίου 1999, η παραγραφή επήλθε στις 22 Απριλίου 2004, δηλαδή πριν τη διεξαγωγή των επιτόπιων ελέγχων στις 11 και 12 Μαΐου 2004. Κατ' αυτήν, το επιχείρημα της Επιτροπής περί διττής συμμετοχής της σε ενιαία και συνεχή παράβαση δεν αποκλείει την παραγραφή. Συγκεκριμένα, η σύμπραξη που υπήρχε μεταξύ 1988 και 1999 διαφέρει προδήλως από αυτή που υπήρχε μεταξύ 2002 και 2004.

235 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

236 Το άρθρο 25, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1/2003 ορίζει πενταετή παραγραφή για παραβάσεις όπως η προσαπτόμενη στη Siemens. Κατά την παράγραφο 2, δεύτερη περίοδος, του εν λόγω άρθρου, για τις διαρκείς ή τις κατ' εξακολούθηση παραβάσεις η παραγραφή υπολογίζεται από την ημέρα παύσεως της παραβάσεως. Κατά το άρθρο 25, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του ίδιου κανονισμού,

η παραγραφή διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής, σκοπούσα τη διερεύνηση της παραβάσεως ή την επιβολή κυρώσεων.

237 Συνεπώς, εν προκειμένω, για να γίνει δεκτή η προβαλλόμενη ένσταση παραγραφής, όσον αφορά την πρώτη φάση της προσαπτόμενης στη Siemens παραβάσεως, πρέπει να πληρούνται σωρευτικά δύο προϋποθέσεις. Αφενός, η πρώτη φάση να τερματίστηκε το αργότερο στις 10 Μαΐου 1999, δηλαδή πέντε έτη πριν τη διεξαγωγή επιτόπιων ελέγχων από την Επιτροπή στις 11 και 12 Μαΐου 2004. Αφετέρου, οι δύο φάσεις της παραβάσεως που προσάπτεται στη Siemens να μην αποτελούν ενιαία και συνεχή παράβαση, κατά την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, διότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η παραγραφή υπολογίζεται από την περάτωση της δεύτερης φάσεως το 2004.

238 Αρκεί να υπομνηστεί, συναφώς, ότι, όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 232 ανωτέρω, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι η πρώτη φάση της συμμετοχής της Siemens στην παράβαση τερματίστηκε τον Σεπτέμβριο του 1999, δηλαδή μετά τις 10 Μαΐου 1999.

239 Επομένως, είναι απορριπτέα η ένσταση απαραδέκτου που προβλήθηκε στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως.

240 Σε κάθε περίπτωση, δεν πληρούται ούτε η δεύτερη από τις αναφερόμενες στη σκέψη 237 ανωτέρω προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι μετά το 2002 η Siemens μετείχε κατ' ουσίαν στην ίδια σύμπραξη στην οποία μετείχε έως το 1999.

241 Συναφώς, η νομολογία χρησιμοποιεί πολλά κριτήρια για την εκτίμηση του αν μια παράβαση είναι ενιαία ή όχι και, συγκεκριμένα, το αν οι συγκεκριμένες πρακτικές είχαν κοινό ή διαφορετικό αντικείμενο (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-21/99, Dansk Rørindustri κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1681, σκέψη 67· συναφώς, βλ., επίσης, απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-8831, σκέψεις 170 και 171, και απόφαση Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, σκέψη 184 ανωτέρω, σκέψη 312), το αν αφορούν κοινά προϊόντα και υπηρεσίες (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουνίου 2005, T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψεις 118, 119 και 124, και Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, σκέψη 184 ανωτέρω, σκέψη 312), το αν μετείχαν σε αυτές οι ίδιες επιχειρήσεις (απόφαση Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, σκέψη 184 ανωτέρω, σκέψη 312) και το αν χρησιμοποιήθηκαν οι ίδιες μέθοδοι για την εφαρμογή τους (απόφαση Dansk Rørindustri κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 68). Άλλα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη είναι η ταυτότητα των φυσικών προσώπων που εμπλέκονται για λογαριασμό των επιχειρήσεων και το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών.

242 Εν προκειμένω, πρέπει να τονιστεί ότι, βάσει όλων των προαναφερθέντων στην προηγούμενη σκέψη κριτηρίων, η σύμπραξη στην οποία μετείχε η Siemens μετά το 2002 ταυτίζεται κατ' ουσίαν με εκείνη στην οποία μετείχε έως το 1999.

243 Συγκεκριμένα, πρώτον, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, ο σκοπός ήταν η σταθεροποίηση των μεριδίων αγοράς των μετεχόντων στη σύμπραξη, η κατανομή της παγκόσμιας αγοράς μεταξύ Ιαπώνων και Ευρωπαίων κατασκευαστών –ιδίως διά της κατοχυρώσεως της αποκλειστικής προσβάσεως των δεύτερων στις ευρωπαϊκές αγορές– και η αποφυγή της μειώσεως των τιμών. Συναφώς, είναι απορριπτέα τα επιχειρήματα της Siemens, ότι οι φάσεις της συμμετοχής της στην παράβαση διαφέρουν εντελώς μεταξύ τους.

244 Καταρχάς, δεν είναι ακριβές ότι τα ευρωπαϊκά έργα αποτέλεσαν αντικείμενο της συμπράξεως μόνο μετά το 2002. Αντιθέτως, όπως προκύπτει από τα διαπιστωθέντα με τη σκέψη 161 ανωτέρω, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η σύμπραξη κάλυπτε εξαρχής τα έργα ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ.

245 Εν συνεχεία, δεν έχει μεγάλη σημασία το αν η συμφωνία GQ καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από άλλη συμφωνία, όπως διατείνεται η Siemens, επικαλούμενη συναφώς τις δηλώσεις της Hitachi, ή αν η συμφωνία GQ απλώς τροποποιήθηκε, διότι δεν μεταβλήθηκε ο σκοπός των επίμαχων πρακτικών.

246 Τέλος, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η ερμηνεία που εμμέσως επιχειρεί να δώσει στην έννοια του «κοινού στόχου» η Siemens. Σύμφωνα με την ερμηνεία αυτή, η διαπίστωση της υπάρξεως ενιαίας παραβάσεως δεν εξαρτάται μόνον από αντικειμενικά κριτήρια, όπως τα αναφερθέντα στη σκέψη 241 ανωτέρω, αλλά προϋποθέτει επιπλέον τη συνδρομή ενός υποκειμενικού στοιχείου, υπό τη μορφή κοινής γενικής σκοπιμότητας, το οποίο ελλείπει εν προκειμένω. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η άποψη αυτή της Siemens δεν έχει έρεισμα στην παρατιθέμενη στη σκέψη 241 ανωτέρω νομολογία, όπου δεν γίνεται αναφορά σε υποκειμενικό κριτήριο όσον αφορά τη διαπίστωση του ενιαίου χαρακτήρα της παραβάσεως. Επομένως, το αν ένα σύνολο συμφωνιών και πρακτικών αντίθετων στο άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ συνιστά ενιαία και συνεχή παράβαση εξαρτάται, αντιθέτως, αποκλειστικά από αντικειμενικά στοιχεία, όπως είναι ο κοινός στόχος των εν λόγω συμφωνιών και πρακτικών. Το κριτήριο αυτό πρέπει να εξετάζεται αποκλειστικά με βάση το περιεχόμενο των συμφωνιών ή των πρακτικών αυτών και να μη συγχέεται, όπως φαίνεται να πράττει η Siemens, με το υποκειμενικό στοιχείο της προθέσεως της επιχειρήσεως να μετάσχει σε ενιαία και διαρκή παράβαση. Αντιθέτως, το υποκειμενικό στοιχείο της προθέσεως μπορεί και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον κατά την εκτίμηση της συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως σε μια τέτοια ενιαία και διαρκή συμφωνία (βλ. σκέψη 253 κατωτέρω).

247 Δεύτερον, οι μέθοδοι λειτουργίας της συμπράξεως παρέμειναν εν γένει αμετάβλητες, έστω και αν εξελίχθηκαν σταδιακά συν τω χρόνω, ιδίως λόγω της μειώσεως του αριθμού των μετεχουσών επιχειρήσεων κατόπιν συγχωνεύσεων στον συγκεκριμένο τομέα και λόγω της εξελίξεως των τεχνικών μέσων επικοινωνίας. Ωστόσο, όπως ανέφερε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 280 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι τροποποιήσεις αυτές δεν επήλθαν σε συγκεκριμένο χρονικό σημείο μεταξύ 1999 και 2002, αλλ' ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες. Εξάλλου, δεν επηρέασαν τις ουσιώδεις αρχές λειτουργίας της συμπράξεως και, συγκεκριμένα, την ανάθεση έργων ΕΜΜΑ μεταξύ των μετεχόντων στη σύμπραξη βάσει ποσοστώσεων καθορισμένων από τους ίδιους

και διά της νοθεύσεως των διαγωνισμών, καθώς και διά του καθορισμού κατώτατων τιμών για τα έργα ΕΜΜΑ για τα οποία δεν γινόταν ανάθεση.

248 Τρίτον, σε αμφότερα τα επίμαχα χρονικά διαστήματα, η σύμπραξη κάλυπτε την ίδια αγορά, δηλαδή την αγορά των έργων ΕΜΜΑ υπό μορφή ανταλλακτικών ή ετοιμοπαράδοτων υποσταθμών.

249 Τέταρτον, καθ' όλη τη διάρκεια της συμπράξεως από το 1988 έως το 2004, στη σύμπραξη ουσιαστικά μετείχαν πάντα οι ίδιες επιχειρήσεις, λαμβανομένων υπόψη των συγκεντρώσεων που πραγματοποιήθηκαν στον τομέα των ΕΜΜΑ κατά το διάστημα αυτό, με μόνες εξαιρέσεις την προσωρινή αποχή της Siemens, της επιχειρήσεως VA Tech και της Hitachi.

250 Πέμπτον, οι επιχειρήσεις εκπροσωπούνταν στο πλαίσιο της συμπράξεως ως επί το πλείστον από τα ίδια πρόσωπα το 1999 και το 2002, με εξαίρεση ορισμένες μεταβολές που είναι συνήθεις στο εσωτερικό των επιχειρήσεων. Τούτο επιβεβαιώνεται από τους καταλόγους των μετεχόντων στις συναντήσεις που περιλαμβάνονται στη δικογραφία και, ιδίως, από τον κατάλογο στο παράρτημα Ι της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και από τον κατάλογο των συνεργατών των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στο πλαίσιο της συμπράξεως και απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ της προσβαλλομένης αποφάσεως.

251 Έκτον, το 1999, καθώς και από το 2002 έως το 2004, η σύμπραξη είχε το ίδιο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής. Ειδικότερα, τούτο διευρύνθηκε κατά τι μετά το 1988, λόγω του γεγονότος ότι οι μετέχοντες στη σύμπραξη απέκτησαν στο μεταξύ πρόσβαση στις αγορές της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης.

252 Έβδομον, το γεγονός, το οποίο τονίζει η Επιτροπή και δεν αμφισβητεί η Siemens, ότι η σύμπραξη συνεχίστηκε από τους λοιπούς μετέχοντες, χωρίς τις προσωρινά απέχουσες επιχειρήσεις, και ότι, συνεπώς, αντικειμενικά συνεχίστηκε η ενιαία παράβαση αποδεικνύει επίσης ότι πρόκειται για την ίδια σύμπραξη. Συναφώς, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens ότι η Επιτροπή, συνεκτιμώντας το στοιχείο αυτό, της καταλογίζει παραβάσεις άλλων. Συγκεκριμένα, δεν επιδιώκεται να καταλογιστεί στη Siemens ευθύνη για το διάστημα από τον Σεπτέμβριο του 1999 έως τον Μάρτιο του 2002, αλλά να καταδειχθεί έναντι αυτής ο ενιαίος χαρακτήρας της παραβάσεως, η οποία συνεχίστηκε εν τη απουσία της. Όπως, όμως, θα αναφερθεί στην επόμενη σκέψη, η Siemens γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι μετά το 2002 μετείχε στην ίδια σύμπραξη στην οποία είχε μετάσχει έως το 1999.

253 Τέλος, όσον αφορά το υποκειμενικό στοιχείο, αρκεί ότι η Siemens, όταν εισήλθε εκ νέου στη σύμπραξη, γνώριζε ότι πρόκειται για την ίδια σύμπραξη στην οποία μετείχε στο παρελθόν. Για να μπορεί να προβληθεί σε βάρος της ότι πρόκειται για ενιαία παράβαση, αρκεί ακόμη και το ότι η Siemens γνώριζε τα ουσιώδη κριτήρια που παρατίθενται στη σκέψη 241 ανωτέρω και στηρίζουν τη διαπίστωση περί ενιαίας παραβάσεως, έστω και αν η ίδια δεν συμπέρανε ότι επρόκειτο για τέτοια παράβαση. Πάντως, λαμβανομένου υπόψη του ότι οι εργαζόμενοι στη Siemens S. και Ze. μετείχαν για λογαριασμό της στη σύμπραξη τόσο έως την απόσυρση της εν λόγω εταιρίας το 1999 όσο και μετά την εκ νέου συμμετοχή της σε αυτήν το 2002, δεν είναι δυνατόν η Siemens να μη γνώριζε τις παραμέτρους που καθορίζουν τον ενιαίο χαρακτήρα της συμπράξεως και, ιδίως, τους σκοπούς της, τα καλυπτόμενα προϊόντα, τις γεωγραφικές αγορές και τις μετέχουσες επιχειρήσεις.

254 Επομένως, η ένσταση παραγραφής που προέβαλε η Siemens είναι σε κάθε περίπτωση απορριπτέα, διότι οι δύο φάσεις της συμμετοχής της στην παράβαση συνιστούν συμμετοχή σε ενιαία και συνεχή παράβαση.

255 Είναι, συνεπώς, απορριπτέο το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με παραγραφή της πρώτης φάσεως της προσαπτόμενης στη Siemens παραβάσεως.

Γ — Επί του τρίτου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με μη συμμετοχή στη σύμπραξη μετά την 1η Ιανουαρίου 2004

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

256 Κατά τη Siemens, η Επιτροπή διαπίστωσε εσφαλμένως, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι η παράβαση έπαυσε οριστικά στις 11 Μαΐου 2004, παρά το γεγονός ότι δεν διαπιστώθηκε καμία επίπτωση στην κοινή αγορά μετά τον Ιανουάριο του 2004, δεδομένου ότι η τελευταία σχετική συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2004 χωρίς να προκύψει συμφωνία επί των τιμών. Επομένως, η σύμπραξη δεν είχε πλέον επιπτώσεις στην αγορά μετά τον Ιανουάριο του 2004, η δε Επιτροπή δεν απέδειξε την επέλευση τέτοιων επιπτώσεων.

257 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

258 Το σκέλος αυτό είναι απορριπτέο για δύο λόγους.

259 Πρώτον, όπως υπενθυμίζεται με τη σκέψη 135 ανωτέρω, κατά πάγια νομολογία, από το γράμμα του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ προκύπτει ότι οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων απαγορεύονται, ασχέτως αποτελέσματος, εφόσον αποσκοπούν στη νόθευση του ανταγωνισμού (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 123, και JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, σκέψη 181). Επομένως, δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι υπήρξαν επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, εφόσον αποδεικνύεται ότι η προσαπτόμενη συμπεριφορά είχε τέτοιο σκοπό (βλ. απόφαση Volkswagen κατά Επιτροπής, σκέψη 135 ανωτέρω, σκέψη 178 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επισημάνθηκε επίσης, με τη σκέψη 134 ανωτέρω, ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή στηρίχθηκε ως επί το πλείστον στο περιοριστικό του ανταγωνισμού αντικείμενο της συμφωνίας, για την οποία επέβαλε κυρώσεις με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Καταρχάς, με τις αιτιολογικές σκέψεις 303 και 304 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι όλες οι περιγραφείσες συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές είχαν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, και ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν ήταν απαραίτητο, στο πλαίσιο της εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων, να εξετάσει τις συγκεκριμένες επιπτώσεις μιας συμφωνίας και, εν συνεχεία, με την αιτιολογική σκέψη 308 της εν λόγω αποφάσεως, επισήμανε ότι η εφαρμογή μιας συμφωνίας όπως η περιγραφόμενη συνεπάγεται, ως εκ της φύσεώς της, σημαντική νόθευση του ανταγωνισμού.

260 Επομένως, όπως ορθώς προβάλλει η Επιτροπή, η απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Απριλίου 2006, Τ-279/02, Degussa κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-897, σκέψεις 236 και 240), δεν αρκεί προς στήριξη του επιχειρήματος της Siemens. Συγκεκριμένα, αφενός, οι σκέψεις της εν λόγω αποφάσεως, τις οποίες επικαλείται η Siemens, δεν αφορούν τη διαπίστωση της παραβάσεως ή τη διάρκειά της, αλλά μόνον την εκτίμηση της βαρύτητάς της. Αφετέρου, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, η Επιτροπή στηρίχθηκε στις επιπτώσεις της συμπράξεως στις τιμές των συγκεκριμένων προϊόντων. Όπως, όμως, υπομνήσθηκε στην προηγούμενη σκέψη, τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

261 Επομένως, κρίνονται αβάσιμα τα επιχειρήματα που προέβαλε η Siemens προς στήριξη της θέσεως ότι δεν υπήρξαν περαιτέρω επιπτώσεις της συμπράξεως μετά την 1η Ιανουαρίου 2004.

262 Δεύτερον, όπως επισήμανε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 215 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επικαλούμενη τις δηλώσεις του ομίλου VA Tech, χωρίς να την αντικρούσει η Siemens, η επικοινωνία και οι συναντήσεις μεταξύ των λοιπών μετεχόντων στη σύμπραξη, μετά την αποχώρηση της ABB, αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την ανταλλαγή στοιχείων σχετικά με διαγωνισμούς εν εξελίξει, την κατάσταση των επιχειρήσεων που δεν μετείχαν στη σύμπραξη, τη διατήρηση ή τη διακοπή των επαφών και ζητήματα ασφαλείας. Πάντως, τα αντικείμενα αυτά των συζητήσεων αποδεικνύουν ότι οι εναπομείναντες μετέχοντες στη σύμπραξη, ακόμη και αν δεν κατέληγαν σε συμφωνίες επί συγκεκριμένων έργων, είχαν την πρόθεση να συνεχίσουν τη σύμπραξη στο μέλλον ή, τουλάχιστον, δεν είχαν αποφασίσει την περάτωσή της.

263 Αντιθέτως προς ό,τι προβάλλει η Siemens, η ερμηνεία αυτή των πραγματικών περιστατικών δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση λόγω της δηλώσεως της Hitachi περί περατώσεως της συμπράξεως. Συγκεκριμένα, η δήλωση αυτή έγινε υπό μορφή πίνακα όπου αναγράφονται αντιστοίχως, για διάφορες συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως, η ημερομηνία, ο τόπος, οι μετέχοντες, το αντικείμενο της συναντήσεως συνοπτικά και η πηγή των στοιχείων αυτών μεταξύ των εργαζομένων της Hitachi. Καταρχάς, επισημαίνεται, συναφώς, ότι οι ενδείξεις σχετικά με το αντικείμενο διαφόρων συναντήσεων είναι ιδιαίτερα συνοπτικές και ενίοτε γενικόλογες. Επί παραδείγματι, για τις συναντήσεις της 17ης Μαρτίου και της 8ης Απριλίου 2004 αναφέρεται αντιστοίχως ότι «σκοπός της συναντήσεως ήταν η ανταλλαγή στοιχείων» και ότι «[κατά τη συνάντηση εργασίας] έγινε γενική συζήτηση σχετικά με την αγορά». Από τις ενδείξεις αυτές δεν προκύπτει με ακρίβεια το αντικείμενο των συζητήσεων και, σε κάθε περίπτωση, δεν αποκλείεται να επρόκειτο για ανταλλαγή στοιχείων και για συζητήσεις που συνιστούν παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ.

264 Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι τα προβαλλόμενα από τη Siemens αποσπάσματα της δηλώσεως της Hitachi περιλαμβάνουν τις σελίδες 7278, 7280 και 7281 του φακέλου της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, όχι όμως τη σελίδα 7279, η οποία ενδεχομένως περιέχει ενδείξεις σχετικά με άλλες συναντήσεις που διεξήχθησαν μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου του 2004. Ανεξαρτήτως της αξιοπιστίας και της αποδεικτικής αξίας τους, τα έγγραφα αυτά δεν αποδίδουν πλήρως τις δηλώσεις της Hitachi σχετικά με τις συναντήσεις του 2004, από τις οποίες δεν προέκυψαν, όπως υποστηρίζει η

Siemens, νέες επιπτώσεις της συμπράξεως στον ανταγωνισμό. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Siemens δεν τεκμηρίωσε τη θέση της αυτή.

265 Επομένως, είναι απορριπτέο το τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται ότι η σύμπραξη δεν επέφερε νέες επιπτώσεις μετά τον Ιανουάριο του 2004.

266 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος στο σύνολό του.

III — *Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο κατά τον υπολογισμό του προστίμου*

267 Ο τρίτος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η Siemens διαιρείται σε έξι σκέλη. Στο πλαίσιο του πρώτου, η Siemens υποστηρίζει ότι το βασικό ποσό του προστίμου είναι δυσανάλογο. Το δεύτερο αντλείται από την εφαρμογή δυσανάλογου συντελεστή αποτροπής. Στο πλαίσιο του τρίτου σκέλους, η Siemens διατείνεται ότι η Επιτροπή υπολόγισε εσφαλμένως τη διάρκεια της παραβάσεως. Στο πλαίσιο του τέταρτου σκέλους, υποστηρίζει ότι χαρακτηρίστηκε εσφαλμένως ως πρωτοστατούσα επιχείρηση. Στο πλαίσιο του πέμπτου σκέλους, υποστηρίζει ότι η Επιτροπή έπρεπε να της επιβάλει μειωμένο πρόστιμο βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Στο πλαίσιο του έκτου σκέλους υποστηρίζει ότι η Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) «Ανταγωνισμός» έφερε το Σώμα των επιτρόπων προ τετελεσμένων.

Α — *Επί του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, στο πλαίσιο του οποίου υποστηρίζεται ότι το βασικό ποσό του προστίμου είναι δυσανάλογο*

268 Στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, η Siemens υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το ύψος του βασικού ποσού του επιβληθέντος προστίμου είναι δυσανάλογο σε σχέση με τη βαρύτητα της παραβάσεως και των οικονομικών επιπτώσεών της, και δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένο. Κατ' αυτήν, η Επιτροπή δεν έπρεπε να χαρακτηρίσει την παράβαση ως «ιδιαιτέρως σοβαρή» και, συνεπώς, το βασικό ποσό του προστίμου έπρεπε να είναι πολύ μικρότερο των 10 εκατομμυρίων ευρώ. Συναφώς, προβάλλει τρεις αιτιάσεις, υποστηρίζοντας, πρώτον, ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τις επιπτώσεις της συμπράξεως, δεύτερον, ότι το βασικό ποσό του προστίμου είναι δυσανάλογο σε σχέση με την οικονομική σημασία της παραβάσεως και, τρίτον, ότι η Επιτροπή δεν την κατέταξε στην ορθή κατηγορία.

1. Επί της πρώτης αιτιάσεως, περί μη αποδείξεως των επιπτώσεων της συμπράξεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

269 Η Siemens αμφισβητεί τις διαπιστώσεις στις οποίες κατέληξε η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 477 και 484 της προσβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τις επιπτώσεις της συμπράξεως, προβάλλοντας ότι οι διαπιστώσεις αυτές είναι αντιφατικές, ανακριβείς και εσφαλμένες. Κατ' αυτήν, η Επιτροπή, εφόσον ορθώς δέχεται ότι δεν είναι δυνατή η ποσοτική εκτίμηση των επιπτώσεων της συμπράξεως, δεν μπορεί, στη συνέχεια, κατά τον προσδιορισμό του βασικού ποσού, να επικαλείται τις επιπτώσεις της παραβάσεως. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν παρέθεσε καμία συγκεκριμένη και αξιόπιστη ένδειξη από την οποία να προκύπτει ότι η σύμπραξη είχε επιπτώσεις στην αγορά, από τη δε ανάλυση αποδείχθηκε ότι δεν υπήρξαν τέτοιες επιπτώσεις. Το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η μακρά συμμετοχή σε ένα σύστημα υψηλού κόστους

αποδεικνύει ότι η σύμπραξη είναι προσοδοφόρα για τους μετέχοντες σε αυτήν και συνεπάγεται, ως εκ τούτου, επιπτώσεις, στηρίζεται σε απλές εικασίες και όχι σε αντικειμενικές οικονομικές παραμέτρους.

270 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

271 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι, κατά το σημείο 1 Α, πρώτο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης [ΑΧ] (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές), η Επιτροπή, κατά τον υπολογισμό του προστίμου σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, λαμβάνει υπόψη της, μεταξύ άλλων, «[τον πραγματικό της αντίκτυπο της παραβάσεως] επί της αγοράς, εφόσον αυτός είναι δυνατό να εκτιμηθεί».

272 Συναφώς, τονίζεται, πρώτον, ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Siemens, η Επιτροπή ουδόλως παραδέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι η σύμπραξη δεν είχε επιπτώσεις δυνάμενες να εκτιμηθούν. Με την αιτιολογική σκέψη 477 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισήμανε ότι, ελλείψει στοιχείων σχετικά με το ποιες θα ήταν πιθανώς οι τιμές των έργων ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ αν δεν υπήρχε η σύμπραξη, δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν ποσοτικώς οι επιπτώσεις της συμπράξεως στην αγορά και, για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε συγκεκριμένη επίπτωση κατά τον προσδιορισμό της σοβαρότητας της παραβάσεως, σύμφωνα με το σημείο 1 Α των κατευθυντήριων γραμμών.

273 Η Επιτροπή τόνισε, ως εκ περισσού και μόνον, ότι, εν προκειμένω, υπάρχουν σαφείς και αξιόπιστες ενδείξεις βάσει των οποίων πιθανολογείται ευλόγως ότι η σύμπραξη είχε επιπτώσεις στην αγορά, δεδομένου ότι τέθηκε όντως σε λειτουργία, διάρκεσε περισσότερο από δεκαέξι έτη και οι μετέχοντες ήταν έτοιμοι να επωμιστούν σημαντικό κόστος προκειμένου να εξασφαλίσουν τη διατήρησή της. Η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι αντιφάσκει προς τη διαπίστωση περί αδυναμίας ποσοτικού προσδιορισμού των επιπτώσεων αυτών. Με την εκτίμηση αυτή απλώς διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή θεωρούσε ότι η σύμπραξη όντως είχε επιπτώσεις, έστω και αν αυτές δεν ήταν δυνατόν να μετρηθούν με ακρίβεια και, ως εκ τούτου, να ληφθούν υπόψη κατά τον προσδιορισμό της σοβαρότητας της συμπράξεως.

274 Δεύτερον, αντιθέτως προς ό,τι προβάλλει η Siemens, δεν προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 484 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή επικαλέστηκε, κατά τον προσδιορισμό της σοβαρότητας της παραβάσεως, τις επιπτώσεις της συμπράξεως. Συγκεκριμένα, η φράση «λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων που περιγράφονται στο σημείο 8.3.1 ανωτέρω» (στο οποίο έχει ενσωματωθεί η αιτιολογική σκέψη 477 της προσβαλλομένης αποφάσεως) πρέπει να ερμηνευθεί ως αναφορά, μεταξύ άλλων, στη διαπίστωση της Επιτροπής ότι οι επιπτώσεις της συμπράξεως δεν ήταν δυνατόν να εκτιμηθούν ποσοτικά.

275 Επομένως, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί αν η Επιτροπή μπορούσε να συναγάγει από τις ενδείξεις που παραθέτει την ύπαρξη επιπτώσεων της συμπράξεως στην αγορά.

276 Επομένως, η πρώτη αιτίαση της Siemens είναι απορριπτέα.

2. Επί της δεύτερης αιτιάσεως, στο πλαίσιο της οποίας προβάλλεται ότι το βασικό ποσό του προστίμου είναι δυσανάλογο σε σχέση με την οικονομική σημασία της παραβάσεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

277 Κατά τη Siemens, το βασικό ποσό του προστίμου είναι δυσανάλογο σε σχέση με την αξία της συγκεκριμένης αγοράς και με το μερίδιό της σε αυτή. Η Επιτροπή, ορίζοντας το βασικό ποσό σε 45 εκατομμύρια ευρώ, δεν ακολούθησε την προγενέστερη πρακτική της κατά την έκδοση αποφάσεων, μολονότι οφείλει να ακολουθεί συνεπή πολιτική που να μην προκαλεί δυσμενείς διακρίσεις. Κατά τη Siemens, το ποσό αυτό έπρεπε να είναι κατά πολύ μικρότερο των 35 εκατομμυρίων ευρώ. Ζητεί, συνεπώς, από το Γενικό Δικαστήριο να μειώσει σημαντικά το βασικό ποσό του προστίμου, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του.

278 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

279 Κατά το σημείο 1 Α, τέταρτο και έκτο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική οικονομική δυνατότητα του αυτουργού της παράβασης να προξενήσει σημαντική ζημία σε άλλους οικονομικούς παράγοντες και οι επιπτώσεις της συμπεριφοράς εκάστης επιχειρήσεως στον ανταγωνισμό, ιδίως όταν υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς το μέγεθος μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν διαπράξει παράβαση. Αντιθέτως, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν προβλέπουν ότι η πραγματική οικονομική δυνατότητα ή οι επιπτώσεις της συμπεριφοράς εκάστης επιχειρήσεως πρέπει να εξετάζονται βάσει συγκεκριμένου κριτηρίου, όπως το μερίδιό

τους στην αγορά του συγκεκριμένου προϊόντος εντός του ΕΟΧ ή εντός της κοινής αγοράς. Επομένως, στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δύναται να εφαρμόσει το κριτήριο που θεωρεί πρόσφορο βάσει των περιστάσεων εκάστης υποθέσεως.

280 Εν προκειμένω, η Επιτροπή, αφού χαρακτήρισε, με την αιτιολογική σκέψη 479 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την παράβαση ως «πολύ σοβαρή», κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών, διευκρίνισε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 480 έως 490 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η μεταχείριση των επιχειρήσεων ήταν διαφορετική ανάλογα με το μερίδιο που κατέχουν στην παγκόσμια αγορά, το οποίο αντικατοπτρίζει την οικονομική δυνατότητα εκάστης να προκαλέσει σημαντικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό.

281 Η Επιτροπή διευκρίνισε, μεταξύ άλλων, με την αιτιολογική σκέψη 481 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, λόγω του παγκόσμιου χαρακτήρα των ρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της κάθε επιχειρήσεως αποτυπώνει ακριβέστερα τη δυνατότητά της να προκαλέσει σημαντική ζημία σε άλλες επιχειρήσεις του ΕΟΧ και τη συμβολή της στην αποτελεσματικότητα της συμπράξεως συνολικά ή, αντιθέτως, την αστάθεια που θα συνεπαγόταν για τη σύμπραξη η μη συμμετοχή μιας επιχειρήσεως. Ειδικότερα, η Επιτροπή τόνισε ότι ο ρόλος των ιαπωνικών επιχειρήσεων θα είχε υποεκτιμηθεί αν λάμβανε υπόψη μόνον τον πραγματοποιούμενο εντός του ΕΟΧ κύκλο εργασιών, δεδομένου ότι, δυνάμει των συμφωνιών στις οποίες στηρίχθηκε η σύμπραξη, οι επιχειρήσεις αυτές απείχαν ως επί το πλείστον από τις ευρωπαϊκές αγορές.

282 Τέλος, η Επιτροπή επισήμανε ότι, για τη Siemens και την ABB, των οποίων τα μερίδια επί του παγκοσμίου κύκλου εργασιών από έργα ΕΜΜΑ κυμαίνονταν από 23 έως 29 %, το βασικό ποσό του προστίμου έπρεπε να οριστεί, βάσει της αξίας της αγοράς εντός του ΕΟΧ, σε 45 εκατομμύρια ευρώ.

283 Επομένως, κατά τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, τόσο τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών από τα έργα ΕΜΜΑ όσο και την αξία της αγοράς εντός του ΕΟΧ, με βάση δε το πρώτο κριτήριο κατένειμε τις επιχειρήσεις σε διάφορες κατηγορίες, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 480 και 481 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ειδικότερα, με την εφαρμογή των κριτηρίων αυτών ελήφθησαν δεόντως υπόψη οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως και, ιδίως, το ότι οι μετέχοντες στη σύμπραξη συμφώνησαν να κατανείμουν την ευρωπαϊκή και την ιαπωνική αγορά μεταξύ των αντίστοιχων ομάδων κατασκευαστών. Το πρόστιμο που καθορίστηκε κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων αυτών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί δυσανάλογο.

284 Αντιθέτως, τα επιχειρήματα της Siemens δεν είναι πειστικά.

285 Πρώτον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 242), αποφάνθηκε ότι «το κέρδος που αποκόμισαν [οι επιχειρήσεις] από τις πρακτικές αυτές [...] και η αξία των οικείων εμπορευμάτων» αποτελούν ουσιώδη στοιχεία για τον υπολογισμό του προστίμου.

286 Συναφώς, τονίζεται ότι το απόσπασμα αυτό δεν είναι πλήρες και δεν αποδίδει πιστά το περιεχόμενο της σκέψεως 242 της αποφάσεως Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 285 ανωτέρω, σκέψεως η οποία άλλωστε δεν είναι δυνατόν να γίνει πλήρως κατανοητή αποκομμένη από το πλαίσιό της. Συγκεκριμένα, οι σκέψεις 241 έως 243 της εν λόγω αποφάσεως έχουν ως εξής:

«241 Η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει μεγάλου αριθμού στοιχείων όπως είναι, ιδίως, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το όλο πλαίσιό της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, και τούτο χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη [...]

242 Μεταξύ των στοιχείων που μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας των παραβάσεων περιλαμβάνονται η συμπεριφορά εκάστης των επιχειρήσεων, ο ρόλος που διαδραμάτισε εκάστη από αυτές στη δημιουργία των εναρμονισμένων πρακτικών, το κέρδος που αποκόμισαν από τις πρακτικές αυτές, το μέγεθός τους και η αξία των οικείων εμπορευμάτων, καθώς και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις της μορφής αυτής για τους στόχους της Κοινότητας […]

243 Επομένως, αφενός, είναι δυνατό να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου τόσο ο ολικός κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως, που αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το ποσοστό του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα που συνιστούν το αντικείμενο της παραβάσεως και που, συνεπώς, μπορούν να παράσχουν ένδειξη για την έκτασή της. Ως εκ τούτου, δεν πρέπει, αφετέρου, να προσδίδεται ούτε στο ένα ούτε στο άλλο από τα ποσά αυτά δυσανάλογη σημασία σε σχέση με τα άλλα στοιχεία εκτιμήσεως και, κατά συνέπεια, ο ορθός καθορισμός του προστίμου δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα απλού υπολογισμού που στηρίζεται στον ολικό κύκλο εργασιών. Έτσι έχουν ιδίως τα πράγματα όταν τα οικεία εμπορεύματα δεν αντιπροσωπεύουν παρά μόνο ένα μικρό ποσοστό κύκλου εργασιών […]».

287 Πρώτον, από τη σκέψη 241 της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι η απαρίθμηση, στη σκέψη 242 της εν λόγω αποφάσεως, των στοιχείων που δύνανται να ληφθούν υπόψη προς εκτίμηση της σοβαρότητας μιας παραβάσεως, δεν είναι δεσμευτική ούτε εξαντλητική. Επομένως, η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να λάβει υπόψη της άλλα στοιχεία ή να προσδώσει μικρότερη σημασία σε κάποιο από τα απαριθμούμενα στην προαναφερθείσα σκέψη 242 στοιχεία ή, ακόμη, να μην τα λάβει καν υπόψη της, εφόσον κρίνει ότι έτσι επιβάλλουν οι περιστάσεις της υποθέσεως. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται και από τη σκέψη 243 της ίδιας αποφάσεως. Η Siemens δεν μπορεί, συνεπώς, να στηρίξει στη σκέψη 242 της αποφάσεως αυτής τη θέση της ότι το βασικό ποσό του προστίμου έπρεπε να καθοριστεί κατά τρόπο ανάλογο προς το μέγεθος της αγοράς των έργων ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ.

288 Δεύτερον, από την πρώτη περίοδο της σκέψεως 243 της αποφάσεως Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 285 ανωτέρω, προκύπτει ότι η «αξία των οικείων εμπορευμάτων» χρησιμοποιείται στη σκέψη 242 της αποφάσεως αυτής ως ένδειξη του ποσοστού του συνολικού κύκλου εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων που προέρχεται από τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμπράξεως και όχι ως ένδειξη του μεγέθους της αγοράς των προϊόντων αυτών εντός του ΕΟΧ. Επομένως, με την τελευταία αυτή σκέψη, το Δικαστήριο, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Siemens, δεν αποφάνθηκε όσον αφορά τη συνεκτίμηση της αξίας της οικείας αγοράς εντός του ΕΟΧ.

289 Δεύτερον, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, ούτε οι κατευθυντήριες γραμμές ούτε εν γένει το κοινοτικό δίκαιο προβλέπουν ότι τα πρόστιμα που επιβάλλει η Επιτροπή πρέπει οπωσδήποτε να είναι ανάλογα προς την αξία της αγοράς των οικείων προϊόντων. Αντιθέτως, οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν ρητώς, όσον αφορά τον προσδιορισμό της σοβαρότητας της παραβάσεως, τη συνεκτίμηση και άλλων παραμέτρων, όπως είναι η πραγματική οικονομική δυνατότητα των επιχειρήσεων, ο αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου και το ειδικό βάρος εκάστης επιχειρήσεως στο πλαίσιο της συμπράξεως, κριτήρια τα οποία η Επιτροπή εφάρμοσε με τις αιτιολογικές σκέψεις 480 και 481 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

290 Τρίτον, υπενθυμίζεται ότι η προγενέστερη πρακτική της Επιτροπής κατά την έκδοση αποφάσεων δεν αποτελεί νομικό πλαίσιο για την επιβολή προστίμων στον τομέα του ανταγωνισμού (απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, σκέψη 87 ανωτέρω, σκέψη 234). Η Επιτροπή διαθέτει, στο πλαίσιο του κανονισμού 1/2003, διακριτική ευχέρεια κατά τον καθορισμό του προστίμου, ώστε να καθοδηγεί τις επιχειρήσεις προς την κατεύθυνση της τηρήσεως των κανόνων του ανταγωνισμού. Επομένως, το γεγονός ότι η Επιτροπή είχε επιβάλει στο παρελθόν πρόστιμα ορισμένου ύψους για ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν της στερεί τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος αυτό, εντός των ορίων που τίθενται από τον κανονισμό 1/2003, αν τούτο κρίνεται απαραίτητο προς εξασφάλιση της εφαρμογής της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού. Η αποτελεσματική εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού απαιτεί η Επιτροπή να μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το επίπεδο των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις Dansk Rørindustri

κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 285 ανωτέρω, σκέψη 227, και Groupe Danone κατά Επιτροπής, σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψη 395).

291 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διοικητική διαδικασία η οποία μπορεί να καταλήξει στην επιβολή προστίμου δεν μπορούν να έχουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ότι η Επιτροπή δεν θα υπερβεί το ύψος των προστίμων που έχει επιβάλει παλαιότερα. Κατά συνέπεια, οι εν λόγω επιχειρήσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το ενδεχόμενο η Επιτροπή ανά πάσα στιγμή να αποφασίσει αύξηση του προστίμου σε σχέση με το παρελθόν (απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 285 ανωτέρω, σκέψεις 228 και 229).

292 Κατά συνέπεια, τα παραδείγματα που παραθέτει η Siemens δεν είναι δυνατόν να θέσουν εν αμφιβόλω, βάσει της αρχής «ουδεμία ποινή επιβάλλεται άνευ νόμου», η οποία κατοχυρώνεται με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, τη νομιμότητα του βασικού ποσού του προστίμου που καθόρισε εν προκειμένω η Επιτροπή, έστω και αν το ποσό αυτό υπερβαίνει, όπως διατείνεται η Siemens τα ποσά των προστίμων που είχαν επιβληθεί στο πλαίσιο άλλων υποθέσεων, οι οποίες αφορούσαν αγορές μεγαλύτερης αξίας από την επίμαχη εν προκειμένω.

293 Επομένως, είναι απορριπτέα η δεύτερη αιτίαση της Siemens.

3. Επί της τρίτης αιτιάσεως, περί κατατάξεως της Siemens σε εσφαλμένη κατηγορία

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

294 Αφενός, η Siemens υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, κατά τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου που της επέβαλε, έπρεπε να λάβει υπόψη της τον κύκλο εργασιών του 2001, όπως έπραξε με τις Fuji, Hitachi, Melco και Toshiba, και όχι τον κύκλο

εργασιών της του 2003, όπως συνέβη με τις ABB, Alstom, Areva και τον όμιλο VA Tech. Επομένως, η Επιτροπή δεν εφάρμοσε τη μέθοδό της υπολογισμού των προστίμων κατά τρόπο ορθό και συνεκτικό, χωρίς να προκαλεί δυσμενείς διακρίσεις. Αφετέρου, η Siemens φρονεί ότι δεν έπρεπε να καταταγεί στην ίδια κατηγορία με την ABB, διότι ο κύκλος εργασιών της το 2001 και το 2003 ήταν κατά πολύ χαμηλότερος αυτού της ABB, όπως επιβεβαιώνεται από πολλά έγγραφα της δικογραφίας. Εξάλλου, η Siemens επισημαίνει ορισμένες ασάφειες όσον αφορά την αξία της παγκόσμιας αγοράς έργων EMMA το 2001 και το 2003, προβάλλοντας ότι η Επιτροπή έπρεπε να αναφέρει ποιο ακριβώς ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών της συμπράξεως αντιστοιχεί σε καθέναν από τους μετέχοντες κατά τα δύο αυτά έτη, καθώς και τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε ο καθένας από έργα EMMA.

295 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της Siemens.

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

296 Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η Siemens αμφισβητεί δύο διαφορετικά στοιχεία. Αφενός, υποστηρίζει ότι η Επιτροπή έπρεπε να προσδιορίσει το μερίδιό της αγοράς με βάση το 2001. Αφετέρου, υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι το μερίδιό της αγοράς ήταν χαμηλότερο από το αντίστοιχο της ABB, δεν έπρεπε να περιληφθεί στην πρώτη κατηγορία επιχειρήσεων, όπως η ABB, αλλά στη δεύτερη.

297 Όσον αφορά, πρώτον, την επιλογή του έτους που επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τον προσδιορισμό της βαρύτητας της συμμετοχής εκάστης επιχειρήσεως στην παράβαση, τονίζεται ότι οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν μεν, στο σημείο 1 Α, τέταρτο και πέμπτο εδάφιο, τη διαφοροποιημένη μεταχείριση των επιχειρήσεων ανάλογα με την οικονομική ισχύ τους, εντούτοις δεν ορίζουν βάσει ποιου έτους πρέπει να προσδιορίζεται η βαρύτητα της συμμετοχής τους στην παράβαση.

Συναφώς, το σημείο 5, στοιχείο α΄, δεύτερο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών, το οποίο προβλέπει να λαμβάνεται υπόψη η λογιστική χρήση που προηγείται του έτους εκδόσεως της αποφάσεως, αφορά μόνον τον προσδιορισμό του κύκλου εργασιών στο πλαίσιο του ελέγχου της τηρήσεως του ορίου του 10 %, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, οπότε δεν έχει εφαρμογή όσον αφορά τον προσδιορισμό της βαρύτητας της συμμετοχής εκάστης επιχειρήσεως στη σύμπραξη.

298 Εν προκειμένω, για τον προσδιορισμό της βαρύτητας της συμμετοχής της Siemens και των λοιπών ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στη σύμπραξη, η Επιτροπή επέλεξε ως έτος αναφοράς το 2003, διότι αυτό ήταν το τελευταίο έτος πλήρους λειτουργίας της συμπράξεως. Η επιλογή αυτή φαίνεται πρόσφορη όσον αφορά τον προσδιορισμό της βαρύτητας της συμμετοχής εκάστης επιχειρήσεως στη σύμπραξη.

299 Με την αιτιολογική σκέψη 482 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξήγησε ότι επέλεξε το 2001 ως έτος αναφοράς για τον προσδιορισμό της βαρύτητας της συμμετοχής των ιαπωνικών επιχειρήσεων στη σύμπραξη λόγω των ιδιαιτεροτήτων των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, ιδίως δε λόγω του ότι, κατόπιν της αναδιαρθρώσεως των δραστηριοτήτων στον τομέα των EMMA σε δύο κοινές επιχειρήσεις, η Επιτροπή δεν διέθετε χωριστά στοιχεία όσον αφορά τον κύκλο εργασιών κάθε μίας από αυτές. Πάντως, για την εκδίκαση της υπό κρίση διαφοράς, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί η νομιμότητα της μεταχειρίσεως των ιαπωνικών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, αν η μεταχείριση αυτή κρινόταν μη σύννομη, η προσβαλλόμενη απόφαση θα μεταρρυθμιζόταν μόνον ως προς τους Ιάπωνες κατασκευαστές και όχι ως προς τη Siemens.

300 Όσον αφορά, δεύτερον, τη θέση ότι το μερίδιο αγοράς της Siemens ήταν μικρότερο από αυτό της ABB, η Επιτροπή στηρίχθηκε, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 483 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισαν οι επιχειρήσεις. Με την από 5 Ιουλίου 2005 απάντησή της σε αίτημα της Επιτροπής για παροχή πληροφοριακών στοιχείων, η Siemens ανέφερε ότι ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της το 2003 στον τομέα των EMMA ανήλθε σε 658,9 εκατομμύρια ευρώ. Εξάλλου, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Siemens, η αξία της παγκόσμιας αγοράς

ΕΜΜΑ το 2003 ανερχόταν σε 2 305,5 εκατομμύρια ευρώ, στοιχείο που συμπίπτει με την εκτίμηση της Επιτροπής, η οποία αναφέρει, στην υποσημείωση 444 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αξία αυτή ήταν 2 200 εκατομμύρια ευρώ το 2003 και, στην αιτιολογική σκέψη 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αξία αυτή κυμαινόταν από 1 700 έως 2 300 εκατομμύρια ευρώ για τα έτη 2001 έως 2003. Αντιθέτως προς ό,τι προβάλλει η Siemens, τα αριθμητικά αυτά στοιχεία δεν είναι αντιφατικά μεταξύ τους.

301 Πάντως, αν το μερίδιο αγοράς της Siemens υπολογιστεί βάσει των προσκομισθέντων από την ίδια αριθμητικών στοιχείων του 2003, δηλαδή με δεδομένο ότι η συνολική αξία της αγοράς ανερχόταν σε 2 305,5 εκατομμύρια και ο κύκλος εργασιών της Siemens σε 658,9 εκατομμύρια, προκύπτει ότι το μερίδιο της Siemens ανέρχεται σε περίπου 28,59 % για το 2003, προσεγγίζει δηλαδή το ανώτατο όριο του κλιμακίου 23 έως 29 % που έχει ορίσει η Επιτροπή για την πρώτη κατηγορία επιχειρήσεων.

302 Η Siemens, επικαλούμενη εσωτερικά έγγραφα της Alstom και της ABB, επιχειρεί να αμφισβητήσει τον αριθμό αυτόν, ο οποίος υπολογίστηκε βάσει δικών της στοιχείων, πλην όμως η αμφισβήτηση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή, διότι τα έγγραφα αυτά αφορούν διαφορετικό τμήμα της αγοράς.

303 Επιπλέον, τα αριθμητικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα έγγραφα αυτά αφορούν άλλες παραμέτρους σε σχέση με αυτές που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή. Συγκεκριμένα, αφενός, το συνημμένο στο δικόγραφο της προσφυγής έγγραφο της ABB, πέραν του ότι αφορά το 2002 και όχι το 2003, φέρει τον τίτλο «Substations Competitor Overview» (Συνοπτική παρουσίαση των ανταγωνιστών στον τομέα των υποσταθμών) και, συνεπώς, αφορά την κατάσταση στην αγορά των υποσταθμών ΕΜΜΑ και όχι την αγορά των έργων ΕΜΜΑ εν γένει. Αφετέρου, το συνημμένο στο δικόγραφο της προσφυγής έγγραφο της Alstom, πέραν του ότι αφορά τα έτη 2001 και 2002, περιέχει κατάλογο ο οποίος περιλαμβάνει όχι μόνον τις μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις, αλλά και άλλες εταιρίες (Others), των οποίων το συνολικό μερίδιο αφοράς ανέρχεται σε 33,8 %. Όπως, όμως, προκύπτει από την υποσημείωση 444 της

προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή πραγματοποίησε τους υπολογισμούς της βάσει του κύκλου εργασιών μόνον των μετεχόντων στη σύμπραξη, διότι οι πωλήσεις που πραγματοποιούνταν από άλλους κατασκευαστές δεν επηρεάζουν τη σε μέγεθος κατάταξη των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως.

304 Επομένως, κρίνονται απορριπτέες οι αιτιάσεις της Siemens κατά της Επιτροπής, όσον αφορά τον υπολογισμό του μεριδίου της αγοράς, χωρίς να απαιτείται να υποχρεωθεί η Επιτροπή να προσκομίσει τα αριθμητικά στοιχεία που προήλθαν από άλλες μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις, όπως ζητεί η Siemens.

305 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η τρίτη αιτίαση της Siemens και, ως εκ τούτου, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως στο σύνολό του.

Β — *Επί του δεύτερου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την εφαρμογή δυσανάλογου συντελεστή αποτροπής*

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

306 Η Siemens προβάλλει ότι η προσαύξηση του βασικού ποσού του επιβληθέντος σε αυτήν προστίμου με συντελεστή αποτροπής 2,5 είναι υπερβολική και δυσανάλογη σε σχέση με την προσαύξηση που επιβλήθηκε στην ABB και συνιστά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Επομένως, εν προκειμένω, η Επιτροπή, εφόσον καθόρισε τον συντελεστή αποτροπής αποκλειστικά και μόνον κατ' αναλογία προς τον

κύκλο εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, η επιβληθείσα στη Siemens προσαύξηση έπρεπε να είναι το πολύ τέσσερις φορές μεγαλύτερη από την επιβληθείσα στην ABB, διότι ο συνολικός κύκλος εργασιών της Siemens ήταν μόνον τέσσερις φορές μεγαλύτερος από αυτόν της ABB. Για τον λόγο αυτό η Siemens ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε. Προβάλλει, ακόμη, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ελλιπώς αιτιολογημένη, διότι η Επιτροπή δεν εξήγησε τη μέθοδο που εφάρμοσε.

307 Απαντώντας σε έγγραφες ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου πριν την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Siemens διευκρίνισε ότι από τον συντελεστή αποτροπής έπρεπε να αφαιρεθεί ο αριθμός 1 ως ουδέτερο στοιχείο για τον πολλαπλασιασμό. Επομένως, ο συντελεστής αποτροπής για τη Siemens (2,5 – 1 = 1,5) θα ήταν στην πράξη έξι και όχι δέκα φορές μεγαλύτερος από αυτόν που ίσχυσε για την ABB (1,25 – 1 = 0,25).

308 Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι παραβίασε τη μέθοδο που επέλεξε για τον καθορισμό των αντίστοιχων συντελεστών αποτροπής. Τονίζει ότι ο συντελεστής αποτροπής που επέλεξε είναι ευθέως ανάλογος προς τον κύκλο εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, ο συντελεστής της Siemens ήταν μειωμένος σε σχέση με αυτόν της ABB. Τέλος, η υποχρέωση αιτιολογήσεως είναι περιορισμένη όσον αφορά τον συντελεστή αποτροπής. Τα αριθμητικά στοιχεία είναι, εξάλλου, απολύτως σαφή.

309 Απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι ενήργησε σε τρία στάδια. Πρώτον, διαίρεσε τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων διά του δέκα. Δεύτερον, υπολόγισε τη ρίζα των πηλίκων της κάθε διαιρέσεως. Τρίτον, στρογγυλοποίησε τα αποτελέσματα προς τα κάτω, καταλήγοντας έτσι στον συντελεστή αποτροπής που εφάρμοσε για την κάθε επιχείρηση, περιλαμβανομένου του συντελεστή 2,5 που εφάρμοσε για τη Siemens. Εξάλλου, η Επιτροπή τόνισε ότι δεν ήταν υποχρεωμένη να περιγράψει λεπτομερώς με την προσβαλλόμενη απόφαση τη μέθοδο που εφάρμοσε και ότι, εν πάση περιπτώσει, ο

συντελεστής 2,5 είναι συνηθισμένος με βάση την προγενέστερη πρακτική της κατά την έκδοση αποφάσεων.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

310 Όσον αφορά, πρώτον, την αιτίαση περί ελλιπούς αιτιολογίας, λόγω του ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε τη μέθοδο υπολογισμού των συντελεστών αποτροπής, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να εμφαίνει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, ούτως ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους λήψεως του μέτρου και το αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του γράμματός της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63).

311 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, μολονότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εκθέτει τη μέθοδο σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή καθόρισε τους συντελεστές, από τη νομολογία προκύπτει ότι ο συνιστάμενος στην υποχρέωση αιτιολογήσεως ουσιώδης τύπος τηρείται εφόσον η Επιτροπή αναφέρει, με την απόφασή της, τα στοιχεία

εκτιμήσεως που της επέτρεψαν να εκτιμήσει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, χωρίς να οφείλει να παραθέσει αναλυτικότερη αιτιολογία ή αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-279/98 P, Cascades κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9693, σκέψεις 39 έως 47, και της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψεις 463 και 464· απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2006, T-15/02, BASF κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-497, σκέψη 213).

312 Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι η παράθεση των αριθμητικών στοιχείων που επηρέασαν, ιδίως όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτρεπτικό αποτέλεσμα, την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως της Επιτροπής κατά τον καθορισμό των προστίμων είναι μια ευχέρεια που είναι επιθυμητό να χρησιμοποιεί η Επιτροπή, αλλά η οποία βαίνει πέραν των επιταγών που απορρέουν από την υποχρέωση αιτιολογήσεως (αποφάσεις Cascades κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψεις 47 και 48, και BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψη 214).

313 Εν προκειμένω, στην αιτιολογική σκέψη 491 της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή αναφέρει τα εξής:

«[…] Με την κλίμακα των δυνάμενων να επιβληθούν προστίμων, το πρόστιμο μπορεί να καθοριστεί σε τέτοιο ύψος ώστε να εξασφαλιστεί επαρκώς το αποτρεπτικό αποτέλεσμά του, λαμβανομένων υπόψη του μεγέθους εκάστης επιχειρήσεως στην οποία θα επιβληθεί πρόστιμο και των ιδιαιτεροτήτων της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις με ιδιαίτερα υψηλό κύκλο εργασιών, σε σχέση με τους λοιπούς εμπλεκόμενους, η εφαρμογή συντελεστή προσαυξήσεως δικαιολογείται προς εξασφάλιση επαρκούς αποτρεπτικού αποτελέσματος.»

314 Εν συνεχεία, η Επιτροπή παρέθεσε πίνακα όπου αναγράφονται ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών εκάστης εμπλεκόμενης επιχειρήσεως για το 2005 και ο αντίστοιχος συντελεστής. Για την ABB, η οποία το 2005 πραγματοποίησε κύκλο εργασιών 18 038 εκατομμυρίων ευρώ, εφαρμόστηκε συντελεστής 1,25. Για τη Melco, η οποία το 2005 πραγματοποίησε κύκλο εργασιών 26 336 εκατομμυρίων ευρώ, εφαρμόστηκε συντελεστής 1,5. Για την Toshiba, η οποία το 2005 πραγματοποίησε κύκλο εργασιών 46 353 εκατομμυρίων ευρώ, εφαρμόστηκε συντελεστής 2. Για τη Hitachi, η οποία το 2005 πραγματοποίησε κύκλο εργασιών 69 161 εκατομμυρίων ευρώ, εφαρμόστηκε συντελεστής 2,5. Τέλος, για τη Siemens, η οποία το 2005 πραγματοποίησε κύκλο εργασιών 75 445 εκατομμυρίων ευρώ, εφαρμόστηκε συντελεστής 2,5.

315 Από την αιτιολογική σκέψη 491 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει, συνεπώς, ότι η Επιτροπή εκτίμησε, ως προς τη Siemens, ότι, λόγω του μεγέθους της και των πόρων που διέθετε σε παγκόσμιο επίπεδο, ήταν επιβεβλημένη η αύξηση του βασικού ποσού, προς εξασφάλιση επαρκούς αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου. Προκύπτει, επίσης, ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε, συναφώς, στον συνολικό κύκλο εργασιών του 2005.

316 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, ο συνολικός κύκλος εργασιών αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος μιας επιχειρήσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 21, και Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 139· απόφαση BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψη 212).

317 Κατά συνέπεια, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εξέθεσε επαρκώς κατά νόμο τα στοιχεία που έλαβε υπόψη της προκειμένου να αυξήσει, για λόγους αποτροπής, τα βασικά ποσά των προστίμων, παρέχοντας έτσι στη μεν Siemens τη δυνατότητα να γνωρίζει τους λόγους που επέβαλαν την αύξηση του βασικού ποσού του προστίμου και να προβάλει τα δικαιώματά της, στον δε δικαστή τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του. Αντιθέτως, βάσει της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 312 ανωτέρω, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να παραθέσει,

με την προσβαλλόμενη απόφαση, τα αριθμητικά στοιχεία που παρέθεσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, διότι η υποχρέωση αυτή δεν εμπίπτει στην υποχρέωση αιτιολογήσεως.

318 Είναι, συνεπώς, απορριπτέα η αιτίαση που αντλείται από ελλιπή αιτιολογία.

319 Δεύτερον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της Siemens ότι, κατά τον καθορισμό των συντελεστών αποτροπής, η Επιτροπή δεν ακολούθησε πιστά τη μέθοδο στο πλαίσιο της οποίας χρησιμοποιήθηκε ως «βάση» ο κύκλος εργασιών και ο συντελεστής αποτροπής της ABB. Συγκεκριμένα, το επιχείρημα αυτό είναι απόρροια συγχύσεως μεταξύ, αφενός, του συντελεστή αποτροπής και, αφετέρου, της προσαυξήσεως του βασικού ποσού του προστίμου λόγω της εφαρμογής αυτού του συντελεστή. Η Επιτροπή, πάντως, μολονότι υποστήριξε ότι υπολόγισε τους συντελεστές αποτροπής κατ' αναλογία προς τον κύκλο εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, δεν υποστήριξε, με την προσβαλλόμενη απόφαση ή με τα δικόγραφα που κατέθεσε στο Γενικό Δικαστήριο, ότι, κατ' εφαρμογήν των εν λόγω συντελεστών, το βασικό ποσό του προστίμου έπρεπε επίσης να αυξηθεί αναλόγως προς τον κύκλο εργασιών. Αντιθέτως, από τα αριθμητικά στοιχεία που παραθέτει η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 491 της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει κατά λογική αναγκαιότητα ότι το ποσοστό αυξήσεως του προστίμου, λόγω εφαρμογής του συντελεστή αποτροπής, είναι ανάλογο προς τον κύκλο εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

320 Όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η αναλογικότητα των συντελεστών αποτροπής μπορεί ευχερώς να ελεγχθεί από τη γραφική παράσταση των συντελεστών που εφαρμόστηκαν σε σχέση με τον αντίστοιχο κύκλο εργασιών της κάθε μιας από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Η γραφική παράσταση που θα προέκυπτε θα ήταν ευθεία γραμμή και έτσι θα αποδεικνυόταν η αναλογική σχέση για όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις –εξαιρουμένης της Siemens, στην περίπτωση της οποίας η αναλογία θα έβαινε μειούμενη, δεδομένου ότι ως προς αυτή εφαρμόστηκε ο ίδιος συντελεστής με τη Hitachi, ενώ ο κύκλος εργασιών της ήταν πλέον των 6 δισεκατομμυρίων ευρώ υψηλότερος από αυτόν της Hitachi. Η αναλογία αυτή είναι σύμφωνη με τα κριθέντα από το Πρωτοδικείο με την απόφαση Degussa κατά Επιτροπής, σκέψη 260 ανωτέρω (σκέψη 338), με την οποία διευκρινίστηκε ότι η κατάταξη των επιχειρήσεων σε

κατηγορίες για τον καθορισμό συντελεστή αποτροπής, σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, πρέπει να δικαιολογείται αντικειμενικώς. Υπενθυμίζεται ακόμη, συναφώς, ότι, κατά τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 316 ανωτέρω, ο συνολικός κύκλος εργασιών αποτελεί ένδειξη περί του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος μιας επιχειρήσεως.

321 Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι εφάρμοσε τη μέθοδό της υπολογισμού, σε βάρος της Siemens, κατά τρόπο μη συνεπή. Επομένως, είναι απορριπτέα η αιτίαση περί υπερβολικού συντελεστή αποτροπής, η οποία στηρίζεται στο επιχείρημα περί μη συνεπούς εφαρμογής της εν λόγω μεθόδου υπολογισμού.

322 Για τον ίδιο λόγο, είναι αλυσιτελής η επίκληση, από τη Siemens, της αποφάσεως της 29ης Απριλίου 2004, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 86 ανωτέρω (σκέψεις 245 έως 247), όσον αφορά τους συντελεστές αποτροπής. Συγκεκριμένα, με τις εν λόγω σκέψεις της αποφάσεως αυτής, το Πρωτοδικείο προσάπτει, ουσιαστικά, στην Επιτροπή ότι δεν εφάρμοσε κατά τρόπο λογικό και συνεπή, έναντι όλων των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, τη μέθοδο που επέλεξε για τον υπολογισμό του συντελεστή αποτροπής. Όπως, όμως, προαναφέρθηκε, η αιτίαση αυτή κατά της Επιτροπής δεν ευσταθεί εν προκειμένω.

323 Τρίτον, τονίζεται ότι, σε αντίθεση με τους συντελεστές αποτροπής, η προσαύξηση του βασικού ποσού κατόπιν εφαρμογής των συντελεστών αυτών δεν είναι ανάλογη προς τον κύκλο εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, αλλά προοδευτική, τούτο δε είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα της μεθόδου που επέλεξε η Επιτροπή. Επομένως, η Επιτροπή έκρινε προφανώς ότι η προοδευτική προσαύξηση, σε σχέση με τον κύκλο εργασιών, είναι απαραίτητη προς εξασφάλιση επαρκούς αποτρεπτικού αποτελέσματος των προστίμων στην περίπτωση των εμπλεκομένων επιχειρήσεων που έχουν πολύ υψηλό κύκλο εργασιών. Το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την εκτίμηση περί επάρκειας του εφαρμοσθέντος συντελεστή αποτροπής με τη δική του, ελλείψει μάλιστα στοιχείων που να εμφαίνουν ότι το σύστημα που

εφάρμοσε η Επιτροπή οδηγεί σε υπερβολικά αποτελέσματα, πέραν του μέτρου που απαιτείται ώστε τα πρόστιμα να λειτουργούν αρκούντως αποτρεπτικά.

324 Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως.

Γ — *Επί του τρίτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένο προσδιορισμό της διάρκειας της παραβάσεως*

325 Η Siemens προβάλλει ότι, εφόσον η παράβαση έχει παραγραφεί όσον αφορά το προ του Απριλίου του 1999 διάστημα, η Επιτροπή προσαύξησε το βασικό ποσό του προστίμου λαμβάνοντας υπόψη εσφαλμένη διάρκεια της παραβάσεως. Φρονεί ότι η Επιτροπή κακώς της προσάπτει παράβαση μέσης διάρκειας, δικαιολογώντας έτσι, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, την κατά 20 % προσαύξηση του βασικού ποσού του προστίμου.

326 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

327 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, εφόσον η ένσταση παραγραφής που προέβαλε η Siemens όσον αφορά την πρώτη φάση της παραβάσεως κρίθηκε απορριπτέα (βλ. σκέψεις 236 έως 255 ανωτέρω), το συγκεκριμένο σκέλος, το οποίο στηρίζεται στην ένσταση παραγραφής, είναι επίσης απορριπτέο.

Δ — Επί του τέταρτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από εσφαλμένο χαρακτηρισμό της Siemens ως πρωτοστατούσας στη σύμπραξη

328 Στο πλαίσιο του τέταρτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένο χαρακτηρισμό της Siemens ως πρωτοστατούσας στη σύμπραξη, η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις αιτιάσεις και, συγκεκριμένα, πρώτον, ότι πρωτοστατούσα επιχείρηση στη σύμπραξη ήταν η ABB, δεύτερον, ότι η ίδια δεν είχε τέτοιο ρόλο και, τρίτον, ότι η προσαύξηση του επιβληθέντος σε αυτήν προστίμου, λόγω του προαναφερθέντος χαρακτηρισμού, ήταν υπερβολική. Προβάλλει, συναφώς, ότι η Επιτροπή παραβίασε την υποχρέωση αιτιολογήσεως και τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας όσον αφορά τις ποινές.

329 Πρέπει να εξεταστούν, καταρχάς, η πρώτη και η δεύτερη αιτίαση από κοινού και, κατόπιν, η τρίτη.

1. Επί της πρώτης και της δεύτερης αιτιάσεως, στο πλαίσιο των οποίων προβάλλεται ότι πρωτοστατούσα επιχείρηση στη σύμπραξη ήταν η ABB και όχι η Siemens

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

330 Η Siemens φρονεί ότι απέδειξε ότι δεν πρωτοστατούσε αυτή στη σύμπραξη. Συναφώς, υποστηρίζει, πρώτον, ότι τα όσα της προσάπτονται για το διάστημα από το 1988 έως το 1999 έχουν παραγραφεί και ότι, ως εκ τούτου, το διάστημα αυτό δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως επιβαρυντική περίσταση κατά τον υπολογισμό του προστίμου. Δεύτερον, η Siemens προβάλλει ότι η Επιτροπή ερμηνεύει κατά τρόπο εσφαλμένο την έννοια της πρωτοστατούσας επιχειρήσεως και δεν λαμβάνει υπόψη της ότι τα γραμματειακά καθήκοντα που είχε αναλάβει στο πλαίσιο της συμπράξεως

ήταν καθαρά διοικητικής φύσεως. Τρίτον, κατά τη Siemens, η Επιτροπή δεν λαμβάνει υπόψη της ότι από το 2002 έως το 2004, δεν άσκησε καθόλου τέτοια καθήκοντα.

331 Η Siemens διατείνεται, εξάλλου, ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της ότι η ABB ενεργούσε ως υποκινητής και ως πρωτοστατούσα επιχείρηση από το 1988 έως το 1999, οπότε δεν μπορεί να χαρακτηριστεί η ίδια ως πρωτοστατούσα για το ίδιο διάστημα. Κατ' αυτήν, η ABB ενεργούσε ως υποκινητής, διευθυντής και κινητήριος δύναμη της συμπράξεως, έχοντας πολύ σημαντικότερο ρόλο σε σχέση με τα γραμματειακά καθήκοντα που είχε αναλάβει η ίδια κατά την πρώτη φάση της συμμετοχής της στην παράβαση, την οποία η Επιτροπή υπερεκτίμησε. Η Siemens φρονεί ότι η άνιση αυτή μεταχείριση μπορεί να θεραπευθεί μόνο με ακύρωση της προσαυξήσεως του βασικού ποσού του προστίμου που της επιβλήθηκε.

332 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

Επί του χαρακτηρισμού ως πρωτοστατούσας στη σύμπραξη επιχειρήσεως

333 Με την αιτιολογική σκέψη 514 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτηρίζει τη Siemens ως «πρωτοστατούσα» στη σύμπραξη επιχείρηση, κατά την έννοια του σημείου 2, τρίτη περίπτωση, των κατευθυντήριων γραμμών, λόγω του ότι η εν λόγω επιχείρηση είχε αναλάβει τη γραμματειακή υποστήριξη της συμπράξεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με τις αιτιολογικές σκέψεις 514 και 522 της προσβαλλομένης

αποφάσεως, έκρινε ότι το βασικό ποσό του προστίμου της Siemens έπρεπε να προσαυξηθεί κατά 50 %, με συνέπεια το ποσό αυτό να ανέλθει σε 396 562 000 ευρώ.

334 Πρώτον, το επιχείρημα της Siemens ότι η Επιτροπή τη χαρακτήρισε εσφαλμένως ως πρωτοστατούσα στη σύμπραξη κατά τη δεύτερη φάση της συμμετοχής της σε αυτή, από το 2002 έως το 2004, είναι απορριπτέο ως μη έχον έρεισμα στα πραγματικά περιστατικά. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, μολονότι δεν διευκρινίζει, με τις αιτιολογικές σκέψεις 511 έως 514 της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπου εξετάζεται, στο πλαίσιο του ελέγχου της συνδρομής επιβαρυντικών περιστάσεων, ποια επιχείρηση πρωτοστατούσε στη σύμπραξη, πότε πρωτοστατούσαν στη σύμπραξη η Siemens και η Alstom ή η Areva, εντούτοις αναφέρει ρητώς, στην αιτιολογική σκέψη 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «[γραμματειακά καθήκοντα σε ευρωπαϊκό επίπεδο] ασκούσε έως τον Σεπτέμβριο του 1999 η Siemens και, εν συνεχεία, από το 1999 έως το 2004, η Alstom». Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή χαρακτήρισε τη Siemens ως πρωτοστατούσα επιχείρηση για το διάστημα 2002 έως 2004.

335 Εν συνεχεία, όσον αφορά τα περί παραγραφής των προσαπτομένων για το διάστημα από το 1988 έως το 1999, υπενθυμίζεται ότι, κατά τα προεκτεθέντα στις σκέψεις 236 έως 255 ανωτέρω, η παράβαση δεν έχει παραγραφεί όσον αφορά την πρώτη φάση της συμμετοχής της Siemens σε αυτή.

336 Υπενθυμίζεται, τέλος, ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν μια παράβαση έχει διαπραχθεί από πολλές επιχειρήσεις, επιβάλλεται, στο πλαίσιο του καθορισμού του προστίμου, να εξετασθεί η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής εκάστης εξ αυτών (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, σκέψη 623, και Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, σκέψη 92· αποφάσεις Groupe Danone κατά Επιτροπής, σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψη 277, και BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψη 280). Τούτο συνεπάγεται, ειδικότερα, ότι πρέπει να εκτιμηθεί ο ρόλος εκάστης επιχειρήσεως στην παράβαση κατά τον χρόνο της συμμετοχής της σε αυτή (αποφάσεις Επιτροπή κατά

Anic Partecipazioni, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 150· Groupe Danone κατά Επιτροπής, σκέψη 66 ανωτέρω, σκέψη 277, και BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψη 280). Συναφώς, στις περιστάσεις που δικαιολογούν προσαύξηση του βασικού ποσού του προστίμου και απαριθμούνται κατά τρόπο μη εξαντλητικό στο σημείο 2 των κατευθυντήριων γραμμών καταλέγεται, μεταξύ άλλων, στην τρίτη περίπτωση, το γεγονός ότι «η επιχείρηση έχει πρωτοστατήσει στην παράβαση ή έχει προτρέψει άλλες επιχειρήσεις να τη διαπράξουν».

337 Κατά τη νομολογία, για να χαρακτηριστεί ως «πρωτοστατούσα», η επιχείρηση πρέπει να αποτελεί σημαντική κινητήρια δύναμη για τη σύμπραξη (αποφάσεις του Πρωτοδικείου BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψη 374, και της 18ης Ιουνίου 2008, T-410/03, Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-881, σκέψη 423), ή να έχει ειδική και συγκεκριμένη ευθύνη ως προς τη λειτουργία της (βλ., συναφώς, απόφαση BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψη 300). Το γεγονός αυτό πρέπει να εξεταστεί σφαιρικά σε σχέση με το πλαίσιο της συγκεκριμένης υποθέσεως (βλ., συναφώς, απόφαση BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψεις 299 και 373). Ο χαρακτηρισμός μιας επιχειρήσεως ως «πρωτοστατούσας» έχει γίνει δεκτός από τη νομολογία όταν αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση άσκησε καθήκοντα συντονιστή της συμπράξεως, μεταξύ άλλων οργανώνοντας και επανδρώνοντας με προσωπικό τη γραμματεία που ήταν επιφορτισμένη με τη λειτουργία της συμπράξεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-224/00, Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2597, στο εξής: απόφαση ADM, σκέψεις 246 και 247), ή όταν η εν λόγω επιχείρηση επιτελεί κεντρικό ρόλο για τη λειτουργία της συμπράξεως, διοργανώνοντας π.χ. μεγάλο αριθμό συναντήσεων, συγκεντρώνοντας και διανέμοντας στοιχεία στο πλαίσιο της συμπράξεως, αναλαμβάνοντας την εκπροσώπηση ορισμένων μελών στο πλαίσιο της συμπράξεως ή διατυπώνοντας προτάσεις σχετικά με τη λειτουργία της συμπράξεως (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 1983, 96/82 έως 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 και 110/82, IAZ International Belgium κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3369, σκέψεις 57 και 58, και απόφαση BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψεις 404, 439 και 461).

338 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 511 έως 513 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της ότι η γραμματεία της ευρωπαϊκής ομάδας της λειτουργούσε σταθερά καθ' όλη τη διάρκειά της, παρά τη

μεταβολή πολλών οργανωτικών χαρακτηριστικών της συμπράξεως. Τα γραμματειακά καθήκοντα ήταν πολυάριθμα. Η Επιτροπή παραπέμπει στις αιτιολογικές σκέψεις 121 έως 123, 131, 132, 142, 147 έως 149, 157 έως 161, 173 και 185 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επισημαίνοντας ότι η γραμματεία της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως αποτελούσε το μέσο ανταλλαγής πληροφοριακών στοιχείων μεταξύ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη, καθώς και μεταξύ αυτών και της γραμματείας της ιαπωνικής ομάδας, συγκαλούσε τις συναντήσεις και προήδρευε σε αυτές και ήταν υπεύθυνη για τον υπολογισμό των ποσοστώσεων. Η Siemens δεν αμφισβήτησε τα περιστατικά αυτά ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Η Επιτροπή φρονεί ότι από τη συμφωνία GQ και τη συμφωνία EQ, καθώς και από τη λειτουργία της συμπράξεως προκύπτει με σαφήνεια η σημασία των καθηκόντων του γραμματέα της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως. Αναλαμβάνοντας την πρωτοβουλία και διαθέτοντας σημαντικούς πόρους στη σύμπραξη, ο εν λόγω γραμματέας παρείχε σημαντικές υπηρεσίες στη σύμπραξη και συνέβαλε όλως ιδιαιτέρως στην εύρυθμη λειτουργία της.

339 Η Siemens δεν αμφισβήτησε κατά τη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής ούτε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ότι, κατά την πρώτη φάση της συμμετοχής της στη σύμπραξη από το 1988 έως το 1999, είχε αναλάβει γραμματειακά καθήκοντα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως. Το γεγονός ότι ασκούσε τα καθήκοντα αυτά προκύπτει, εξάλλου, από τις μαρτυρίες των πρώην εργαζομένων της E. και Tr. (βλ., συναφώς, σκέψη 222 ανωτέρω). Ωστόσο, προβάλλει ότι, εν προκειμένω, μολονότι ασκούσε τα καθήκοντα αυτά, εντούτοις δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως πρωτοστατούσα επιχείρηση, διότι τα καθήκοντά της περιορίζονταν αποκλειστικά στην επικοινωνία μεταξύ των μελών και δεν αναλάμβανε πρωτοβουλίες ούτε ενεργούσε κατά τρόπον αντίθετο στους κανόνες του ανταγωνισμού, διότι δεν διέθετε εξουσία λήψεως αποφάσεων.

340 Διαπιστώνεται, συναφώς, ότι ο γραμματέας της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως ασκούσε, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, ηγετικό ρόλο όσον αφορά τον συντονισμό και, σε κάθε περίπτωση, τη λειτουργία της συμπράξεως. Η Επιτροπή ορθώς έκρινε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι ο εν λόγω γραμματέας ήταν το σημείο επαφής μεταξύ των μελών της συμπράξεως και ότι διαδραμάτιζε κρίσιμο ρόλο για τη λειτουργία της, καθώς διευκόλυνε την ανταλλαγή στοιχείων στο εσωτερικό της,

συγκέντρωνε και αντάλλασσε με άλλους μετέχοντες στη σύμπραξη ουσιώδη στοιχεία για την λειτουργία της. Επρόκειτο, ιδίως, για σχετικά με έργα EMMA, δεδομένου ότι ο εν λόγω γραμματέας αναλάμβανε τη διοργάνωση και τη γραμματειακή υποστήριξη των συναντήσεων εργασίας.

341 Η σημασία του ρόλου αυτού δεν μειώνεται λόγω της υπάρξεως, εντός της ευρωπαϊκής ομάδας, επιτροπής με εξίσου σημαντικό ρόλο. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι η Siemens ήταν μόνιμο μέλος της επιτροπής αυτής. Επομένως, τα γραμματειακά καθήκοντα που ασκούσε εντός της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως, σε συνδυασμό με την ιδιότητα του μονίμου μέλους της επιτροπής, διαφοροποιούν τη Siemens από τα άλλα μόνιμα μέλη της επιτροπής, δηλαδή τις ABB και Alstom.

342 Εξάλλου, η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 147 και 513 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η γραμματειακή υποστήριξη της συμπράξεως ήταν σημαντική ευθύνη και απαιτούσε τη δαπάνη σημαντικών πόρων, έστω και υπό τη μορφή διαθέσεως χρόνου και προσωπικού. Αν ο γραμματέας της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως δεν μεριμνούσε για τον συντονισμό και την κεντρική οργάνωσή της, η σύμπραξη δεν θα μπορούσε, λόγω της πολυπλοκότητάς της, να λειτουργήσει εξίσου αποτελεσματικά. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι η Siemens εκτελούσε τα καθήκοντα αυτά διαρκώς από την έναρξη της συμπράξεως το 1988 έως τη διακοπή της συμμετοχής της το 1999, οπότε η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι η εν λόγω επιχείρηση αποτελούσε, εν προκειμένω, σημαντική κινητήρια δύναμη για τη σύμπραξη και, συνεπώς, πρωτοστατούσε στην παράβαση κατά την έννοια του σημείου 2, τρίτη περίπτωση, των κατευθυντήριων γραμμών.

343 Τα επιχειρήματα της Siemens, περί του χαρακτηρισμού της ABB ως πρωτοστατούσας επιχειρήσεως, δεν αναιρούν τη διαπίστωση αυτή.

344 Πρώτον, όσον αφορά το επιχείρημα της Siemens ότι ο χαρακτηρισμός της ABB ως πρωτοστατούσας επιχείρησης προσκρούει στον χαρακτηρισμό της ίδιας ως τέτοιας, το επιχείρημα αυτό στηρίζεται στην εσφαλμένη παραδοχή ότι μία μόνον επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί ως πρωτοστατούσα στο πλαίσιο συμπράξεως.

345 Συγκεκριμένα, κατά τη νομολογία, είναι βεβαίως δυνατόν να χαρακτηριστούν ως πρωτοστατούσες δύο ή και περισσότερες επιχειρήσεις ταυτοχρόνως, ιδίως στην περίπτωση των συμπράξεων με μεγάλο αριθμό μετεχόντων, όπως ήταν η σύμπραξη με αντικείμενο τα έργα EMMA τουλάχιστον κατά την πρώτη φάση της λειτουργίας της (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Πρωτοδικείου BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψεις 439 και 440, και της 26ης Απριλίου 2007, Τ-109/02, Τ-118/02, Τ-122/02, Τ-125/02, Τ-126/02, Τ-128/02, Τ-129/02, Τ-132/02 και Τ-136/02, Bolloré κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-947, σκέψη 561 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

346 Επομένως, ακόμη και αν η ABB πρέπει να χαρακτηριστεί ως πρωτοστατούσα επιχείρηση στη σύμπραξη με αντικείμενο τα έργα EMMA, τούτο δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί και η Siemens να χαρακτηριστεί ως τέτοια επιχείρηση.

Επί του επιχειρήματος περί άνισης μεταχειρίσεως της Siemens σε σχέση με την ABB

347 Εν συνεχεία, πρέπει να εξεταστεί το επιχείρημα της Siemens ότι η Επιτροπή, χαρακτηρίζοντας αυτήν ως πρωτοστατούσα επιχείρηση, αντί της ABB, παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, διότι η ABB ενήργησε ως υποκινήτρια και ως πρωτοστατούσα επιχείρηση. Το επιχείρημα αυτό είναι απορριπτέο για δύο λόγους.

348 Αφενός, όσον αφορά το ότι η ABB είχε τον ρόλο του υποκινητή, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τη διατύπωση του σημείου 2, τρίτη περίπτωση, των κατευθυντήριων γραμμών, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ επιχειρήσεως που «πρωτοστατεί» στην παράβαση και επιχειρήσεως που έχει «προτρέψει» άλλες επιχειρήσεις να μετάσχουν σε αυτή. Συγκεκριμένα, ενώ ο ρόλος του υποκινητή αφορά το χρονικό σημείο της συστάσεως ή της διευρύνσεως μιας συμπράξεως, ο ρόλος της πρωτοστατούσας επιχειρήσεως αφορά τη λειτουργία της εν λόγω συμπράξεως (απόφαση BASF κατά Επιτροπής, σκέψη 311 ανωτέρω, σκέψη 316). Επομένως, η πρωτοστατούσα στην παράβαση επιχείρηση και η υποκινήτρια της παραβάσεως δεν βρίσκονται σε όμοια κατάσταση, οπότε, ακόμη και αν γινόταν δεκτό ότι η Επιτροπή εσφαλμένως παρέλειψε να χαρακτηρίσει την ABB ως υποκινήτρια της συμπράξεως, η διαφορετική μεταχείριση της επιχειρήσεως αυτής σε σχέση με τη Siemens δεν θα συνιστούσε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

349 Αφετέρου, δεν υποστηρίχθηκε ούτε αποδείχθηκε ότι η ABB ασκούσε γραμματειακά καθήκοντα εντός της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως ή ότι αναλάμβανε μόνη αυτή, κατά τρόπο πάγιο και διαρκή, εργασίες που συνήθως περιλαμβάνονται στα καθήκοντα. Εξάλλου, μολονότι δεν αμφισβητείται, ούτε καν από την Επιτροπή, ότι η ABB διαδραμάτισε «σημαντικό ρόλο» στο πλαίσιο της συμπράξεως, εντούτοις δεν αποδείχθηκε ότι ο ρόλος αυτός ήταν συγκρίσιμος, από απόψεως λειτουργίας της συμπράξεως, προς τον ρόλο που διαδραμάτισαν η Siemens και η Alstom ή η Areva, οι οποίες που ασκούσαν γραμματειακά καθήκοντα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως.

350 Τα επιχειρήματα της Siemens δεν αρκούν προς ανατροπή της διαπιστώσεως αυτής.

351 Πρώτον, η επισήμανση της Siemens όσον αφορά τον ρόλο που είχε η ABB στο πλαίσιο της συμπράξεως με αντικείμενο τους προμονωμένους σωλήνες στα τέλη της δεκαετίας του 1980 δεν έχει σχέση με το αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως –εκτός του ότι, όπως ορθώς δέχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, η ABB πρέπει να χαρακτηριστεί υπότροπος όσον αφορά τις συμπράξεις.

352 Δεύτερον, τα στοιχεία της δικογραφίας που επικαλείται η Siemens δεν αρκούν προς στήριξη της θέσεώς της ότι η ABB έπρεπε να χαρακτηριστεί ως πρωτοστατούσα επιχείρηση στο πλαίσιο της συμπράξεως.

353 Συγκεκριμένα, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει Siemens, το γεγονός ότι η απόφαση περί συμμετοχής της ABB στη σύμπραξη ενδεχομένως ελήφθη στο ανώτερο δυνατό επίπεδο εντός της επιχειρήσεως αυτής, ακόμη και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένο, ουδόλως επιβεβαιώνει τον ηγετικό ρόλο της ABB στο πλαίσιο της συμπράξεως. Το ίδιο ισχύει και για το ότι δύο εργαζόμενοι της ABB υπήρξαν διαδοχικώς, σύμφωνα με τα στοιχεία του M., «European speaker». Το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι η εν λόγω επιχείρηση πρωτοστατούσε στο πλαίσιο της συμπράξεως. Τονίζεται, συναφώς, ότι η φύση των καθηκόντων του «European speaker» δεν συνάγεται από τα έγγραφα της δικογραφίας ούτε, ειδικότερα από τα δικόγραφα της Siemens. Επιπλέον, το γεγονός ότι στη συμφωνία GQ και στη συμφωνία EQ δεν υπάρχει μνεία όσον αφορά τη θέση αυτή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα καθήκοντα του «European speaker» δεν ήταν ιδιαίτερα σημαντικά για τη λειτουργία της συμπράξεως.

354 Ομοίως, μολονότι στην υποσημείωση 153 της προσβαλλομένης αποφάσεως γίνεται αναφορά, όπως προβάλλει η Siemens, σε δήλωση της Areva σύμφωνα με την οποία η ABB προήδρευε στις συναντήσεις σε επίπεδο διευθύνσεως, εντούτοις από το γεγονός ότι η εν λόγω υποσημείωση έχει ενταχθεί στην αιτιολογική σκέψη 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως και από τη διατύπωση της δηλώσεως της Areva προκύπτει προδήλως ότι η δήλωση αυτή αφορά μόνον το διάστημα από το 2002 έως το 2004. Η Επιτροπή δεν προσάπτει στη Siemens ότι εκτελούσε γραμματειακά καθήκοντα στο πλαίσιο συμπράξεως κατά το σχετικά σύντομο αυτό χρονικό διάστημα –άλλωστε, τα καθήκοντα αυτά εκτελούσαν κατά το διάστημα αυτό η Alstom ή η Areva. Πάντως, ακόμη και αν αποδεικνύονταν ότι η ABB προήδρευε στις συναντήσεις σε επίπεδο διευθύνσεως επί χρονικό διάστημα μόλις δύο ετών, κατά το οποίο καθήκοντα γραμματέως ασκούσαν η Alstom ή η Areva, η Siemens δεν αναφέρει πώς είναι δυνατόν το γεγονός αυτό να καθιστά τον ρόλο της ABB συγκρίσιμο προς αυτόν της Siemens, η οποία επί έντεκα και πλέον έτη είχε αναλάβει γραμματειακά καθήκοντα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως.

355 Το γεγονός που επισημαίνει η Siemens, ότι η ABB και η Alstom αποφάσισαν το 2000 να αποκλείσουν τη VA Tech από τη σύμπραξη, διά της διοργανώσεως «βραδιάς αποχαιρετισμού», δεν αποδεικνύει ότι η ABB ήταν πρωτοστατούσα επιχείρηση. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι, κατόπιν της συγκεντρώσεως που πραγματοποιήθηκε εντός της επίμαχης αγοράς, στη σύμπραξη συνέχισαν να μετέχουν τρεις μόνον ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, μετά τη διακοπή της συμμετοχής της Siemens, δεν μπορεί να γίνει λόγος για πρωτοστατούσα επιχείρηση όταν δύο εκ των επιχειρήσεων αυτών συμμαχούν εναντίον της τρίτης.

356 Τέλος, το επιχείρημα της Siemens ότι η ABB διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο κατά την οργάνωση και την εφαρμογή αντιποίνων κατά της Siemens μετά την αποχώρηση της εν λόγω εταιρίας δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Συγκεκριμένα, ούτε από την αιτιολογική σκέψη 169 της προσβαλλομένης αποφάσεως ούτε από την εκεί παρατιθέμενη δήλωση του Μ. προκύπτει οποιαδήποτε ένδειξη περί καθοριστικού ρόλου της ABB κατά την οργάνωση και εφαρμογή αντιποίνων.

357 Επομένως, η Siemens δεν απέδειξε ότι η ABB βρισκόταν σε κατάσταση συγκρίσιμη προς τη δική της, όσον αφορά την ιδιότητα της πρωτοστατούσας επιχειρήσεως, και, ως εκ τούτου, κρίνεται δικαιολογημένη η διαφορετική μεταχείρισή τους.

358 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή κακώς δεν χαρακτήρισε την ABB ως πρωτοστατούσα επιχείρηση, παρά τον σημαντικό ρόλο της επιχειρήσεως αυτής στο πλαίσιο της συμπράξεως, η άνιση αυτή μεταχείριση προς όφελος τρίτου δεν δικαιολογεί να γίνει δεκτός ο λόγος ακυρώσεως που προέβαλε η Siemens. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ή της απαγορεύσεως των διακρίσεων πρέπει να συνδυάζεται με την τήρηση της αρχής της νομιμότητας, σύμφωνα με την οποία κανείς δεν μπορεί να επικαλείται υπέρ αυτού παρανομία που διαπράχθηκε προς όφελος τρίτου (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Οκτωβρίου 1984, 188/83, Witte κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1984, σ. 3465, σκέψη 15· αποφάσεις του Πρωτοδικείου SCA Holding κατά Επιτροπής,

σκέψη 184 ανωτέρω, σκέψη 160, της 14ης Μαΐου 1998, T-347/94, Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1751, σκέψη 334, και LR AF 1998 κατά Επιτροπής, σκέψη 87 ανωτέρω, σκέψη 367).

359 Όπως, όμως, προαναφέρθηκε με τις σκέψεις 339 έως 342 ανωτέρω, η Επιτροπή ορθώς έκρινε ότι η Siemens πρωτοστατούσε στη σύμπραξη. Επομένως, δεδομένου ότι αυτό που ζητεί η Siemens με την επιχειρηματολογία της είναι η κατά παράβαση του νόμου μη προσαύξηση του προστίμου, η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή (βλ., συναφώς, αποφάσεις Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, σκέψη 358 ανωτέρω, σκέψη 334, και SCA Holding κατά Επιτροπής, σκέψη 184 ανωτέρω, σκέψη 160).

360 Επομένως, είναι απορριπτέες οι αιτιάσεις που προβάλλει η Siemens, υποστηρίζοντας ότι δεν πρωτοστατούσε αυτή στη σύμπραξη και ότι η ABB έπρεπε να χαρακτηριστεί ως υποκινήτρια ή ως πρωτοστατούσα επιχείρηση στο πλαίσιο της συμπράξεως.

2. Επί της τρίτης αιτιάσεως, περί υπερβολικής προσαυξήσεως του βασικού ποσού του επιβληθέντος στη Siemens προστίμου, λόγω του χαρακτηρισμού της ως πρωτοστατούσας επιχειρήσεως.

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

361 Η Siemens προβάλλει, επικουρικώς, ότι, ακόμη και αν η προσωρινή άσκηση γραμματειακών καθηκόντων δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό της ως πρωτοστατούσας επιχειρήσεως, η κατά 50 % προσαύξηση που εφάρμοσε η Επιτροπή ως προς αυτήν είναι υπερβολική και συνιστά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της

αναλογικότητας. Η Siemens, επικαλούμενη την προγενέστερη πρακτική της Επιτροπής κατά τη λήψη αποφάσεως, υποστηρίζει ότι η κατά 50 % προσαύξηση του βασικού ποσού του προστίμου προϋποθέτει τη συνδρομή άλλων επιβαρυντικών περιστάσεων, πέραν του γεγονότος ότι η συγκεκριμένη επιχείρηση ασκούσε απλώς γραμματειακά καθήκοντα. Ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να μειώσει σημαντικά την επιβληθείσα προσαύξηση, στο πλαίσιο της πλήρους αρμοδιότητάς του.

362 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

363 Καταρχάς, το επιχείρημα ότι η προσαύξηση κατά 50 % είναι ανώτερη της γενικώς εφαρμοζομένης σε άλλες αποφάσεις της Επιτροπής προσαυξήσεως δεν θεμελιώνει παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας (απόφαση Bolloré κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 345 ανωτέρω, σκέψη 579· συναφώς, βλ., επίσης, απόφαση ADM, σκέψη 337 ανωτέρω, σκέψη 248).

364 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή διαθέτει διακριτική ευχέρεια κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου και δεν υποχρεούται να εφαρμόζει προς τούτο συγκεκριμένο μαθηματικό τύπο (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, Τ-150/89, Martinelli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1165, σκέψη 59, της 14ης Μαΐου 1998, Τ-352/94, Mo och Domsjö κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1989, σκέψη 268, και Bolloré κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 345 ανωτέρω, σκέψη 580). Επομένως, η Siemens δεν μπορεί να αντλήσει επιχειρήματα, προς στήριξη της αιτιάσεως περί παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας, από τις προσαυξήσεις που επέβαλε η Επιτροπή στο πλαίσιο άλλων υποθέσεων.

365 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα της Siemens ότι η κατά 50 % προσαύξηση του προστίμου λόγω του χαρακτηρισμού της ως πρωτοστατούσας επιχειρήσεως παραβιάζει και την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, στον βαθμό που η ABB αποτελούσε κινητήριο δύναμη της συμπράξεως, υπενθυμίζεται ότι, όπως διαπιστώθηκε με τις σκέψεις 352 έως 357 ανωτέρω, η Siemens δεν απέδειξε, βάσει των εγγράφων της δικογραφίας, ότι ο ρόλος της ABB έπρεπε να χαρακτηριστεί ομοίως με τον δικό της. Ειδικότερα, το επιχείρημα ότι η ABB ήταν η κινητήριος δύναμη της συμπράξεως δεν τεκμηριώνεται από κανένα στοιχείο. Επομένως, δεδομένου ότι η ABB και η Siemens δεν βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να τις μεταχειριστεί κατά τον ίδιο τρόπο.

366 Εξάλλου, ακόμη και αν ευσταθούσε το επιχείρημα της Siemens ότι η Επιτροπή όφειλε να αξιολογήσει ομοίως τον ρόλο της ABB, ως κινητήριας δύναμης της συμπράξεως, και τον ρόλο της Siemens, η άνιση μεταχείριση προς όφελος τρίτου δεν δικαιολογεί να γίνει δεκτός ο προβαλλόμενος από τη Siemens λόγος ακυρώσεως. Συγκεκριμένα, όπως υπενθυμίζεται με τη σκέψη 358 ανωτέρω, η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ή της απαγορεύσεως των διακρίσεων πρέπει να συνδυάζεται με την τήρηση της αρχής της νομιμότητας, σύμφωνα με την οποία κανείς δεν μπορεί να επικαλείται υπέρ αυτού παρανομία που διαπράχθηκε προς όφελος τρίτου.

367 Τρίτον, όσον αφορά τον αναλογικό χαρακτήρα της προσαυξήσεως που επιβλήθηκε στη Siemens λόγω του χαρακτηρισμού της ως πρωτοστατούσας, από τη νομολογία προκύπτει ότι επιχείρηση που χαρακτηρίζεται ως επικεφαλής της συμπράξεως φέρει ιδιαίτερη ευθύνη σε σχέση με τις λοιπές επιχειρήσεις (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου IAZ International Belgium κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 337 ανωτέρω, σκέψεις 57 και 58, και της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-298/98 P, Finnboard κατά

Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-10157, σκέψη 45· απόφαση Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, σκέψη 358 ανωτέρω, σκέψη 291).

368 Εν προκειμένω, λόγω της σημασίας των γραμματειακών καθηκόντων που είχε αναλάβει η Siemens στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως, όπως αυτά περιγράφονται με τις σκέψεις 338, 340 και 342 ανωτέρω, η κατά 50 % προσαύξηση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως δυσανάλογη.

369 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η τρίτη αιτίαση και, κατά συνέπεια, το τέταρτο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως.

Ε — *Επί του πέμπτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως συνιστάμενη στη μη μείωση του προστίμου κατ' εφαρμογήν της ανακοινώσεως περί συνεργασίας*

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

370 Η Siemens προβάλλει ότι κακώς η Επιτροπή δεν μείωσε το πρόστιμο κατ' εφαρμογήν της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Προβάλλει ότι προσκόμισε σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία, όπως στοιχεία σχετικά με συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως, ένα ανακτηθέν αρχείο, μια επιστολή δικηγόρου σχετικά με

τη λειτουργία της συμπράξεως από το 2002 έως το 2004, το αποτέλεσμα του εσωτερικού ελέγχου που διεξήγαγε η Siemens το 2005 και τις μαρτυρίες των πρώην εργαζομένων της Tr., E. και Sch.

371 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Siemens.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

372 Κατά την παράγραφο 21 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η επιχείρηση, για να ζητήσει μείωση του προστίμου, πρέπει μεταξύ άλλων να υποβάλει στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πιθανολογούμενη παράβαση, τα οποία έχουν πρόσθετη αποδεικτική αξία σε σχέση με αυτά που έχει ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή.

373 Κατά την παράγραφο 22 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η έννοια της «προστιθέμενης [αποδεικτικής] αξίας» αποδίδει το μέτρο κατά το οποίο τα υποβληθέντα αποδεικτικά στοιχεία ενισχύουν, ως εκ της φύσεώς τους και/ή της ακρίβειάς τους τη δυνατότητα της Επιτροπής να αποδείξει τα εν λόγω περιστατικά.

374 Κατά τη νομολογία, η μείωση των προστίμων σε περίπτωση συνεργασίας των επιχειρήσεων που μετείχαν σε παραβάσεις του κοινοτικού δίκαίου του ανταγωνισμού θεμελιώνεται στην εκτίμηση ότι η συνεργασία αυτή διευκολύνει την Επιτροπή στη διαπίστωση της παραβάσεως και, ενδεχομένως, στον τερματισμό της (απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 285 ανωτέρω, σκέψη 399· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής,

Συλλογή 1998, σ. II-1129, σκέψη 325, T-338/94, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1617, σκέψη 363, και Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, σκέψη 358 ανωτέρω, σκέψη 330).

375 Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 29 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η εν λόγω ανακοίνωση δημιουργεί δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να ενημερώσουν την Επιτροπή για την ύπαρξη συμπράξεως. Λόγω της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης την οποία έχουν αντλήσει από την ως άνω ανακοίνωση οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να συνεργασθούν με την Επιτροπή, η Επιτροπή υποχρεούται, ως εκ τούτου, να συμμορφωθεί προς την εν λόγω ανακοίνωση κατά την εκτίμηση της συνεργασίας της Siemens ενόψει του καθορισμού του επιβλητέου σε αυτήν προστίμου (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2006, T-26/02, Daiichi Pharmaceutical κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-713, σκέψη 147 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

376 Εντός των ορίων που χαράσσει η εν λόγω ανακοίνωση, η Επιτροπή διαθέτει, πάντως, διακριτική ευχέρεια όταν εκτιμά αν τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει οικειοθελώς προσκομίσει μια επιχείρηση διαθέτουν πρόσθετη αποδεικτική αξία κατά την έννοια της παραγράφου 22 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας και αν πρέπει να μειωθεί το πρόστιμο της επιχειρήσεως αυτής κατ' εφαρμογήν της εν λόγω ανακοινώσεως αυτής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 285 ανωτέρω, σκέψεις 393 και 394, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-5169, σκέψη 532). Η εκτίμηση αυτή υπόκειται σε περιορισμένο δικαστικό έλεγχο.

377 Εν προκειμένω, πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί αν η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, κρίνοντας ότι οι δηλώσεις της Siemens για τις οποίες γίνεται λόγος στις αιτιολογικές σκέψεις 533 έως 536 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν διαθέτουν ιδιαίτερη πρόσθετη αποδεικτική αξία.

378 Όσον αφορά τις δηλώσεις αυτές, τονίζεται, καταρχάς, ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που προσκόμισε η Siemens από τις 28 Μαΐου 2004, όταν υπέβαλε αίτηση υπαγωγής στην ανακοίνωση περί συνεργασίας, έως την ανακοίνωση αιτιάσεων, στο τέλος Απριλίου του 2006, αφορούν μόνον τη δεύτερη φάση της συμμετοχής της στη σύμπραξη, δηλαδή το διάστημα από το 2002 έως το 2004. Αντιθέτως, η Siemens ουδέν ανέφερε, έως την ανακοίνωση αιτιάσεων, σχετικά με τη συμμετοχή της στην παράβαση από το 1988 έως το 1999.

379 Τονίζεται, εξάλλου, ότι, καθ' όλη τη συνεργασία της με την Επιτροπή, η Siemens παγίως αμφισβητούσε ότι οι συμφωνίες στις οποίες μετείχε είχαν ως αντικείμενο τα έργα ΕΜΜΑ εντός του ΕΟΧ ή ότι είχαν επιπτώσεις εντός του ΕΟΧ. Τούτο εμφαίνει ότι η Siemens, αντί να επιδείξει πνεύμα συνεργασίας, επιδίωκε μάλλον να αποκρύψει, στο μέτρο του δυνατού, το πραγματικό περιεχόμενο των συμφωνιών αυτών που απέδειξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση.

380 Ωστόσο, η επιβαλλόμενη από την παράγραφο 11 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας προϋπόθεση περί πλήρους συνεργασίας ισχύει μόνον ως προς τις αιτήσεις απαλλαγής από το πρόστιμο και όχι στις αιτήσεις επιείκειας, όπως προκύπτει από την παράγραφο 20 της ανακοινώσεως αυτής. Επομένως, η πρόδηλη έλλειψη ειλικρίνειας στις δηλώσεις της Siemens δεν εμποδίζει τη μείωση του προστίμου, εφόσον αυτή έχει προσκομίσει, σύμφωνα με την παράγραφο 21 της εν λόγω ανακοινώσεως, στοιχεία με σημαντική πρόσθετη αποδεικτική αξία.

381 Όσον αφορά την πρόσθετη αποδεικτική αξία των στοιχείων που προσκόμισε, η Siemens επισημαίνει, πρώτον, ότι, με το από 28 Μαΐου 2004 έγγραφό της, περιέγραψε «με περισσότερες λεπτομέρειες σειρά συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως».

382 Τονίζεται, συναφώς, ότι, με την από 28 Μαΐου 2004 αίτησή της υπαγωγής στην ανακοίνωση περί συνεργασίας, η Siemens παραδέχθηκε ότι οι εργαζόμενοί της R., S. και

Ze. είχαν από τις αρχές του 2002, επαφές με τις ABB, Alstom ή Areva και τον όμιλο VA Tech και ότι η Siemens προσκόμισε μη οριστικό κατάλογο συναντήσεων σε επίπεδο διευθύνσεως και σε επίπεδο λειτουργίας. Επισήμανε, ωστόσο, ότι αντικείμενο των επαφών αυτών ήταν το «benchmarking» –δηλαδή η αλληλοενημέρωση σχετικά με αποτελεσματικές πρακτικές προς αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του συγκεκριμένου τομέα– και η συζήτηση σχετικά με τη δυνατότητα συνεργασίας όσον αφορά κοινές προμήθειες ή ανταλλαγή βασικών προϊόντων. Εξάλλου, η Siemens παραδέχθηκε επίσης ότι κατά τις συναντήσεις αυτές έγιναν συζητήσεις για πολύ μικρό αριθμό συγκεκριμένων έργων. Επισήμανε, ωστόσο, ότι επρόκειτο μόνο για διεθνή έργα, μη σχετιζόμενα με τον ΕΟΧ. Επιπλέον, για τα έργα αυτά δεν υπήρξαν συμφωνίες επί των τιμών, αλλά μόνον έκκληση για «εύλογη» συμπεριφορά των κατασκευαστών όσον αφορά το ύψος των προσφορών τους.

383 Τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πιθανολογούμενη παράβαση», κατά την έννοια της παραγράφου 21 της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, διότι αφορούν ήσσονος σημασίας επαφές μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών ΕΜΜΑ. Επιπλέον, η Επιτροπή, όμως επισήμανε με την αιτιολογική σκέψη 534 της προσβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς να αντικρουσθεί από τη Siemens, γνώριζε ήδη για τις εν λόγω συναντήσεις, καθώς και για τους μετέχοντες σε αυτές.

384 Δεύτερον, η Siemens προβάλλει ότι αποκωδικοποίησε και έθεσε υπόψη της Επιτροπής ορισμένα δεδομένα.

385 Τονίζεται, συναφώς, ότι με το από 23 Ιουλίου 2004 έγγραφό της, η Siemens προσκόμισε διάφορα έγγραφα. Πρώτον, προσκόμισε κατάλογο των έργων ΕΜΜΑ για τα οποία έπρεπε να υποβληθούν προσφορές το 2002 και το 2003 και τα οποία ευρίσκονταν αποκλειστικά εκτός του ΕΟΧ, με αναγραφή του κατασκευαστή στον οποίον ανατέθηκαν, ο δε κατάλογος αυτός ανακτήθηκε από αρχείο κατασχεθέν κατά τους επιτόπιους ελέγχους που διενήργησε η Επιτροπή στις εγκαταστάσεις της. Δεύτερον, προσκόμισε κατάλογο των τηλεφωνικών κλήσεων που πραγματοποιήθηκαν από τις 22 Απριλίου έως τις 22 Μαΐου 2004, μέσω της κάρτας SIM του εργαζομένου της Ze.

Τρίτον, προσκόμισε διάφορα έγγραφα που εντοπίστηκαν στον φορητό υπολογιστή του Ze., στα οποία γινόταν λόγος για δυνατότητα διμερούς συνεργασίας με άλλους κατασκευαστές ΕΜΜΑ.

386 Ο κατάλογος των έργων δεν περιέχει κανένα έργο ΕΜΜΑ στην Ευρώπη και, συνεπώς, δεν παρέχει στοιχεία σχετικά με τις επιπτώσεις της συμπράξεως εντός του ΕΟΧ. Ο δε κατάλογος των τηλεφωνικών κλήσεων περιέχει μόνον την ημερομηνία, την ώρα και τη διάρκεια των εξερχομένων κλήσεων, καθώς και τον κληθέντα αριθμό. Εξάλλου, η Siemens δεν ανέφερε πώς ο κατάλογος αυτός μπορεί να χρησιμεύσει στην Επιτροπή για την απόδειξη της υπάρξεως συμπράξεως –δεδομένου, κατά μείζονα λόγο, ότι αφορά χρονικό διάστημα (Απρίλιος-Μάιος 2004) κατά το οποίο η Siemens υποστηρίζει ότι η σύμπραξη είχε παύσει. Τέλος, τα έγγραφα που προέρχονται από τον φορητό υπολογιστή του Ze. αφορούν ήσσονος μόνο σημασίας σχέδια συνεργασίας χωρίς να σχετίζονται με την επίμαχη σύμπραξη, όπως, π.χ., τις δραστηριότητες στο πλαίσιο του benchmarking και το ενδεχόμενο σχηματισμού κοινοπραξίας για ορισμένα έργα.

387 Επομένως, κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να ενισχύσει τη δυνατότητα της Επιτροπής να αποδείξει την ύπαρξη της συμπράξεως.

388 Τρίτον, η Siemens προβάλλει ότι απέστειλε επιστολή καταρτισθείσα εξ ονόματος των πρώην εργαζομένων της που μετείχαν στη σύμπραξη, όπου περιέγραφε «λεπτομερώς» τον τρόπο λειτουργίας της συμπράξεως» και απαριθμούσε «με σχολαστικότητα τις συμφωνίες με αντικείμενο διάφορα [σχετικά με ΕΜΜΑ] έργα εντός του ΕΟΧ». Η Siemens θεωρεί ότι στο έγγραφο αυτό «καταγράφονται με ακρίβεια οι συμφωνίες που συνάφθηκαν μεταξύ 2002 και 2004».

389 Συναφώς, επισημαίνεται ότι στις 7 Δεκεμβρίου 2004 η Siemens όντως έθεσε υπόψη της Επιτροπής επιστολή της 25ης Νοεμβρίου 2004, καταρτισθείσα από τον νομικό

σύμβουλο πρώην συνεργατών της, μη κατονομαζόμενων. Η Siemens υποθέτει ότι πρόκειται για τους R., S. και/ή Z., οι οποίοι, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή, την εκπροσωπούσαν στη σύμπραξη κατά τη δεύτερη φάση της συμμετοχής της σε αυτή. Στην επιστολή αυτή συνοψίζονται οι δηλώσεις των εργαζομένων αυτών και αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι, κατά τις συναντήσεις που διεξήχθησαν από το τέλος του Οκτωβρίου του 2002 με τις ABB, Alstom και τον όμιλο VA Tech, συζητήθηκαν έργα ΕΜΜΑ εντός της κοινής αγοράς, με σκοπό τον συντονισμό των ενεργειών τους, τη σύναψη συμφωνιών και τον καθορισμό των τιμών, ότι η Alstom είχε αναλάβει τη γραμματειακή υποστήριξη και ότι οι επαφές πραγματοποιούνταν τηλεφωνικώς, με τηλεομοιοτυπία ή με κωδικοποιημένες ηλεκτρονικές επιστολές. Με το από 7 Δεκεμβρίου 2004 διαβιβαστικό έγγραφό της, η Siemens ανέφερε ότι, βάσει του περιεχομένου της προαναφερθείσας επιστολής, οι παλαιότερες δηλώσεις της ήταν ενδεχομένως ελλιπείς ή ακόμη και εσφαλμένες. Διευκρίνισε, επίσης, ότι, αντιθέτως προς ό,τι προβάλλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, τα «γνωστοποιηθέντα στοιχεία δεν ήταν πολύ λεπτομερή».

390 Τα πληροφοριακά αυτά στοιχεία, μολονότι έχουν κάποια αποδεικτική αξία όσον αφορά την παράβαση –η Επιτροπή παραθέτει την επιστολή της 25ης Νοεμβρίου 2004 στην υποσημείωση 153 της προσβαλλομένης αποφάσεως προς επιβεβαίωση του ότι, μετά την αποχώρηση της Siemens το 1999, η Alstom ή Areva ασκούσε γραμματειακά καθήκοντα εντός της ευρωπαϊκής ομάδας της συμπράξεως– εντούτοις, επιβεβαιώνουν απλώς τα στοιχεία που ήδη είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή. Συγκεκριμένα, η Areva είχε παραδεχθεί, με έγγραφο που διαβιβάστηκε στην Επιτροπή με τηλεομοιοτυπία στις 25 Μαΐου 2004, ότι ασκούσε τα καθήκοντα αυτά. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που παρέσχε η Siemens έχουν σημαντική πρόσθετη αποδεικτική αξία σε σχέση με τα στοιχεία που είχε ήδη στη διάθεσή της η Επιτροπή.

391 Τέταρτον, η Siemens προβάλλει ότι ανέλυσε την κατάσταση του ανταγωνισμού στις κύριες αγορές της Ένωσης, υποβάλλοντας τα συμπεράσματά της στην Επιτροπή, και ότι καμία άλλη επιχείρηση δεν προσκόμισε τόσο λεπτομερή στοιχεία σχετικά με το πλαίσιο της αγοράς και του ανταγωνισμού.

392 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι στις 4 Ιουλίου 2005 η Siemens υπέβαλε στην Επιτροπή έγγραφο με το οποίο συνόψιζε τα πορίσματα εσωτερικού ελέγχου. Επισήμανε ότι, κατά τον έλεγχο αυτόν, ελέγχθηκαν όλα τα έργα EMMA που είχε υλοποιήσει στην Ευρώπη από τον Ιανουάριο του 2000 έως τον Απρίλιο 2004, υπό το πρίσμα της τηρήσεως των διατάξεων περί συμπράξεων. Κατά τη Siemens, παρά τις σημαντικές προσπάθειές της, ο έλεγχος αυτός δεν κατέληξε σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, ικανά να επιβεβαιώσουν τις αιτιάσεις της Επιτροπής, καθιστώντας δυνατή τη διαπίστωση παρανομιών που τεκμηριώνουν την ύπαρξη συμφωνιών μεταξύ ανταγωνιστών με αντικείμενο συγκεκριμένα έργα εντός της Ένωσης.

393 Επομένως, τα στοιχεία που διαβίβασε η Siemens στις 4 Ιουλίου 2005 στερούνται αποδεικτικής αξίας. Ειδικότερα, τα «λεπτομερή πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με το πλαίσιο της αγοράς και του ανταγωνισμού» δεν ενίσχυσαν τη δυνατότητα της Επιτροπής να αποδείξει τη διαπιστωθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση παράβαση και, ως εκ τούτου, δεν διαθέτουν σημαντική πρόσθετη αποδεικτική αξία.

394 Πέμπτον, η Siemens προβάλλει ότι προσκόμισε στην Επιτροπή τις μαρτυρίες των πρώην εργαζομένων της Tr., E. και Sch., οι οποίες περιείχαν λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας GQ και τον ρόλο της ABB στο πλαίσιο της συμπράξεως.

395 Σημειωτέον, συναφώς, ότι, η Siemens διαβίβασε στην Επιτροπή, συνημμένα σε έγγραφο της 7ης Αυγούστου 2006, τα πρακτικά από τις μαρτυρικές καταθέσεις των πρώην εργαζομένων της Tr., E. και Sch. Με το εν λόγω έγγραφο, ο νομικός σύμβουλος της Siemens συνόψιζε την ουσία των εν λόγω καταθέσεων. Ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι η εταιρία BBC, κατόπιν ABB, είχε την πρωτοβουλία για τη σύναψη της συμφωνίας GQ και αποτέλεσε την κινητήριο δύναμη κατά τις προκαταρκτικές συζητήσεις μεταξύ των Ευρωπαίων κατασκευαστών, ότι η συμφωνία GQ αφορούσε τις αγορές της Μέσης Ανατολής και όχι ευρωπαϊκά έργα, ότι η Siemens αποσύρθηκε από τη συμφωνία GQ στο τέλος του 1998 ή, το αργότερο, στις αρχές του 1999, και ότι η σύμπραξη στην οποία η Siemens μετέσχε μεταξύ 2002 και 2004 δεν είχε καμία σχέση με τη σύμπραξη που στηριζόταν στη συμφωνία GQ.

396 Επισημαίνεται ότι τα πληροφοριακά αυτά στοιχεία τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής πλέον των τριών μηνών μετά την ανακοίνωση αιτιάσεων του Απριλίου του 2006, με την οποία η Επιτροπή είχε ήδη γνωστοποιήσει τα αποδεικτικά στοιχεία που είχε στη διάθεσή της σχετικά με την προσαπτόμενη στους κατασκευαστές EMMA παράβαση. Εξάλλου, το μόνο νέο στοιχείο που φαίνεται να προκύπτει από όλες αυτές τις μαρτυρίες είναι το ότι η ABB ενήργησε ως υποκινήτρια και αποτέλεσε την κινητήριο δύναμη για τη σύναψη της συμφωνίας GQ. Όπως, όμως, διαπιστώθηκε με τις σκέψεις 350 έως 357 ανωτέρω, το επιχείρημα αυτό δεν τεκμηριώνεται από άλλα στοιχεία της δικογραφίας. Επομένως, οι μαρτυρίες των Tr., E. και Sch. δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως στοιχεία που ενίσχυσαν τη δυνατότητα της Επιτροπής να αποδείξει την παράβαση που διαπιστώθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση και, συνεπώς, δεν διαθέτουν σημαντική πρόσθετη αποδεικτική αξία.

397 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η άρνηση της Επιτροπής να μειώσει το επιβληθέν στη Siemens πρόστιμο δεν είναι αντίθετη προς την ανακοίνωση περί συνεργασίας. Επομένως, το πέμπτο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως κρίνεται απορριπτέο.

ΣΤ — *Επί του έκτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται ότι η ΓΔ «Ανταγωνισμός» έφερε το Σώμα των επιτρόπων προ τετελεσμένων*

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

398 Η Siemens επικρίνει το γεγονός ότι, την προηγουμένη της αποφάσεως του Σώματος των επιτρόπων επί της υπό κρίση υποθέσεως, ορισμένα μέσα ενημέρωσης έκαναν λόγο για επιβολή πολύ μεγάλου προστίμου στις εμπλεκόμενες στην πιθανολογούμενη σύμπραξη, αναφέροντας επακριβώς τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Η Siemens φρονεί ότι παραβιάστηκε έτσι η θεμελιώδης αρχή του κοινοτικού δικαίου ότι το Σώμα των επιτρόπων αποφασίζει με δική του αποκλειστικά ευθύνη και αυτοτελώς.

399 Η Επιτροπή εκφράζει τη λύπη της για το περιστατικό που αναφέρει η Siemens. Τονίζει, ωστόσο, ότι η δημοσιοποίηση αυτών των αριθμητικών στοιχείων δεν έγινε εκ προθέσεως και ότι η ίδια δεν γνώριζε καν το ζήτημα. Διενήργησε, χωρίς αποτέλεσμα, εσωτερικό έλεγχο, προς εντοπισμό της διαρροής, και, εν συνεχεία, τροποποίησε την πρακτική της κατά την έκδοση αποφάσεως, προς αποφυγή της επαναλήψεως παρόμοιου περιστατικού στο μέλλον. Όσον αφορά τη νομική εκτίμηση του ζητήματος αυτού, η Επιτροπή φρονεί ότι η πρώιμη δημοσιοποίηση τέτοιων στοιχείων δεν περιορίζει την ανεξαρτησία των επιτρόπων και ότι το εν λόγω περιστατικό δεν θέτει εν αμφιβόλω τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

400 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 287 ΕΚ, τα μέλη, οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό των οργάνων της Κοινότητας οφείλουν «να μη μεταδίδουν πληροφορίες που αποτελούν εκ φύσεως επαγγελματικά απόρρητα, ιδίως πληροφορίες σχετικές με επιχειρήσεις που αφορούν τις εμπορικές τους σχέσεις και τα κοστολογικά τους στοιχεία». Η διάταξη αυτή αφορά κυρίως πληροφορίες προερχόμενες από επιχειρήσεις, πλην όμως το επίρρημα «ιδίως» εμφαίνει ότι πρόκειται για γενική αρχή που εφαρμόζεται και σε άλλες απόρρητες πληροφορίες (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Νοεμβρίου 1985, 145/83, Adams κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3539, σκέψη 34· βλ. επίσης, συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1996, T-353/94, Postbank κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-921, σκέψη 86).

401 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, πριν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, ουσιώδη στοιχεία του σχεδίου της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα οποία είχαν υποβληθεί προς τελική έγκριση στο Σώμα των επιτρόπων, διέρρευσαν σε πρακτορείο ειδήσεων. Συγκεκριμένα, στις 23 Ιανουαρίου 2007, την προηγουμένη της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, και ώρα 19:00 περίπου το εν λόγω πρακτορείο δημοσίευσε ακριβείς πληροφορίες σχετικά με το συνολικό ποσό των προστίμων και τα πρόστιμα που επρόκειτο να επιβληθούν ατομικά στις Siemens,

Melco και Alstom, καθώς και την πληροφορία ότι η ABB έτυχε απαλλαγής από το πρόστιμο ως πληροφοριοδότης της Επιτροπής. Η Επιτροπή ανέφερε ότι δεν κατέστη δυνατόν να εντοπίσει τον δράστη της διαρροής στον Τύπο και δεν αμφισβήτησε ότι η διαρροή προήλθε από τις υπηρεσίες της.

402 Κατά πάγια νομολογία, πλημμέλεια όπως αυτή που διαπιστώθηκε ανωτέρω μπορεί να επιφέρει την ακύρωση της σχετικής αποφάσεως αν αποδειχθεί ότι, ελλείψει αυτής της πλημμέλειας, η εν λόγω απόφαση θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο (αποφάσεις Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 336 ανωτέρω, σκέψη 91, και Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, σκέψη 174 ανωτέρω, σκέψη 29). Εν προκειμένω, όμως, η Siemens δεν προσκόμισε τέτοια απόδειξη. Πράγματι, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι, αν δεν είχαν διαρρεύσει οι επίμαχες πληροφορίες, το Σώμα των επιτρόπων θα είχε τροποποιήσει το ποσό του προστίμου ή το περιεχόμενο της προτεινόμενης απόφασης. Ειδικότερα, δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι το Σώμα των επιτρόπων ή ορισμένοι επίτροποι αισθάνθηκαν ότι δεσμεύονται από τα δημοσιευθέντα στον Τύπο στοιχεία του σχεδίου της αποφάσεως ή ότι δεν μπορούν να διαφοροποιήσουν τα στοιχεία αυτά.

403 Επομένως, το σκέλος αυτό του τρίτου λόγου ακυρώσεως είναι επίσης απορριπτέο. Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

404 Δεδομένης της απορρίψεως των τριών λόγων ακυρώσεως που προέβαλε η Siemens, η προσφυγή κρίνεται απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

405 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντίδικου. Δεδομένου ότι η Siemens ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει τη Siemens AG στα δικαστικά έξοδα.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 3 Μαρτίου 2011.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς ..... II - 491

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων ..... II - 496

Σκεπτικό ..... II - 497

I — Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ ..... II - 498

A — Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από «ανεπαρκή περιγραφή των προσαπτομένων παραβάσεων» ..... II - 498

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 498

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 499

B — Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με «εσφαλμένη ανάλυση των υποτιθέμενων συμφωνιών και των συνεπειών τους για την κοινή αγορά» ..... II - 499

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 500

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 501

α) Επί του βάρους αποδείξεως ..... II - 503

β) Επί της αποδεικτικής αξίας της συμφωνίας GQ και της συμφωνίας EQ ..... II - 508

γ) Επί της αποδείξεως της κοινής ρυθμίσεως ..... II - 509

Επί των δηλώσεων της ABB και του μάρτυρα M ..... II - 510

Επί των δηλώσεων της Fuji ..... II - 517

Επί των δηλώσεων της Hitachi ..... II - 521

Επί της μη αμφισβητήσεως, από την Areva, την Alstom και τον όμιλο VA Tech, της διαπιστώσεως περί υπάρξεως κοινής ρυθμίσεως ..... II - 524

Επί του καταλόγου των έργων EMMA στην Ευρώπη ..... II - 525

— Επί της προελεύσεως και της ημερομηνίας καταρτίσεως του γενικού καταλόγου, καθώς και επί του χαρακτηρισμού του ως αποδεικτικού στοιχείου ..... II - 527

— Επί του επιχειρήματος ότι τα έργα EMMA στην Ευρώπη που αναγράφονται στον γενικό κατάλογο δεν συζητήθηκαν στο πλαίσιο της συμπράξεως..... II - 528

— Επί των έργων που υποστηρίζεται ότι έχουν καταχωριστεί πλείονες φορές στον γενικό κατάλογο ή ότι δεν υλοποιήθηκαν ..... II - 531

— Επί του μικρού ποσοστού των έργων EMMA που έχουν περιληφθεί στον γενικό κατάλογο ..... II - 531

— Επί του επιχειρήματος ότι δεν ανατέθηκαν στη Siemens, στο πλαίσιο της συμπράξεως, έργα EMMA εντός του EOX ..... II - 533

— Επί της οικονομετρικής αναλύσεως που προσκόμισε η Siemens ..... II - 535

Επί των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων..... II - 537

— Επί της συμφωνίας GQ και της συμφωνίας EQ ..... II - 538

— Επί του εγγράφου που εντοπίστηκε στις εγκαταστάσεις του ομίλου VA Tech, με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC» ..... II - 542

— Επί της αλληλογραφίας της 18ης Ιανουαρίου 1999 μεταξύ των Wa., J. και B., εργαζομένων του ομίλου VA Tech..... II - 544

— Επί των έγγραφων αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με περιστατικά που συνέβησαν μεταξύ 2002 και 2004..... II - 545

δ) Συμπεράσματα επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως ..... II - 546

Επί των επιπτώσεων της συμπράξεως στον EOX ..... II - 546

Επί της αποκλειστικής προσβάσεως των Ευρωπαίων και των Ιαπώνων κατασκευαστών στις αγορές της Ευρώπης και της Ιαπωνίας αντιστοίχως ..... II - 547

Επί της προστασίας των «κατασκευαστριών χωρών» στην Ευρώπη. . II - 548

II — Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού 1/2003 ..... II - 549

A — Επί του πρώτου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, περί μη αποδείξεως της συμμετοχής στην παράβαση από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο του 1999 ..... II - 549

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 549

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 550

α) Επί της κατανομής του βάρους αποδείξεως μεταξύ της Siemens και της Επιτροπής ..... II - 551

β) Επί της αποδεικτικής αξίας των στοιχείων στα οποία η Επιτροπή στήριξε την εκτίμηση ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη την 1η Σεπτεμβρίου 1999 ..... II - 553

Επί των δηλώσεων της ABB και του M. ..... II - 554

Επί του εγγράφου με τίτλο «Σύνοψη της συζητήσεως με JJC» ..... II - 558

Επί των δηλώσεων των Areva, Melco, Fuji και Hitachi/JAEPS ..... II - 559

— Επί των δηλώσεων της Areva ..... II - 559

— Επί των δηλώσεων της Melco ..... II - 561

— Επί των δηλώσεων της Fuji ..... II - 562

— Επί των δηλώσεων της Hitachi ..... II - 563

Προσωρινή διαπίστωση ..... II - 563

γ) Επί των στοιχείων που προβάλλει η Siemens προς απόδειξη της διακοπής της συμμετοχής της στη σύμπραξη τον Απρίλιο του 1999 .... II - 564

Επί των εμπειρικών οικονομικών στοιχείων που αποδεικνύουν ότι η Siemens διέκοψε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη το αργότερο τον Απρίλιο του 1999 ..... II - 564

Επί της μαρτυρίας του Se. ..... II - 565

Επί των μαρτυριών των Tr., E. και Sch. ..... II - 566

Επί του επιχειρήματος ότι δεν αποδείχθηκε η συμμετοχή της Siemens σε συμφωνία με αντικείμενο έργα EMMA μετά τον Απρίλιο του 1999 ..... II - 569

Επί της ελλείψεως αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με συμμετοχή της Siemens σε συναντήσεις μετά τις 22 Απριλίου 1999 ..... II - 570

Β — Επί του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παραγραφή της παραβάσεως ..... II - 572

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 572

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 572

Γ — Επί του τρίτου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με μη συμμετοχή στη σύμπραξη μετά την 1η Ιανουαρίου 2004 ..... II - 578

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 578

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 578

III — Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο κατά τον υπολογισμό του προστίμου ..... II - 581

Α — Επί του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, στο πλαίσιο του οποίου υποστηρίζεται ότι το βασικό ποσό του προστίμου είναι δυσανάλογο ..... II - 582

1. Επί της πρώτης αιτιάσεως, περί μη αποδείξεως των επιπτώσεων της συμπράξεως ..... II - 582

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 582

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 583

2. Επί της δεύτερης αιτιάσεως, στο πλαίσιο της οποίας προβάλλεται ότι το βασικό ποσό του προστίμου είναι δυσανάλογο σε σχέση με την οικονομική σημασία της παραβάσεως ..... II - 585

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 585

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 585

3. Επί της τρίτης αιτιάσεως, περί κατατάξεως της Siemens σε εσφαλμένη κατηγορία ..... II - 590

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 590

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 591

Β — Επί του δεύτερου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την εφαρμογή δυσανάλογου συντελεστή αποτροπής ..... II - 594

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 594

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 596

Γ — Επί του τρίτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένο προσδιορισμό της διάρκειας της παραβάσεως ..... II - 601

Δ — Επί του τέταρτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από εσφαλμένο χαρακτηρισμό της Siemens ως πρωτοστατούσας στη σύμπραξη .. II - 602

1. Επί της πρώτης και της δεύτερης αιτιάσεως, στο πλαίσιο των οποίων προβάλλεται ότι πρωτοστατούσα επιχείρηση στη σύμπραξη ήταν η ABB και όχι η Siemens ..... II - 602

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 602

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 603

Επί του χαρακτηρισμού ως πρωτοστατούσας στη σύμπραξη επιχειρήσεως ..... II - 603

Επί του επιχειρήματος περί άνισης μεταχειρίσεως της Siemens σε σχέση με την ABB ..... II - 608

2. Επί της τρίτης αιτιάσεως, περί υπερβολικής προσαυξήσεως του βασικού ποσού του επιβληθέντος στη Siemens προστίμου, λόγω του χαρακτηρισμού της ως πρωτοστατούσας επιχειρήσεως ..... II - 612

α) Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 612

β) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 613

Ε — Επί του πέμπτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως συνιστάμενη στη μη μείωση του προστίμου κατ' εφαρμογήν της ανακοινώσεως περί συνεργασίας ..... II - 615

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 615

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 616

ΣΤ — Επί του έκτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται ότι η ΓΔ «Ανταγωνισμός» έφερε το Σώμα των επιτρόπων προ τετελεσμένων. ..... II - 623

1. Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 623

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 624

Επί των δικαστικών εξόδων ..... II - 626